

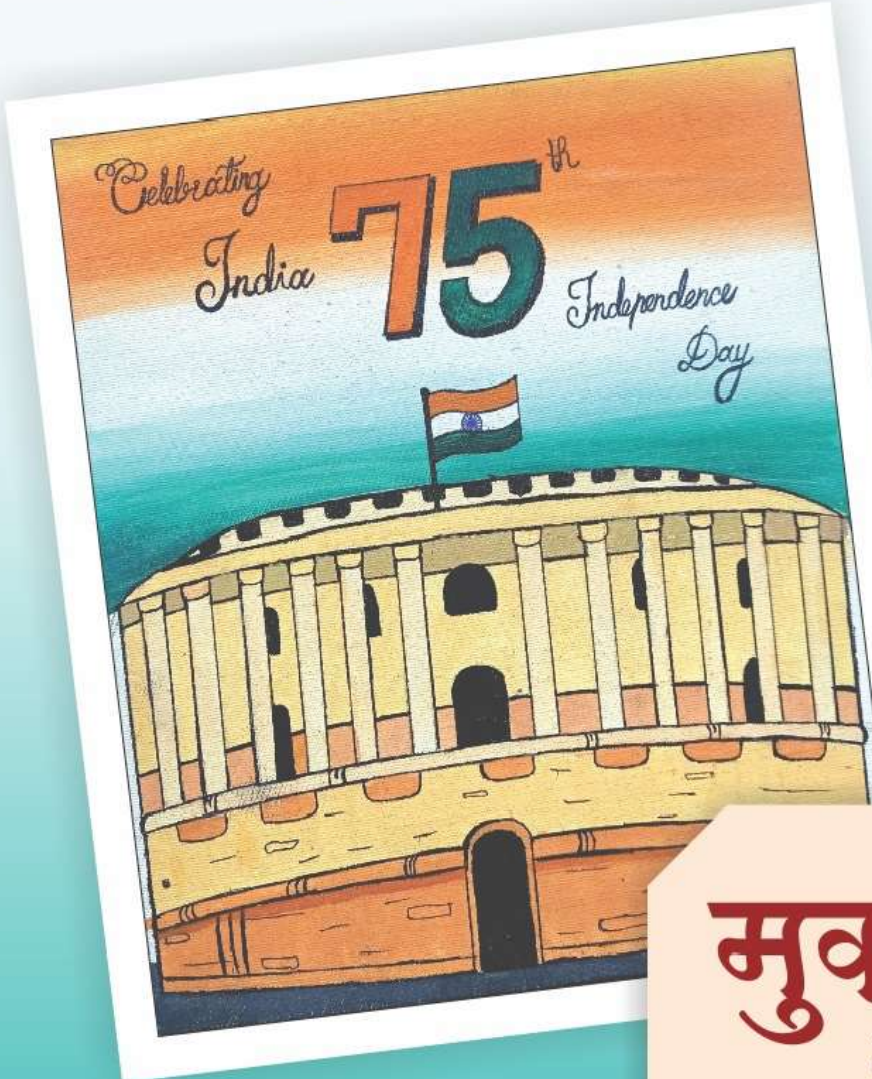
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव संलग्नित
मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे

श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर

ता. मुक्ताईनगर, जि. जळगाव- 425306. फोन नं. 02583-234408
Email : khadse_college1990@rediffmail.com, Website : www.khadsecollege.in

नॅक पुनर्मूल्यांकित बी+ श्रेणी प्राप्त

मुक्तांगण
२०२१-२०२२

आमचे प्रेरणास्थान

मा. एकनाथरावजी खडसे

विधान परिषद सदस्य (महाराष्ट्र राज्य)

मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे
नॅक पुनर्मूल्यांकित 'बी+' श्रेणी प्राप्त

श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय,
मुक्ताईनगर, ता. मुक्ताईनगर, जि. जळगाव

मुक्तांगण

२०२१-२२

अंक २० वा

संपादक
प्रा. डॉ. ग. शां. चव्हाण

Mission

*“We Smt. G. G. Khadse College
Muktainagar, Dist. Jalgaon are
Committed to impart good education
and develop all round personalities
and inculcate social and
civic responsibilities”*

“आम्ही श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय,
चांगले शिक्षण, सर्वांगिण विकास,
सामाजिक व नागरी जबाबदाऱ्या
रुजविण्यासाठी बांधील आहोत.”

: प्रकाशक :

प्राचार्य डॉ. एच. ए. महाजन
श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर, जि. जळगाव.

: संपादक मंडळ :

प्रा. डॉ. ग. शां. चव्हाण (प्रमुख संपादक)
प्रा. सौ. सी. डी. खर्चे (सदस्य) प्रा. पी. पी. चौधरी (सदस्य)
प्रा. डॉ. आर. टी. चौधरी (सदस्य) प्रा. डॉ. के. एन. गायकवाड (सदस्य)

: मुखपृष्ठ संकल्पना :

पियुष दिलीप बडोगे (द्वितीय वर्ष विज्ञान)

: मुद्रक :

प्रशांत पब्लिकेशन्स
३, प्रताप नगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड, नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ, जळगाव ४२५००१.
दूरध्वनी: (०२५७) २२३५५२०, २२३२८००

या नियतकालिकात व्यक्त झालेली मते व विचार संबंधित लेखकांची आहेत.
त्यांच्याशी प्राचार्य, संपादक मंडळ, महाविद्यालय किंवा संस्था सहमत असेलच असे नाही.

कुशल नेतृत्व

मा. अँड. सौ. रोहिणीताई खडसे-खेवलकर

चेअरमन,

मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटी, मुक्ताईनगर

मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटी, मुक्ताईनगर

❀ कर्तृत्वकुशल सारथी ❀

अॅड. सौ.रोहीणीताई खडसे-खेवलकर
चेअरमन

श्री.नारायण नामदेव चौधरी
व्हा.चेअरमन

डॉ.श्री.सी.एस.चौधरी
सचिव

मा.आ.श्री.एकनाथराव खडसे
सदस्य

श्री.मनोहरराव गणपतराव वराडे
सदस्य

श्री.मारोती कृष्णा बढे
सदस्य

सौ.मंदाताई एकनाथराव खडसे
सदस्य

श्री. चंद्रशेखर रामभाऊ बढे
सदस्य

श्री.एकनाथ निवृत्ती झांबरे
सदस्य

श्री. रामचंद्र पांडुरंग बन्हाटे
सदस्य

श्री.रमेश महादू खाचणे
सदस्य

श्री.रामचंद्र नारायण चौधरी
सदस्य

श्री.पुरुषोत्तम निवृत्ती महाजन
सदस्य

श्री.महेश वासुदेवराव पाटील
सदस्य

**SMT. G. G. KHADSE COLLEGE, MUKTAINAGAR
COLLEGE DEVELOPMENT COMMITTEE**

1. Management Representatives

- i) Chairman : Adv. Rohinitai Khadse - Khewalkar
- ii) Secretary : Dr. C. S. Chaudhari

2. Teacher Representatives

- i) Asst. Prof. V. V. Chaudhari
- ii) Dr. C. A. Nehete

3. Non-Teaching Representatives

- i) Mr. P. R. Zope

4. Industry Representatives

- i) Dr. Umesh Ladhe (Asst. Manager ETA)

5. Education Representative

- i) Principal Dr. M. V. Waykole (P. O. Nahata College, Bhusawal)

6. Social services Representative

- i) Shri Narayan Namdeo Chaudhari

7. An Expert in Research

- i) Prof. Dr. V. S. Zope (Prin. P.G. Research Institute M. J. College Jalgaon)

8. IQAC Co-ordinator

- i) Vice Principal Dr. A. P. Patil

9. One Head of Department

- i) Asst. Prof. G. S. Chavan

10. Principal

- i) Acting Prin. Dr. H. A. Mahajan.

Form No. IV
Statement Of Declaration
Place of Publication: Smt. G. G. Khadse College
Muktainagar, Dist. Jalgaon

Periodity Of Publication : Once in a year

Publisher : Acting Prin. Dr. H. A. Mahajan

Address : MTES' Smt. G. G. Khadse College, Muktainagar

Nationality : Indian

Editors Name : Asst. Prof Dr. G. S. Chavan

Address : MTES' Smt. G. G. Khadse College, Muktainagar

Ownership : MTES' Smt. G. G. Khadse College, Muktainagar

Acting Prin.Dr. H. A. Mahajan hereby declares that the particulars given are true to the best of my knowledge and belief.

Date: 15/11/2022

Acting Principal
Dr. H. A. Mahajan

...अंतरंग...

- अध्यक्षांचा शुभेच्छा संदेश..... VIII
- प्राचार्यांचे मनोगत IX
- संपादकीय X
- मराठी विभाग..... १
- हिंदी विभाग २३
- इंग्रजी विभाग..... ३३
- क्षणचित्रे ४९
- अहवाल विभाग ५७

...शुभेच्छा संदेश...

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो,
मनःपूर्वक शुभेच्छा आणि शुभ आशीर्वाद;
'मुक्तांगण'च्या माध्यमातून आपणाशी संवाद साधतांना मनस्वी आनंद होत आहे. गेले दोन वर्षात आपल्याशी कोविडमुळे संवाद साधता आला नाही. परंतु पुन्हा नव्याने निसर्गाचा आदर्श डोळ्यासमोर ठेवून वसंत ऋतूतला बहार व नवचैतन्य तरुणाईचा उत्साह यामुळे नवप्रचिती आली.

'विद्याधनं संवर्धन प्रधानम्' मानून १९९० मध्ये रोवलेल्या या अंकुराचे नुसतेच वटवृक्षांत रूपांतर झाले नाही, तर खऱ्या अर्थाने सर्व शाखा तुल्यबळ ठरलेल्या आहेत. मला अभिमान वाटतो की श्रवण, भाषण, वाचन, गणन, अध्यापन इ. कौशल्यांशी आपण परिचित आहात. शिक्षणासोबतच आपणात समाजाला शारीरिक, मानसिक, तांत्रिक, अध्यात्मिक सामर्थ्य पेलण्याचे बळ असून ते निश्चितच गौरवास्पद आहे. हा वारसा जपणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठात स्वतःचे वेगळे अस्तित्व टिकवून ठेवावे ही आपणाकडून अपेक्षा.

शब्द केवळ कोशात असतात, पण लेखक, कवी, विचारवंत त्यांना बाहेर काढून वेगवेगळे संदर्भातून अर्थ प्राप्त करून देतात. उमलणे नैसर्गिक आहे, फुलणे हे त्यानंतरचे आहे. फुलवण्याची भूमिका

आम्ही सर्व संचालक मंडळाने सतत घेतली आहे आणि माझा आपणावर ठाम विश्वास आहे. अध्यापनातून कमावलेली संस्कार शिंदोरी आयुष्यभर जपा आणि आयुष्य उजळून टाका, पण हे करत असताना मला स्मरलेल्या ह्या काव्य ओळी स्मरणात ठेवा.

“समईची वात होवून नुसतच नाही जळायच
कर्तुत्वाच्या तेजाने जग मात्र उजळायचं”

हा अमृत विचार आपण आचरणात आणावा, आपणास पुढील सुखी, समृद्धी, प्रगत, उन्नत भविष्यासाठी अनंत शुभेच्छा.

– मा. अॅड. सौ. रोहिणीताई खडसे-खेवलकर

चेअरमन – मुक्ताईनगर तालुका एज्यु. सोसायटी, मुक्ताईनगर

अध्यक्ष – संवेदना फाऊंडेशन, मुक्ताईनगर,

संत मुक्ताई सहकारी सूतगिरणी मर्या. मुक्ताईनगर

उपाध्यक्ष – संत मुक्ताई शुगर अँड एनर्जी लि. मुक्ताईनगर

संचालक – ज. जि. म. स. बँक लि. जळगाव

...प्राचार्यांचे मनोगत...

‘मुक्तांगण’ नियतकालिकाचा २०२१-२०२२ चा २० वा अंक आपल्या हातात देताना आनंदाला पारावार नाही; कारण नुकतीच प्राचार्य पदाची सुत्र हातात घेतली आणि एका वेगळ्या प्रवासास सुरुवात झाली याचा मनस्वी आनंद होत आहे.

“दिले प्रत्येक मनाला मोकळे आकाश आम्ही
जिथे जातो तिथे हाका उषेच्या वाटतो आम्ही”

या काव्य पंक्ती प्रमाणे साहित्यिक माणूस आणि परमसत्त्याचा शोध घेण्याच्या उद्देशानेच जन्माला येतो यात शंका नाही. जीवन कसे असू नये, कसे असावे, हे साहित्य शिकवते. मानवी जीवनाचे सत्य निर्भयपणे मांडणारे साहित्य असते, असे महाविद्यालयाचे ब्रिदच आहे. सर्वांगीण विकास, नैतिक, सामाजिक, नागरी जबाबदाऱ्या पेलणारे व्यक्तिमत्व घडविण्याचा वारसा घेतलेले आमचे महाविद्यालयाचे प्रतिबिंब ‘मुक्तांगण’ मध्ये आहेच.

दरवर्षाप्रमाणे यावर्षी सुद्धा शैक्षणिक, सांस्कृतिक, क्रीडा क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांची प्रगती लक्षणीय आहे. महाविद्यालयाचे रा.से.यो., विद्यार्थी विकास विभाग, युवती सभा, क्रीडा विभाग, विविध विषयातील

शोधनिबंध संशोधन तसेच बहुतांश विषयात विद्यावाचस्पती पदवी मिळवणारे प्राध्यापक या सर्वांचे योगदान गौरवास्पद आहे.

कुंभार ओल्या मातीतून सुरेख मातेची भांडी, मूर्ती घडवतो.

तसेच पाथरवट दगड फोडून त्यावर

कोरीव काम करून शिल्प घडवतो. सुतार लाकडापासून काष्टनिष्ठ घडवतो. अशांना आपण कारागीर/ कलाकार संबोधतो. पण खरा माणूस घडवणारा शिल्पकार म्हणजे ‘पुस्तक’ हे दायित्व स्वीकारूनच ‘मुक्तांगण’ अधिकाधिक दर्जेदार करण्याचा आमचा अल्पसा प्रयत्न. म्हणजेच यश, समाधान पदरी पडेल. आयुष्यातला प्रत्येक क्षण अमृत तृप्तीने तुडंब भरावा हीच तुमच्यासाठी शुभेच्छा धन्यवाद!

– डॉ. एच. ए. महाजन

प्रभारी प्राचार्य

...संपादकीय...

महाविद्यालयाचे 'मुक्तांगण' २० वे नियतकालिक आपणा सर्वांच्या हाती देताना आनंद होत आहे. 'मुक्तांगण' हा आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या कल्पना, संकल्पनांचा, विचार, भाव-भावनांचा एक प्रकारचा आलेख आहे.

लेखन ही एक अशी कला आहे ज्याच्याशिवाय व्यक्तिमत्त्वाचा एक कोपरा अपूर्ण वाटतो. विद्यार्थी जीवनात तो कोपरा उजळण्यासाठी 'मुक्तांगण' हे माध्यम आहे.

अनेक विषयांना अनुसरून कविता, लेख, काव्य, विनोद इ. धाट घेऊन हा अविष्कार साकारला आहे.

महाविद्यालयाची गत ३२ वर्षांची प्रगती शैक्षणिक आणि गुणवत्ता विकास 'मुक्तांगण' नियतकालिकांच्या रूपाने ज्ञात होत असते. विद्यार्थ्यांच्या विचारांची भरारी उत्तुंग असून त्याचा प्रत्यय शब्दाचे सामर्थ्य, प्रेम, स्फूर्ती इ. विषयावरील साहित्याद्वारे येते.

शिक्षणासोबतच विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास, जबाबदार व उत्कृष्ट, सामाजिक, नैतिक मुल्य जोपासणारे नागरिक घडविण्याचे उद्दिष्ट महाविद्यालयाचे आहे. याची प्रचिती विविध मंडळांचे कार्यक्रम, स्पर्धा, विविध क्षेत्रातील यश रा.से.यो. विद्यार्थी विकास विभाग, क्रीडा या द्वारे दृष्टीस येते. याचा अनुभव मंडळाची वृत्ते, छायाचित्रे तसेच विद्यार्थ्यांनी मिळवलेल्या त्या विद्यापीठ, सामाजिक, सांस्कृतिक

क्रीडा क्षेत्रातील उज्वल यशाने येते. विद्यार्थ्यांचे प्रतिबिंब म्हणजे 'मुक्तांगण' त्यांच्यामधील सुप्त गुणांना वाव मिळावा, त्यांचे विचार भावना विविध लेख, कथा, कविता, मधून व्यक्त करण्यास एक व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे हा एकमेव उद्देश असतो. या सर्व घटकांचा आढावा घेत असताना म्हणता येईल की,

“स्वतःपासून दूर जाऊ नकोस
स्वतःमधील गुणांना विसरू नकोस
तूच स्वतःचा भाग्यविधाता आहेस
पण स्वतःमधील गुणांना लपवू नकोस”

मुक्तांगण सर्वांगाने आकर्षक व उत्कृष्ट करण्यात मा.प्राचार्य, उपप्राचार्य, सर्व संपादक मंडळाचे सदस्य, सहकारी प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी यांचे उत्स्फूर्त सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले.

प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव यांच्या परिश्रमाने सुबक व सुंदर स्वरूपात 'मुक्तांगण' नियतकालिकाचा अंक साकारला आहे. याबद्दल सर्वांचे मी ऋण व्यक्त करतो.

या अंकात काही त्रुटी असल्यास संपादक मंडळाला आपण वाचक उदात्त अंतःकरणाने क्षमा कराल ही अपेक्षा.

– संपादक मंडळ

मराठी विभाग

“माझा मराठीची बोलू कौतुके”

माझा मराठीची बोलू कौतुके ।

परि अमृतातेहि पैजासी जिंके ।

ऐसी अक्षरे रसिके । मेळवीन ।

– संत ज्ञानेश्वर

स्वप्न (Dream)

—गुंजन महेश महाजन

प्रथम वर्ष कला

पंखांवरती ठेव विश्वास, घे भरारी झोका. कळू दे त्या वेड्या आकाशाला, तुझी खरी औकाद. हिंमत ऐवढी मोठी ठेवा की, तिच्यासमोर नशिबाला पण झुकाव लागेल.

फक्त एकदा यशस्वी व्हा, मग बघा तुमच्या कॉल न उचलणारे दररोज कॉल करतील.

महत्त्व वेगाला नाही, तर आपण त्या वेगाने कोणत्या दिशेला चाललोय याला असत. नशीब हरायला तयार आहे, फक्त तुमची मानसिकता जिंकण्याची पाहिजे.

किती ही मोठे व्हा, पण पाय जमिनीवर असू द्या, म्हणजे कोणी आपल्याला खाली खेचू शकणार नाही. खेळ असा दाखवा की, जिंकता आल नाही, तरी आपली छाप सोडता आली पाहिजे.

मेहनतीच्या काळात कुणावरही अवलंबून राहू नका, म्हणजे परीक्षेच्या काळात कुणाची गरज भासणार नाही.

तुटता तारा बघून स्वप्न पूर्ण होत असती तर सगळे रात्रभर जागून त्याची वाट बघत असते ना.

आयुष्यात हरलात ना तरी चालेल. फक्त जिंकणाऱ्याने स्वतःहून म्हटल पाहिजे हा खेळ आयुष्यातील सर्वात कठीण खेळ होता.

इज्जत मागून मिळत नाही, तर ती कमवावी लागते. आणि ती कमवण्यासाठी आयुष्यात काही वेगळ कराव लागते.

आयुष्य मगरीसारख जगायच, जेव्हा परफेक्ट झडप मारायची असेल तेव्हाच हालचाल करायची.

देवाने सगळ्यांना हिरा म्हणून जन्माला घातल

आहे. पण येथे जो घासला जाईल तोच चमकेल. दुसऱ्यासाठी काम करण्यापेक्षा स्वतःचा साम्राज्य तयार करून दुसऱ्यांना कामाला ठेवायच.

स्वप्न मोठ ठेवा उत्पन्न आपोआप मिळेल. चार पैसे कमी कमवा, पण आपला बाप गावातून जातांना मान वर करून चालता आलं पाहिजे. अस काही तरी करा.

बाबा तुला हफत्याच्या शेवटी पार्टी करायची असते म्हणून तू पैसे जमा करतोस, आणि मला माझ साम्राज्य उभं करायच आहे म्हणून मी पैसे जमा करतोय.

श्रेष्ठ बनायच असेल ना, तर तुम्हाला असे काम करावे लागणार की सामान्य लोक विचार पण करू शकणार नाही.

आयुष्यात खूप डसणारे साप भेटतील, त्यांना पुंगी वाजवून नाचवण्याचे सामर्थ्य तुमच्या मनगटात ठेवा.

जेव्हा सगळच संपवून गेलेसे वाटते ना तीच खरी वेळ असते नवीन काही तरी सुरू करण्याची. हजार लोकांच्या शर्यतीत पहिला येण्यासाठी ९९ % लोकांपेक्षा काहीतरी वेगळं कराव लागतं.

स्वतःची स्पर्धा स्वतः सोबतच लावा, आणि स्वतःला हरवून पहा. मग कोणीच हरवू शकत नाही तुम्हाला.

तुमच्याकडे दोन पर्याय आहे. आता मेहनत करा व नंतर पश्चाताप करा. प्रॅक्टीस अशी करा की तुम्ही कधीच जिंकलास नाही. परफॉर्मन्स असा द्या की जस काही कधी हारलेच नाही.

मानवता भावनेने केलेली सेवा हा माझा धर्म आहे.

एक वेळेत १० काम करण्यापेक्षा १० वेळेत
एकच काम करा. यश नक्कीच हातात येईल.

जगाला आवडेल ते करा. तर एक 'प्रॉडक्ट'
म्हणून राहाल. आणि स्वतःला आवडेल ते कराल तर
एक 'ब्रँड' म्हणून जगाल.

जे काही करायच आहे ना, ते गर्दीतून बाहेर
येऊन करा. कारण ते तुम्हाला धाडस देईल पण
ओळख नाही देणार.

विचार असे मांडा की, तुमच्या विचारांवर
कोणीतरी विचार केला पाहिजे. आपली खरी स्वप्न
तिच आहे. जी आपल्याला रात्री उशीरापर्यंत जगण्यास
आणि सकाळी लवकर उठण्यास भाग पाडतात. तिच
स्वप्न आपली असतात.

पंख

—हर्षल भास्कर बेलदार

प्रथम वर्ष कला

आई तू मला पंख दे ना गं

चिमणी होऊन आकाशात उडणार

तुला मी आकाशातून बघणार गं

आई तू मला पंख दे ना गं ॥ १ ॥

मला पण जग बघायचं

मला तू पंख दे ना गं

तुझ्यासाठी मी खाऊ आणणार गं

मला पण पक्ष्यांसारखे उडायचं आहे गं

आई तू मला पंख दे ना गं ॥ २ ॥

चिमणी होऊन झाडावरती बसणार

पक्ष्यांसोबत घरे बांधणार

पक्ष्यांसोबत खेळता-खेळता गाणे

मी गाणार चिव चिव चिव ॥ ३ ॥

चिमणी होऊन आकाशात उडणार

चंदा मामा सोबत खेळणार

ताऱ्यासोबत गप्पा करणार

त्यांना मी पकडणार, भर भर भर ॥ ४ ॥

आई तू मला पंख दे ना गं

तू रागावशील तेव्हा

तुला हसवणार गं चिव चिव चिव...

जे देशासाठी लढले, ते अमर हुतात्मे झाले

—धनश्री अरूण पाटील

तृतीय वर्ष विज्ञान

हे ऐकताच आठवण झाली ना? आपल्या देशासाठी लढलेल्या क्रांतिवीरांची. हो नक्कीच झाली असेल. भारत स्वातंत्र्य होऊन ७५ वर्षे झालीत. आपल्या भारत देशाला स्वातंत्र्य कोणी मिळवून दिले? तर या क्रांतिवीरांनीच. खरच, जर हे क्रांतिवीर नसते ना आणि ते आपल्या भारत देशाला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी लढले नसते ना तर आजही आपण सर्व इंग्रजांच्या गुलामगिरीतच जगत असतो.

आज काल बघितले तर मनुष्य जीवन जगत असताना तो फक्त स्वतःचा आणि त्याच्या कुटुंबाचाच विचार करतो. क्रांतिवीरही एक मनुष्यच होते पण त्यांनी फक्त स्वतःचा विचार न करता देशाचा विचार केला. देशाला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी त्यांनी स्वतःच्या प्राणांचे बलिदान केले. क्रांतिवीरांची हीच गोष्ट त्यांना सामान्य मनुष्य असामान्य बनवते. या असामान्य क्रांतिवीरांपैकीच माझे आवडते क्रांतिवीर ते म्हणजे लोकमान्य टिळक.

भारतीय जनतेच्या मनात स्वराज्याची ज्योत प्रज्वलित करणारे व स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी मिळवणारच, असे ठणकावून सांगणारे लोकमान्य टिळक होत. लोकमान्य टिळक अगदी लहानपणापासूनच धाडसी वृत्तीचे होते. त्यांच्या या धाडसी वृत्तीचा एक प्रसंग सांगायचा झाला तर असा की, लोकमान्य टिळक शाळेत शिकत असताना एकदा कोणीतरी शेंगा खाऊन त्यांची टरफले वर्गातच टाकली होती. मग वर्गात गुरूजी आले व त्यांनी ती टरफले बघितली. तेव्हा गुरूजी सर्व मुलांना म्हणाले की शेंगा कुणी खाल्ल्या हे सांगा नाहीतर हातावर छड्या खायला तयार व्हा.

कुणीही काहीही बोलत नव्हते. मग गुरूजींनी मुलांना छड्या द्यायला सुरुवात केली. इतर मुलांनी

छड्या खाल्ल्या. पण एका चुणचुणीत मुलाने गुरूजींना उत्तर दिले की मी शेंगा खाल्ल्या नाहीत मी छड्या खाणार नाही. आपण न केलेल्या चुकीबद्दल गुरूजींना ठणकावूनपणे सांगणारा हा मुलगा आज असामान्य पुरुष लोकमान्य टिळक या नावाने जगभर ओळखला जातो.

लोकमान्य टिळक यांना असत्य आणि अन्यायाबद्दल खूप चीड होती. त्यांचा स्वभाव बघितला तर त्याचा आत्मविश्वास आणि निर्भयपणा खूप भरलेला होता. तसे बघितले तर लोकमान्य टिळकांचे नाव बाळ गंगाधर टिळक असे होते. त्यांच्या धाडसी स्वभावामुळे, आत्मविश्वासामुळे आणि लोकांवर होणाऱ्या अन्यायाविरुद्ध लढा देण्याच्या त्यांच्या वृत्तीने त्यांना लोकमान्य ही पदवी मिळाली.

तसेच सर्व भारतीय जनता एकत्र यावी म्हणून त्यांनी शिवजयंती व गणेशोत्सव असे सण साजरे करण्यास सुरुवात केली. इंग्रजी भाषा सर्वसामान्य लोकांना समजत नव्हती म्हणून त्यांनी केसरी व मराठा वृत्तपत्रांची निर्मिती केली असे लोकमान्य टिळक सामान्यातून असामान्यतेकडे गेले.

नेतृत्व ते जहाल,

ते लोकमान्य टिळक होते ...

समृद्ध लेखणीची जळती मशाल,

ते लोकमान्य टिळक होते ...

परकीय बंदीवास शापीत देश होता, देशाला बंदीवासातून मुक्त करणारे लोकमान्य टिळक होते... केसरीत अग्रलेख लिहिणारे, लोकमान्य टिळक होते... सिंह गर्जनेने समाजाला जागे करणारे लोकमान्य टिळक होते... भारतात स्वातंत्र्यतेचा सूर्य उदयास आणणारे लोकमान्य टिळक होते...

हत्तीची भुषणे शेळीला जड होतात.

बहीण

—धनश्री अरूण पाटील
तृतीय वर्ष विज्ञान

आईनंतर या जगात जी आपल्याला
जीव लावते ती बहीण असते.
जी प्रत्येक गोष्ट आपल्याला अगदी
सहजपणे समजावून सांगते ती बहीण
असते.
जी नेहमी प्रत्येक कामाला तत्पर असते
पण कधी कधी कामाचा खूप कंटाळा करते ती
बहीण असते.
जी नेहमी आपली सुख दुःखाची साथीदार
असते
ती बहीण असते.
जी आईच दुसर रूप असते
ती बहीण असते.
समोर भांडणारी पण मनात खूप
प्रेम साठवून ठेवणारी बहीण असते.
जिच्याकडे आपण मनमोकळेपणाने
बोलू शकतो ती बहीण असते.
जी एक चांगली मैत्रीणसुध्दा असते
ती बहीण असते.
जी प्रत्येक गोष्टीवर भांडण करते पण
भांडण झाल्यावर मनात राग न धरता
लगेच आपल्याशी बोलायला लागते
ती बहीण असते.

मैत्री

—गौरव चव्हाण
तृतीय वर्ष कला

मैत्री म्हणजे आभाळाला
पडलेले स्वप्न
मैत्री म्हणजे नवरत्नांच्या
हारामधले रत्न
मैत्री म्हणजे वेली-वर
असलेले फुल
मैत्री म्हणजे दोन मन
जोडणारा सेतू
मैत्रीचा दुसरा अर्थ
मी आणि तू
मैत्री ही एक फुलाप्रमाणे असते,
ती फुलवावी तशी फुलते
पण त्या फुलाच्या
पाकळ्या गळू न देणे
आपल्या हातात असते
निसर्गाला रंग हवा असतो
फुलाला गंध हवा असतो
व्यक्ती ही एकटी कशी राहणार
तिलाही मैत्रीचा छंद हवा असतो

नशिबाचा मार्ग चुकविता येत नाही.

दाबलाय आपण शाहू, फुले, आंबेडकरांच्या विचारांचा गळा

-शुभम पाटील
द्वितीय वर्ष विज्ञान

लवकर काम आटपल म्हणून माझा बाप पटापट चालला होता, धाप लागत असून ही ।
घरची वाट पाऊला पाऊलानी कमी करत होता ॥
मुलाबाळा संगे संध्याकाळचे दोन क्षण आनंदात घालवू
असा आशावादी विचार मनी धरत होता ॥
मुलांना खुष करण्यासाठी घेतली काही रुपयांची मिठाई बापाने, वाट घरची धरली ।
तोच भिरभिरणारा दगड बसताच डोक्यात, सारी मिठाई रस्त्यावर विखुरली ॥
रक्त निघू लागल माझ्या बापाच्या डोक्यातून. तरी पण मारला माझा बापाच्या मानेवरती विळा।
तेव्हा जाणवल दाबलाय आपण शाहू फुले आंबेडकरांच्या विचारांचा गळा ॥ १ ॥
आपण खरच स्वतंत्र आहोत का ? हा विचार पुन्हा पुन्हा पडत आहे।
जेव्हा गल्लोगल्ली हिरवा, भगवा, पांढरा, निळा एकमेकांना नडत आहे ॥
मतांचं राजकारण सोडलं तर दिसून येते, निष्पाप लोकांचाच बळी जात आहे ।
आलाय जातीचा विघ्न, खूप भरवली जात धर्माची शाळा ।
तेव्हा जाणवल दाबलाय आपण शाहू फुले आंबेडकरांच्या विचारांचा गळा ॥ २ ॥
जातीयवादाच्या दंगली हुन, शांत झोपड्या पेटत्या झाल्या ।
भटकंतीच्या संसारातील चुली, नकळत रस्त्यावरती आल्या ॥
मुकी बोली भाषा असणारी जनावर, जेव्हा माणुसकीची भाषा बोलून गेल्या।
अहो, दगडालाही पाझर फुटल आणि डोळ्याच्या कडाही अलगद ओल्या झाल्या ॥
बघितल सभोवतालच चित्र तर दिसला फक्त रक्ताचाच सळा ।
तेव्हा जाणवल दाबलाय आपण शाहू, फुले, आंबेडकरांच्या विचारांचा गळा ॥ ३ ॥
इथ जर कोणी जातीय वादाच्या दंगलीत मेला, तर सारा देश भर बंद पाळला जातोय।
पण तिथे सीमेवर माझा जवान शहीद झाला तर फक्त शाही इतमात जमिनीत गाडला जातोय ॥
साहेब ओ साहेब!
इथ पेपरची रद्दी सुद्धा विकली जातेय किलोच्या भावावर,
तुम्हीच सांगा न हो साहेब !
कधी देश विकायचा असतो का ? जात धर्माच्या नावावर ।
बघितल जेव्हा सभोवतालच चित्र, दिसला फक्त जातीयवादाचाच लढा ॥
तेव्हा जाणवल दाबलाय आपण शाहू फुले आंबेडकरांच्या विचारांचा गळा ॥ ४ ॥

दुदैवी माणसाच्या घरी कामधेनू आली तरी दुदैवाने तिला विकायला नेली जाते.

आयुष्य असच जगायच असतं...

-शुभांगी दुष्टे
द्वितीय वर्ष विज्ञान

बदलत्या जगाबरोबर बदलायच असतं
जे घडेल ते सहन करायच असतं
आयुष्य चालत असतं...
कुठून सुरू होणार हे माहीत नसत
तरी थांबायच कुठं हे ठरवायचं असतं
आयुष्य हे असचं जगायच असतं...
कुणासाठी काहीतरी निस्वार्थपणे करायचं असतं
स्वतःच्या सुखापेक्षा इतरांना सुखवायच असतं
आयुष्य हे असचं जगायच असतं...
दुःख आणि अश्रूंना मनात कोठून ठेवायच
नसत
हसता नाही आल तरी हसायच असत
आयुष्य हे असच जगायच असत...
पंखामध्ये बळ आल्यावर घरटं सोडायचं असतं
आकाशात झेपाहुन धरतीला विसरायच नसत.
आयुष्य हे असचं जगायचं असतं...
आयुष्य हे असचं जगायचं असतं
कितीही दुःख आले तरी घाबरायच नसतं
प्रत्येक संकटाला धैर्याने तोंड द्यायच असत
कुणी कितीही प्रयत्न केला तरी कोणासमोर
झुकायच नसतं
स्वाभिमानाने जगायचं असतं ...
मरण जरी समोर येऊन ठाकले तरी जीव
मागितला
तरी मागून-मागून काय मागीतल
असचं म्हणायचं असतं ...
आयुष्य हे असच जगायचं असतं ...

मैत्री....

-कु. शुभांगी दुष्टे
द्वितीय वर्ष विज्ञान

मैत्री म्हणजे एक मस्तीचे जंक्शन,
खुपच जास्त खास असते हे बंधन
एक जण असतो, तो असतो खुप स्पेशल,
तोच असतो जीवनातील एक सुखाचे मेडल
अशी असते, एका जणावरती खात्री,
त्यालाच म्हणतात खरी मैत्री

आचरण चांगले नसेल तर समाधान नष्ट होते.

महिला सशक्तिकरण

—वैष्णवी विकास सुरवाडे

द्वितीय वर्ष वाणिज्य

आपला भारत देश हा अफाट लोकसंख्या असलेला देश आहे. या देशामध्ये महिला व पुरुष दोघांना बरोबरीचे स्थान आहे. पण ग्रामीण भागात आजही स्त्रियांवर अत्याचार केले जातात ते थांबवण्यासाठी स्त्रीने स्वतःच्या हक्कांसाठी लढले पाहिजे. स्त्रियांचे सशक्तिकरण म्हणजे स्त्रियांचा संपूर्ण विकास! तरी आजच्या निबंधामध्ये आपण हाच विषय घेऊन आलेलो आहोत. तो म्हणजेच 'महिला सशक्तिकरण'. स्त्री घर आणि काम किंवा नोकरी अशी दोन्ही क्षेत्रे सांभाळत असते. त्यादरम्यान तिच्यावर अनेक अत्याचार होतात व अनेक समस्यांना सुध्दा तिला तोंड द्यावे लागते. आजच्या स्त्रिया ह्या पहिल्या सारख्या अबला राहिल्या नाहीत.

आजच्या स्त्रीने प्रत्येक क्षेत्रात उंच झेप घेऊन आपले कर्तव्य जगभर पसरवले आहे. तरी सुध्दा भारताला आणखी सक्षम आणि महासत्ता बनण्याच्या प्रयत्नाच्या दृष्टीने महिलांना पाहिजे तेवढा योग्य तो मान आणि ताकद मिळणे गरजेचे आहे आणि त्यासाठी स्त्री सशक्तिकरण करणे अत्यंत गरजेची बाब आहे. प्रत्येक स्त्री ही आर्थिक, सामाजिक आणि मानसिकदृष्ट्या सुरक्षित आणि स्वतंत्र असली पाहिजे. जेव्हा एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान केला पाहिजे. आज स्त्रिया शिक्षणासाठी, कामासाठी व नोकरीसाठी बाहेर पडतात त्यांच्या संरक्षणासाठी व स्त्रियांवर कुठल्याही अत्याचार व छळ होता कामा नये, म्हणून एक सुव्यवस्था केली पाहिजे. मागील दोन दशकापासून स्त्री शिक्षण

क्षेत्रात परिपूर्ण झाली आहे व स्त्रियांच्या शिक्षणासाठी सावित्रीबाई फुले आणि ज्योतीबा फुले त्यांच्यामुळेच आज स्त्रिला पुरुषांबरोबरच शिक्षणाचा हक्क मिळाला. स्त्रीला शिक्षण तर मिळाले पण गरज राहिली ती योग्य कर्तृत्व देण्याची आणि तिला सक्षम बनवण्याची.

आपल्या सभोवतीच्या समाजामध्ये वावरतांना आपल्याला सामाजिक रचनेनुसार आणि व्यवस्थेनुसार राहावे लागते. समाजातील रूढी-परंपरा बघतांना धरून चालावे लागते. मग चालत असतांना येथे पुरुष आणि स्त्री असे दोन व्यक्ती विभाजन असल्याची कीड वाढत आहे. स्त्रियांचे हक्क आणि पुरुषांचे हक्क यामध्ये नेहमी भेदभाव केला जातो. यामध्ये स्त्रियांच्या स्वातंत्र्याकडे, हक्काकडे योग्य पध्दतीने लक्ष दिले पाहिजे. आजच्या काळात स्त्री व पुरुष दोघे म्हणून कुठल्याही क्षेत्रात काम करतांना दिसतात तेथे फक्त पुरुषांनाच सन्मानित केले जाते या मागचे एकमेव कारण म्हणजे भेदभाव आणि पारंपरिक व्यवस्था! आपल्याला माहित आहे की, पुरातन काळापासूनच आपल्या समाजामध्ये पुरुषी वर्चस्व आहे. यामध्ये स्त्री कधीही सशक्त असल्याच्या गोष्टी आपण ऐकल्या नाहीत आणि आजही बऱ्याच ठिकाणी स्त्रियांना स्वतःच्या हक्कासाठी लढण्याचा हक्क नाही, त्या सशक्त नाहीत. पण आज काळ बदलत आहे. आजच्या काळाची गरज आहे. 'महिला सशक्तिकरण' प्रत्येक महिला आपल्या हक्कासाठी आणि स्वतःवर होणाऱ्या अन्यायासाठी आवाज करू शकते आणि लढू शकते.

जसी बोलू तशी क्रिया केली तर भक्ती शोभून दिसते.

ऋतू चक्र

—रोशन अनिल कोळी

प्रथम वर्ष कला

ऋतू चक्र एक प्राकृतिक परिवर्तन आहे. इंग्रजी महिन्यानुसार तीन ऋतू आहेत. हे भारतीय ऋतू नसून पाश्चिमात्य देशातील ऋतू म्हणजे हिवाळा, पावसाळा आणि उन्हाळा आहे. भारतीय महिन्यानुसार, हे ऋतू सहा आहेत, हे ऋतू प्रकृतीमध्ये सुक्ष्म परिवर्तन सुद्धा यावर आधारित आहे, जसे पतझड लागली म्हणजे सौर वसंत ऋतू हा माघ महिन्यानुसार आहे. जो इंग्रजी महिन्यानुसार फेब्रुवारी ते एप्रिल असे म्हणून साठ दिवसांचा असतो.

दुसरा म्हणजे सौर वसंत ऋतूनंतर येणारा सौर वर्षा ऋतू यानुसार नेमका पावसाळा १ जूनला नसून जूनच्या शेवटच्या आठवड्यापासून खरा पावसाळा या ऋतूला सुरुवात होते, हे आपली मराठी व भारतीय कालनिर्णय नुसार तारीख २१ जून हे सर्वात मोठा दिवस व रात्र लहान असते. म्हणजेच दक्षिणायणारंभ जे की सौर वसंत ऋतूनुसार प्रारंभ होते याचे महत्व म्हणजे सूर्य दक्षिण दिशाकडे न वळता दिवसानुसार हळूहळू उत्तरायणाकडे वळतो जे की २१ डिसेंबर सर्वात मोठी रात्र व दिवस लहान असतो त्यानुसार सौर शिशिर ऋतू गार हिवाळा असतो. मराठी महिन्यानुसार मार्गशीर्ष महिना.

तीसरा महिना मराठी श्रावण सौर शरद ऋतू या महिन्यानुसार पवित्र महिना आहे, ह्यानुसार भारतीय संस्कृतीचा व मोठी मोठी सण आहे जसे, स्वातंत्र्य दिवस, गोपाळकाला, श्री गणेश चतुर्थी हे पवित्र सण व भारतीय गर्व म्हणून हा महिना म्हणजे ऑगस्ट. सर्वात महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे शुक्ल पक्ष व कृष्ण पक्ष हे १४ व १५ दिवसाचे असतात. त्यानुसार १५ शुक्ल पक्ष व कृष्ण पक्ष १५ असा एक महिना म्हणजेच

कृती शिवाय थोरपण व्यर्थ आहे.

पौर्णिमा ते पौर्णिमा व अमावस्या ते अमावस्या. अशा आपण आपल्या एका महिन्याला माह संबोधतो. म्हणजेच १५ चा वद्य पक्ष जो की एक पौर्णिमा ते अमावस्या असते.

चौथा सौर हेमंत ऋतू. प्रारंभ मराठी माहनुसार अश्विन जे की ऑक्टोबर महिन्यामध्ये येतो परंतु इंग्रजी महिने हे सूर्याच्या गतीनुसार असते व मराठी महिने चंद्राच्या गतीवर अवलंबून असते. यानुसार मागे-पुढे दिवस होत असतात. महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे इंग्रजी महिना एक ऋतू चार महिन्यांचा असतो. तर मराठी ऋतू महिना दोन महिन्यांचा असतो. म्हणजेच दोन महिन्यांमध्ये भारतीय भूभागात ऋतू बदल होतात. या महिन्यांमध्ये हिंदूचा सर्वात मोठा सण दिपावली असतो.

पाचवा सौर शिशिर ऋतू मराठी महिना मार्गशीर्ष म्हणजेच उत्तरायणारंभ म्हणजे सूर्य उत्तर दिशेकडे दिवसेंदिवस जातो त्यामुळे दिवस मोठा होतो व उन्हाळ्याचा ऋतू प्रारंभ होते. जे की इंग्रजी महिन्यानुसार २१ डिसेंबर हा महिना असतो. या महिन्यामध्ये थंडीला खूप सुरुवात होते. या महिन्यात गणराज्य दिन व मकरसंक्रांती असतात.

सहावा व शेवटचा म्हणजेच सौर वसंत ऋतू. मराठी महिन्यानुसार माघ या महिन्यात लिंबाची पाने व बदामाच्या झाडाची पाने गळलेली असतात. आंब्याला मोहर आलेला दिसतो. जीवनाची नवीन सुरुवात याच महिन्यापासून होते, हा पावसाळ्याची वाट बघत असते.

खरं सांगू ? मी तुला ओळखलंच नाही

—अश्विनी महाले

द्वितीय वर्ष कला

एक प्रौढ बाई चाळीशीच्या उंबरठ्यावर पोहचलेली. वयाच्या खूणा केसांतच नाही तर शरीरावर दिसायला लागल्या होत्या. चाळीशीचा चष्मा डोळ्यावर चढला होता.

एक दिवस तिला जोरदार हार्टअटॅक आला. बायपासच्या टेबलावर गेली, आपण वाचणार नाही, मरणार असंच तिला क्षणभर वाटलं. तिने डोळे बंद केले आणि देवाला साद घातली आश्चर्य म्हणजे त्याक्षणी तिथं देव प्रगट झाला. तिनं देवाला कळवतून विचारलं, इतक्या लवकर कसे रे भरले माझे दिवस? अजून तर मी भरपूर जगलेही नाही. वेळच मिळाला नाही.

देव म्हणाला, काळजी करू नकोस. तुला काहीच होणार नाही. पुढची ४४ वर्ष ४ महिने दिड दिवस इतकं तुझ आयुष्य शिल्लक आहे. तू मस्त जगशील! देव अंतर्धान पावला. बाई वाचल्या, ठणठणीत बऱ्या झाला. आता एवढं आयुष्य प्रौढपणाच्या खूणा घेऊन का काढायच्या असा प्रश्न पडला. मग दर दोन दिवसांनी ऑपरेशन सुरू झालं ओठ बदलले, नाक,

कान सुधारले, चेहऱ्यावरच्या येऊ घातलेल्या सुरूकुत्या गेल्या. पोट, कंबरेवरची चरबी ऑपरेशन करून काढून टाकण्यात आली. केसांचा रंग बदलला.

वयाच चाक उलट फिरल्यासारख्या बाई पुन्हा विशीत जाण्यासाठी धडपडू लागल्या. आजीबाईंनी ठरवलं खूप आयुष्य आहे हातात, मस्त जीवन जगू! सगळी ऑपरेशन झाली, त्या घरी पोहचल्या समोर नवीन घर, उद्यापासून सुंदर चेहऱ्यानं आनंदी आयुष्य जगायला सुरूवात करायची, अस मनोमन ठरवलं आणि रस्ता क्रॉस करू लागल्या, तेवढ्यात एक सुसाट ॲम्बुलन्स आली आणि बाईना उडवून गेली. त्यांच्या सुंदर शरीराच्या चिंध्या क्षणभरात मरण समोर, त्यांनी पुन्हा देवाला करूणा भाकली. देव पुन्हा आला, बाई खूप संतापल्या. म्हणाल्या माझा हिशेब चुकत नसेल तर माझ्याकडे किमान ४१ वर्ष आहेत असं तू म्हणाला होतास ना? मग अस का केलसं?

देव शांतपणे म्हणाला, खर सांगू, मी तुला ओळखलंच नाही!

प्रारंभी जे कष्टाचे दुःख सोसतात ते पुढे सुखाचे फळ भोगतात.

श्रमाचे मोती

-मिठाराम पावरा

तृतीय वर्ष कला

भारतीय संस्कृतीत 'श्रम' ही फार मोलाची गोष्ट आहे. प्रत्येक मनुष्य आपल्या श्रमाने यशप्राप्ती करीत असतो. प्रत्येक भारतीय नागरिकाजवळ श्रमाचा वा श्रमसंस्काराचा गुण स्वभावतःच असतो. याचे मुळ कारण कुठे आहे? असा प्रश्न पडतो का. जो तरूण भरारी घेतांना श्रमाचे पंख जोडतो त्याची मुळे कुठे रूजली आहे. असा जर प्रश्न पडला तर याचे उत्तर आपल्याला श्रमसंस्कार शिबीरात मिळेल. राष्ट्रीय सेवा योजनेमार्फत प्रत्येक महाविद्यालयात श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन केले जाते. आयोजकांच्या आयोजनावेळी घडलेल्या श्रमसंस्कारापासून तर निरोप संस्कारापर्यंत प्रत्येक स्वयंसेवक हा घडत असतो. आजच्या तरूणाचे व्यक्तिमत्व घडण्यासाठी या संस्काराची गरज असते. पहाटेच्या सूर्याला पाहण्याचे धाडस आजच्या तरूण पिढीने करावे व सुंदर प्रार्थना व भजनांनी आपल्या आयुष्यातील प्रत्येक दिवसाची सुरुवात करावी असा ध्यास व यानंतर कोणत्याही क्षेत्रात जर आजचा तरूण पडला तर समाजसेवा व श्रम हेच त्याचे ध्येय असावे हे शिकविणारे श्रम. या श्रमसंस्कार शिबीरात आजचे तरूण-तरूणी एकत्र येऊन आपल्याला श्रम करतांना दिसतात. स्वामी विवेकानंदाच्या मतानुसार, जर शंभर युवक एकत्र आलेत तर पूर्ण भारत बदलण्याची ताकत त्यांची होती. हेच शंभर युवक व युवती स्वतःच्या घडण्यासोबतच इतरांच्या सेवेकरिता झटून स्वतःचे 'युवकत्व' सिध्द

करतात. दिवसांची सुरुवात श्रमाने झाल्यावर संध्येची प्रार्थना स्वयंसेवकांना ओढ लावत असते. प्रार्थनेचा आस्वादानंतर सुरुवात होते, समाजात ताठ मानेने उभं राहायला शिकवणाऱ्या रोजच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाची ज्यात प्रत्येक विद्यार्थी सहभागी होऊन घडत असतो. खर तर, प्रत्येक क्षण हा माणसाला शिकवत असतो. तारूण्याची उर्मी सोबत घेऊन स्वयंसेवक जेष्ठ व्यक्तीमत्वाचे मार्गदर्शन घेत असते. स्वतःला प्रत्येक क्षेत्रात योग्य बनविण्याची तयारी करीत असतो. अशा या सुंदर वातावरणात स्वयंसेवक ज्या गावात श्रमदान करतात त्या गावकऱ्यांची मने जुळवतात व शेवट होतो. निरोपाच्या अश्रूंनी हेच साद देत असतात. प्रत्येक संकटावर मात करण्यासाठी व विशेष श्रमसंस्कार शिबीरातील हे संस्कार तितक्यापुरतेच मर्यादीत न राहता त्यांची प्रचीती येथे यशातून दिसून आली. श्रमसंस्कार शिबीरातून श्रमातून माणूस घडत असतो. अस म्हणतात, 'तसेच घडले आमचे स्वयंसेवक व त्यांनी तयार केला 'उत्कृष्ट खड्डा' ज्याची नोंद घेतली. 'कबचौउमवि जळगाव असे एक ना अनेक विद्यार्थी या विशेष श्रमसंस्कार शिबीरातून घडत असतात म्हणूनच अशा प्रकारची शिबीरे नियमित आयोजित केली जातात व त्याच अनुभवातून शिकवलं जात.

ज्याचा जसा अधिकार असेल तसा त्याला उपदेश करावा.

मानवी जीवन

—किरण माळी

द्वितीय वर्ष कला

“कुठल्याही स्थळाची, ठिकाणाची, जागेची व्याप्तीची, वस्तुची, जीवनाची, शाळेची एखाद्या कार्यक्रमाची सुरुवात म्हटली की, शेवट हा असतोच.” त्याचप्रमाणे आपले जीवन आहे. आपण जेव्हा जन्माला येतो तेव्हा ती आपली सुरुवात असते व जेव्हा आपल्याला मृत्यु येतो तो आपला शेवट असतो. जीवन ही एक सुंदर अशी महत्वाची संकल्पना आहे. “जीवन म्हणजे स्वतःसाठी केवळ जगणे नव्हे तर पणती सारखं जळत जळत जाऊन किंवा राहून दुसऱ्यासाठी, आपल्या देशाच्या हितासाठी जगणे होय.” दिवा दुसऱ्यासाठीच जगतो स्वतः मात्र अंधारात राहतो.

मनुष्याला जीवन जगतांना अनेक संकटाला सामोरे जावे लागते. त्यांच्या जीवनात नेहमीच संकट सुख दुःख येत असतात त्यामुळे मनुष्याला जीवन जगणे अगदी नको होते. सुखापर्यंत पोहचण्यासाठी त्याला अनेक गोष्टींना, दुःखांना, अडचणींना हालअपेष्टांना सामोरे जावे लागते. म्हणतात ना - एक धागा सुखाचा शंभर धागे दुःखाचे!

प्रत्येक गोष्टीला, नाण्याला, ठिकाणाला, अंगाला दोन बाजू असतात. चांगले-वाईट, सुख-दुःख, खरे-खोटे, विजय-पराजय, जीवन-मृत्यू, पास-नापास, आनंदी-सुखी इ. एखादे कार्य जर आपल्याला करायचे असेल व त्यात आपल्याला विजय मिळवायचाच असेल तर त्यासाठी अतोनात कष्ट, चिकाटी, सराव, बुद्धिमत्ता, दांडगा विश्वास, आई-वडिलांचा गुरूंचा आशीर्वाद मित्रांचे सहाय्य इ. जोड असावी लागते. पण आपल्याला जर परीक्षेत प्रथम यायचे असेल परंतु

त्यासाठी आपण अभ्यास, चिकाटी, सराव, बुद्धिमत्ता, मित्रांचे सहाय्य इ. गोष्टी केल्याच नाही तर मग कसे आपण परीक्षेत प्रथम येणार! आपल्याला अपयश येईल की नाही यशस्वी चढाई बरोबर यशस्वी माघार ही घ्यावीच लागेल ‘कुछ पाने के लिए कुछ तो खोना पड़ेगा ही’ प्रत्येक व्यक्तीची वागणूक स्वार्थाने प्रेरित झालेली असते. आपल्याला अधिक चांगल्या प्रकारचे जीवन कसे जगता येईल? याचाच ती व्यक्ती नेहमी विचार करते. सर्वसामान्य व्यक्तीच्या बाबतीत मात्र असे होत नाही. त्यांची पोट भरण्याचीच उपजीविका भागत नसल्यामुळे त्यांना जीवन जगणे नकोसे वाटते. परंतु परमेश्वराने आपल्याला किती सुंदर घडवून या जगात पाठविले. मग आपण त्याला लवकर घेऊन जाण्याची याचना का करावी? आपणही त्याने आपल्याला जसे सुंदर घडवून येथे पाठविले त्याहीपेक्षा आपण काहीतरी बनून दाखवावे. मग आपण आपल्या जीवनाला का कंटाळावे? आपल्याला जन्म हा एकदाच मिळतो. “नका करु घाई पुन्हा जन्म नाही.”

आपल्याला जर स्वतःसाठी, दुसऱ्यासाठी, देशासाठी जीवन जगायचे झाले तर त्यासाठी आपल्याला शिक्षणाची, ज्ञानाची अत्यंत आवश्यकता आहे. शिक्षण, ज्ञान आपल्याला चांगल्या मार्गावर नेऊन पोहचवते. आपल्याला व्यावहारिक जीवनात उपयोगी पडते. आपल्याला जीवन जगण्यास आधार देते. आपला विकास होऊन दुसऱ्याच्या उपयोगी पडते. साहजिकच ज्या काही आधुनिक रूढी-परंपरा, अंधश्रद्धा चालत आलेल्या आहे त्यांना आळा घालता येतो. त्यांचा नाश होतो. थोडक्यात Knowledge is

उद्योग करणारी माणसे भाग्यवान ठरतात.

real life but ignorance is death जीवन जगणे
नकोसे होणाऱ्यांसाठी एक मोलाचा संदेश

“आयुष्याच्या वाटेवरती सुखदुःख ही येतच
राहतील.

कधी मनाला चाहूल लागणारी
आशा मध्येच अस्पष्ट दिसती
सुख आले की हसायचे
दुःखात मात्र रडायचे
आयुष्याच्या वाटेवर प्रत्येक क्षणाला, संकटाला
सामोरे जायचे असते -

मनात अनेक दुःख असती पसरलेले
त्यानंतर पुसून पुढे जायचेच असते
दुःख येताच डगमगून जाणार कसे”
भारताच्या मातृभूमीत आपण घेतला आहे. जन्म
हे कधीच विसरायचे नसते. म्हणून म्हणतो आयुष्यात
येणाऱ्या प्रत्येक क्षणाला, संकटाला सामोरे जायचेच
असते.

होस्टेल लाईफ

-शुभम दादाराव गायकवाड

द्वितीय वर्ष विज्ञान

सोप नसतं घर सोडून बाहेर राहणं
नातेवाईक म्हणतात मॉर्डन होऊन बिघडला
खरं तर तो बिघडलेला नसतो
तर जगायला शिकतो... जगाप्रमाणे वागायला
शिकतो.

घरच्यांना वाटत की, मोकळेपणा मिळाला
तर
कसा वागणार पण ... तो मोकळेपणा नसून
दडपण असत बाहेर राहण्याचं ...
जर होस्टेलवरून घरी जायचे म्हटले,
तर एखादी लग्न झालेली मुलगी माहेरी जाते
तसा तो आनंद असतो ... मग
ती मुलगी असो वा मुलगी ...

घरी पाण्याचा ग्लास न उचलणारा अचानक
स्वतःचे कपडे स्वतः धुत असतो
छोट्या-छोट्या गोष्टीवरून रडणारा
आज जगापासून आपले अश्रू लपवत
असतो...

एक रूम न पुरवणारा, एका कॉटवर अँडजस्ट
होतो
घरी जेवताना नखरे करणारा ... आता
दाळीच्या वरणावर भुक भागवतो.
विविध गोष्टीसाठी पैसे मागणारा
आता पैसे संपतील म्हणून, पोटाला उपाशी
ठेवतो.

नातेवाईकांना वाटते बाहेर राहतो
तर गर्व वाढला ... खर तर तो गर्व नसतो
बाहेर राहून लोकांना ओळखण्यासाठी कला
असते
म्हणून सोप नसतं घर सोडून बाहेर राहणं...

भाग्या शिवाय फळ मिळत नाही.

जीवनातील आनंद

—चेतन मोरे

द्वितीय वर्ष कला

‘या जन्मावर, या जगण्यावर शतदा प्रेम करावे’ हे गाणे ऐकले की माणूस जीवनाचा विचार करू लागतो. आजवर जीवन म्हणजे जगत राहणे. असाच मानव विचार करतो, जीवन म्हणजे संघर्ष व संघर्षाशिवाय तो सुखी जीवन जगू शकत नाही. जीवन हे एक संघर्ष करणारे फुलं असून ते सुखदुःखाच्या काट्यावर फुलते.

जीवनात आज दुःख आहे तर, उद्या सुख येईल जीवनातील क्षणभंगुरता लोप पावली म्हणजे आयुष्याचा खरा अर्थ कळतो. म्हणजे वेळ निघून गेल्यावर त्याचा अर्थ कळावयास लागतो. तेव्हा मात्र पश्चाताप करावा लागतो नियतीची प्रदीर्घ शिक्षा भोगण्यासाठी मानवाचा जन्म झालेला असतो. बरेचदा जीवनात एवढे काम करायचे राहातात की, रूतलेल्या काट्याप्रमाणे अनेकदा सलते. तेव्हा मात्र पाय घुरत आयुष्याची शिक्षा भोगावी लागते.

जीवनाच्या दुःखमय ओढीने आयुष्याचे फुटके भांडे जोडण्याचा मनुष्य प्रयत्न करतो. दुःखामुळे त्याला जीवनाकडे पाहण्याची एक कोवळी नजर येते. आपण या जीवनसरीतेच्या काठाकाठाने झाडाझुडपातही एखाद फुलांनी नटलेलं झाड आपल्या दृष्टीस पडते. तेव्हा त्या काठाप्रमाणे आपणही आनंदीत होतो. तेव्हा वाटते की जीवनाला फुलाप्रमाणे मोहकता आहे. जीवनाचा शोध घेण्यासाठी तार्किक सुसंगतीपेक्षा विसंगती अधिक अर्थपूर्ण ठरते.

जीवनात परिश्रम करून मिळालेल्या यशाचा

आनंद हा निर्मळ आनंद असतो. सुख हे शोधावे लागते पण दुःख मात्र आपल्याला शोधत शोधत आपल्या दारापाशी येते पण कधी कधी जीवनातील दुःखेही मानवी जीवनाला कलाटणी देतात.

मानवी जीवनात मनुष्यावर आघात झाल्याशिवाय मानव सुधारत नाही. म्हणजेच त्याच्यावर दुःखाची छाया असल्याशिवाय त्याला खऱ्या सुखाचा अनुभव येत नाही. जीवनात एक धागा सुखाचा तर शंभर धागे दुःखाचे आहे. मनुष्य सुखाची झुल पांघरण्याचा प्रयत्न करतो पण डोक्यावर असणारे दुःखाचे ओझे सहजपणे फेकता येत नाही.

तसेच दुसऱ्यास दुःख देऊन स्वतः सुख भोगणे म्हणजे हजार पट दुःखच होय. आनंद हा ओल्या पावलांनी येतो. आनंदामुळे दुःखाला, गरीबीमुळे श्रीमंतीला, अंधारामुळे उजेडाला, काट्यामुळे फुलाला महत्व प्राप्त होते. सुखदुःखाच्या चौकट्यात जन्म व मृत्युच्या सीमा, हा सारीपट म्हणजे जीवन आहे.

जीवन हे फार अमूल्य आहे त्यातील आनंद मनःपूर्वक उपभोगावा. कधी माणसाच्या जीवनात दुःख आले तर तो म्हणतो, ‘नको देवराया अंत आता पाहू’ तर सुख आल्यावर म्हणतो, ‘जीवनात ही घडी अशीच राहू दे’ जीवनाचे महत्व सर्वांनी आपआपल्या परिने समजावून घेऊन सर्वांत आनंदी जीवन जगण्याचा प्रयत्न करावा व जीवनातील आनंद मनमोकळेपणाने अनुभवावा.

असत्याचा अभिमान धरला की, माणसाचे अधःपतन होते.

अपयश : एक प्रकाशझोत

—जागृती धायडे

कला

कोणत्या वेळेस आणि कशा प्रकारे आयुष्य माणसाला भरकटत नेईल काही सांगता येत नाही. कधी आनंदाचा पाऊस तर कधी दुःखाला घोंघावणार वादळ कधी घवघवीत यश, तर कधी न पचणारं अपयश असं असत जीवन.

ज्या गोष्टीचा आपण विचार करत नाही. नेमक्या त्याच घडत असतात. काही वेळा ध्यानीमनी नसतांना विपरित घडून जात आणि सगळ्या आयुष्याची राखरांगोळी झाल्यासारखी वाटते.

कधी कधी नियतीही आपल्यासोबत कठोर वागते. अपयशाची सुध्दा चव चाखावी लागते. आयुष्य म्हटल की ऊन सावलीचा लपंडाव असणारच पण प्रत्येक वेळेला आपल्या वाट्यास सावली येईलच असे नसते म्हणूनच उन्हात राहण्याची सुध्दा सवय असायला हवी. त्याचप्रमाणे आयुष्याच्या प्रत्येक वळणावर सगळ्याच प्रयत्नांना यश येत नाही. कधी कधी न पाहिलेल्या अपयशाचा सुध्दा अनुभव घ्यावा लागतो आणि अनुभवातूनच माणूस शिकत असतो व घडत असतो.

अपयश म्हणजे नव्हे क्षमतेचा अभाव

अपयश असत नव्या प्रयत्नांच नाव

अपयश आल म्हणून खचून जाऊ नये. अगदी पर्वताप्रमाणे अचल उभ राहावं आणि पुन्हा जोमाने प्रयत्न करावे कारण अपयश ही यशाची पहिली पायरी असते.

प्रयत्न करणे हा माणसाचा स्वभाव आहे आणि दुसरं करण्यासारखं आपल्या जीवनात असत तरी काय?

सगळ्याच लाटांना किनारा गावत नसतो. पण तरी ही त्या लाटा उसळायच सोडत नाहीत. अपयशाने खचणारी माणसं आयुष्यात काहीही करू शकत नाही.

जीवनाला हारून जगत नसतात

अपयशाला भिवून मरत नसतात

आयुष्यात पावलोपावली संघर्ष असतो त्यासाठी आपण खंबीर व्हायलाचं हवं. अपयश आलं म्हणून मरणाला कवटाळणं म्हणजे पळवाट असते. जीवनापासून आणि संघर्षापासून दूर जाण्याची सूर्यालाही कधी कधी ग्रहण लागत असत. पण ते सूर्याला कायमच झाकुन टाकत नाही ग्रहण काही क्षण असत. उघड्या डोळ्यांनी पाहिली जरी स्वप्नांची बरबादी, शेवटपर्यंत माणसानं असावं आशावादी समुद्र कधी वादळांना घाबरत नाही. सगळीच वादळ पेलून तो निवांत बसलेला असतो. जणू काही त्याच्या उदरी कधी खळबळ निर्माण झालीच नव्हती. आपणही समुद्राचा हा गुण आत्मसात केला पाहिजे.

“प्रवाहाविरूद्ध पोहण्याची माणसात धमक हवी
अपयशाचा सामना करण्यासाठी डोळ्यात चमक हवी.”

शेवटी एकच सांगावेसे वाटते,

“तुमच्या जीवनातील प्रत्येक गोष्टीचा व घटनेचा शेवट हा चांगलाच होईल, पण एखाद्या घटनेचा शेवट चांगला झाला नाही तर नक्कीच तो शेवट नसेल ती तर सुरूवात असेल त्यापेक्षाही काहीतरी चांगल घडण्याची.”

जे नशिवात लिहिलेले असते ते ब्रह्मदेवाला ही चुकविता येत नाही.

तर

-विष्णू पावरा
तृतीय वर्ष कला

एक भारतीय सैनिक

-कु. काजल बोरोले
प्रथम वर्ष विज्ञान

वाढणारी प्रत्येक गोष्ट
शब्दात मांडता आली तर ...
मनातील प्रत्येक भावना
बोलून दाखवता आली तर ...
तुझ्यावर प्रेम आहे
हे सहज सांगता आल तर ...
तुझ्याशिवाय जगू शकत नाही
हे पटवून देता आल तर ...
तुझ्या पलीकडे सुध्दा आहे
हे जाणुन घेता आल तर ...
तु फक्त माझीच आहेस
हे तुला न सांगताच कळलं तर ...
तु अशीच जवळ राहा
हे स्पर्शाने सांगता आल तर ...
तु जवळ नसतेस तेव्हा
तुझा स्पर्श जाणता आला तर ...
शब्दापलीकडील काहीतरी
नजरेन जाणता आल तर ...
हे चांगले होईल जर हे
सगळेच 'तर' नाहीसे झाले 'तर'

गदीतल्या माणसा रे
एकदाच वर्दी घालून पहा ...
हुकूमांची ती बांधून शिंदोरी
रात्री अर्धी चालून पहा ...
सिमेवर उभे राहू
आस घराची लावून हा
आस लावण्याआधी मात्र
आपल्या पत्नीला ३-४ महिने
घरी येवु शकणार नाही हे सांगून पहा ...
थकलेल्या डोळ्यांनी
वाट पाहणाऱ्या आई-बाबांना
सहा महिन्यांनी येऊन भेटून पहा ...
हे सर्व काही करतांना एकदा
शत्रूची छातीवर गोळी झेलून पहा ...
श्वास अखेरचा घेतांना फक्त
तिरंग्यालाच सलाम करून पहा ...
गदीतल्याच माणसा रे
एकदाच वर्दी घालून पहा ...
आणि
वर्दीसाठीच दर्दी होवून
त्यागाच्या सर्दीत राहून पहा ...

निर्देवी माणसाच्या हातात सोने आले तरी त्याची माती होते.

गर्दीतला एकांत

—शीतल संजय पाटील

तृतीय वर्ष विज्ञान

“आपणच आपली करावी गर्दी,
आपणच आपला घोळका व्हाव ... !”

दैनंदिन दिवसाप्रमाणे आजचाही दिवस धावपळीत सुरू होता. घरची काम आटपून, वेळेवर महाविद्यालयात पोहचणं, त्यात आज पहिला दिवस म्हटल्यावर जाण्याचा उत्साह जरा अधिकच होता. तिथे पोहचवल्यावर प्रत्येकाची आपआपली गडबड सुरूच होती. कोणी वर्ग, कोणी मित्र, कोणी शिक्षक, कोणी प्रवेश. सर्व कशी आपआपल्या कामात व्यस्त होती त्यात पहिला दिवस. खुप दिवसांनी भेटल्यावर मैत्रिणीशी बोलण्याची घाईच घाई. परत सर्व काम संपवून वेळेवर परतीची वाट पकडायची होती म्हणून बसस्थानकावर गेली. बसल्यावर थोड पाणी पिल अन अचानक मनाला एक विचार फार खोलवर स्पर्श करून गेला की, आता आपण शेवटच्या वर्षाला आलो. यानंतर आपण सर्वांच्या वाटा फार वेगळ्या असतील. जे काही सोबत जगायच आहे ते आता या एकाच वर्षात. तसच बसस्थानक म्हटल की गर्दीचा महोत्सव. चार गावची चार माणस आपल्या माणसांकडे जाण्यासाठी इथं जमलेली असतात. बस जरी एक असली तरी प्रत्येकाच ठिकाण मात्र वेगवेगळ. नेहमीप्रमाणे आज पण मी या गर्दीतला एक भाग होतो. पण काही क्षणासाठी किंवा काही विचारांच्या गर्तेत मी या सर्वांपासून अलिप्त होती आणि या सर्व परिस्थितीला एकच विचार कारणीभूत होता की, गेली पंधरा वर्ष झाली आपण विद्येच्या मंदिरात प्रवेश केलेला आहे. या संपूर्ण वेळात आपण अनेक माणसं जोडली, नवी नाती निर्माण केली. यात काही वाईट मंडळी ही भेटली

जी फार अमुल्य असे अनुभव देऊन गेली. काही हृदयाच्या कप्प्यात कायमची अमर झाली. माणूस हा सामाजिक प्राणी असल्याने त्याला मित्र, नातेवाईक जोडणं शिकवावं लागलं नाही. हा त्याचा स्वाभाविक गुण असल्याने त्यांची ओढ आपोआप निर्माण झाली. आयुष्याच्या चढ-उतारात काही घात पण पत्करावे लागले परंतु त्यानं नाती निर्माण करणं सोडल नाही. परंतु या सर्व वाटचालीत एक पर्व असही येत जेव्हा खुप गर्दी असूनही व्यक्ती एकटा असतो. याच कारण काय तर तेव्हा आपल्याला चेहऱ्यामागील मुखवटे दिसायला लागतात. आणि नकळत माणसांतील अंतर कमी व्हायला लागत. तसेच आपल्याला समोरच्या बदल सर्व माहितीय हा भ्रम. कारण प्रत्येक नाण्याच्या दोन बाजू असतात ज्यातील एक ठळक दिसते आणि दुसरी कालांतराने आपण जरी म्हटल कि माणसांतील गुणांसोबत त्याचे दोष ही स्वीकारता आले पाहिजे. तरी इथपर्यंत समजून घेण्याची उंची आपण गाठू शकत नाही. कदाचित ते इतक सोपही नाही. खरतर दोन व्यक्ती म्हटल्यावर दोन वेगळ्या वृत्ती येणारच पण त्यात साम्यता आणण नैसर्गिक गुण नाही. आणि आपण हाच हड्ड धरून बसतो. त्याचबरोबर आपण केलेल्या उपकाराची कोणी जाणीव ठेवो अथवा न ठेवो आपण केलेल वाईट कृत्य मात्र उसवल जात. आणि या सर्व कारणांसहित परिस्थितीनुसार आपण जमवलेली गर्दी हळूहळू कमी होत असतो आपण आखलेल्या वर्तुळात आपण एकटेच उभे असतो. बर या पातळीवर वाट्याला आलेला एकटेपणा आपल्याला स्वस्थ बसू देत नाही. प्रश्नांच भांडार उघडून आपल मन उत्तरांच्या

सर्व जगाला आकाश सारखीच जागा देते.

शोधत स्थिर राहत नाही. एकंदरित माणसांची सवय लागल्यावर दूर होण सहजासहजी सोप नाही. काही व्यक्ती या विचारांच्या भोव-यात अडकून भरकटली जातात. पण मला वाटतया अडकून न राहता आपण या एकांताचा आस्वाद घेऊ शकता, कि ज्या व्यक्तींच्या गर्दीत आपण स्वतःला हरवून बसलो होतो त्यामुळे मिळालेला निवांत वेळ आपल्याला स्वतःची पुन्हा नव्याने ओळख करून देतो. कुठतरी एकटे आलोच एकट जायच आहे. एकट जगायच ही आहे. जस ध्येयाच्या वाटेने जाताना अनेक ठिकाण येतात परंतु तिथे मुक्काम करून चालत नाही अगदी तसच आपल्याला त्यांचा निरोप घेता आला पाहिजे तेव्हाच आपण हरवलेल्या ध्येयाकडे पोहचू शकतो नाहीतर हे ठिकाण खुणावतच असतात यांचा आहारी न जाता प्रवास सुरू ठेवा.

पहाटेला मिळालेली संधी

—शीतल पाटील

द्वितीय वर्ष विज्ञान

दिवसभर त्यासाठी केलेले प्रयत्न
कुठे तरी आज न मिळालेल यश
आणि उद्याची आशा
म्हणजे सूर्यास्त

काही महत्वपूर्ण क्षण चुकवले
कि जाणारा चांगला दिवस
माफ करत नसतो
गुलाब हवे असेल तर काट्यांचा
तितक्याच आवडीने स्वीकार
करावा लागतो.

गंध जपायला स्वच्छंदी सुकण
पण स्वीकाराव लागत
परिमळ हवा असेल तर काटे
निवडावीच लागतात त्याशिवाय
आनंदाला गंध येत नाही

आचारावरून कुलवंताचा मोठेपणा समजून येतो.

एक योद्धा पाहिला मी.... !

—शीतल पाटील

द्वितीय वर्ष विज्ञान

रूढी परंपरेच्या विशाल सैन्यासोबत
एकटा दोन हात करत,
जुन्या समजुतीना झुगारून
नवनिर्मितीचा ध्यास पाहिला मी
आज एक योद्धा पाहिला मी..!
कित्येक काळांना झेलून
कित्येक संकटाना पेलून
तिरस्काराचा वादळ वारा सहन करून
खंबीर उभा असलेला वटवृक्ष पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी.. !
स्वप्नांची तलवार हातात होऊन
लिंग भेदभावाला पछाडणारा
असमानतेच्या काळोख्या नगरीत
एक धगधगणारा मशाल पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी... !
त्याला काळाने, त्याला हिणवले युगाने
अमानवी दुष्काळाच्या छाताडावर
पाय देऊन काळ आणि युग बदलणारा
युगंधर पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी.. !
सतीसारख्या कित्येक वणव्यांमधून
ज्वलंत बाहेर निघणारा धूर
त्या धुरात सामावलेला
एक शुद्ध श्वास पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी... !

प्रतिकूलतेच्या गजबजलेल्या
शहरामध्ये अनुकूलतेच एक सुंदर घर
त्या घराच्या अंगणातील
बागेत गहाणभरारीचा मोहर फुलविणारा
गुलमोहर पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी.. !
अगदी लहानापासून ते शहाण्या नजरांना
रोज धुडकावणारा
अमानुषता, असमानता आणि भेदभावाच्या
चटक्यांनी लखलख चमकणारा सोनेरी
धातु पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी !
आता काहीही होवो.
गाठलेल आसमंत सोडणार नाही
किती जरी आली संकट तरी
विश्वास आता तोडणार नाही
असा प्रण घेवून दंड ठोकणारा
पैलवान पाहिला मी,
आज एक योद्धा पाहिला मी.. !

आपला श्रेष्ठपणा आपण आपल्या डोळ्यांनी पाहू नये.

स्वातंत्र्याची ७५ वर्षे- लेखा-जोखा

-कु. दिक्षा शिरतुरे

तृतीय वर्ष कला (इतिहास स्पेशल)

इ.स. १९४७- भारत इंग्रजांच्या जोखडातून स्वतंत्र झाला. ५०७ पेक्षा जास्त संस्थाने भारतात विलीन झालीत. २१ वर्षांपेक्षा जास्त वय असलेल्या भारतीयास मताधिकार प्राप्त.

इ.स. १९४८- ऑलिम्पिक क्रिडा स्पर्धेत स्वतंत्र भारताचा प्रथमच सहभाग व हॉकीत सुवर्णपदक मिळविले. हैद्राबाद संस्थानाचे भारतात विलिनीकरण.

इ.स. १९४९- रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे राष्ट्रीयकरण. भारत-पाकमध्ये ८ महिने युद्ध.

इ.स. १९५०- २६ जानेवारीला राज्यघटना देशात लागू करण्यात आली. महिलांना मताधिकार मिळाला. निवडणूक आयोगाची स्थापना.

इ.स. १९५१- पहिली लोकसभा निवडणूक पार पडली. खरगपूर येथे पहिले आयआयटी स्थापन. पहिल्या आशियायी क्रिडा स्पर्धांचे दिल्ली येथे आयोजन, रेल्वेचे राष्ट्रीयकरण.

इ.स. १९५२- राज्यसभेची स्थापना, भारत-पाकिस्तान यांमधील पहिल्या कसोटी सामन्यात भारतीय क्रिकेट टीमने पाकिस्तानला नमविले.

इ.स. १९५३- ८ विमान कंपन्यांचे राष्ट्रीयकरण करित इंडियन एअरलाईन्सची स्थापना. मागासवर्गीयांच्या उन्नतीसाठी पहिला आयोग गठीत.

इ.स. १९५४- चक्रवर्ती राजगोपालाचारी यांना पहिला भारतरत्न पुरस्कार. पहिला अणुऊर्जा कार्यक्रम प्रारंभ.

इ.स. १९५५- इंपीरियल बँक ऑफ इंडियाचे रुपांतर स्टेट बँक ऑफ इंडियामध्ये करण्यात आले.

इ.स. १९५६- भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना. मेलबॉर्न ऑलिम्पिकमध्ये भारताने पाकिस्तानला नमवत हॉकीमध्ये सुवर्णपदक पटकाविले.

इ.स. १९५७- भारतीय संघाने पोलो खेळात विश्वचषक जिंकला. पहिले जेट बॉम्बर लाँच.

इ.स. १९५८- मिहिर सेन इंग्लिश खाडी पोहून पार करणारा प्रथम भारतीय ठरला. ऑस्कर सोहळ्यात नामांकन प्राप्त करणारा मदन इंडिया हा प्रथम भारतीय चित्रपट ठरला.

इ.स. १९५९- आरती शहा इंग्लिश खाडी पोहून पार करणारी प्रथम आशियायी महिला ठरली.

इ.स. १९६०- मिल्खासिंगने रोम ऑलिम्पिक स्पर्धेत विक्रमी वेळेत ४०० मी. शर्यत पूर्ण केली.

इ.स. १९६१- ४०० वर्षांच्या पोर्तुगीजांच्या जोखडातून गोवा स्वतंत्र झाला, आयएनएस विक्रांतला भारताची पहिली युध्दनौका म्हणून मान्यता.

इ.स. १९६२- जकार्ता आशियायी क्रिडा स्पर्धेत भारताला फुटबॉलचे सुवर्णपदक प्राप्त. भारत-चीन युद्ध.

इ.स. १९६३- सतलज नदीवरील भाक्रा नांगल धरणाचे बांधकाम पूर्ण झाले.

इ.स. १९६४- एकच पात्र असलेल्या यादें या चित्रपटाची गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकार्डमध्ये नोंद.

इ.स. १९६५- भारतीय अन्न महामंडळाची स्थापना. काश्मिर भारताचे अविभाज्य घटक घोषित.

इ.स. १९६६- इंदिरा गांधी प्रथम महिला पंतप्रधान बनल्यात. रिता फारिया मिस वर्ल्ड किताब पटकविणाऱ्या प्रथम भारतीय ठरल्यात.

इ.स. १९६७- झाकिर हुसेन भारताचे पहिले मुस्लिम राष्ट्रपती बनलेत, पंडित रवीशंकर यांना पहिला ग्रॅमी पुरस्कार प्राप्त.

इ.स. १९६८- प्रफुल्ल सेन हृदय प्रत्यारोपण शस्त्रक्रिया करणारे पहिले आशियायी डॉक्टर ठरलेत.

इ.स. १९६९- भारतीय अंतराळ संशोधन

संस्था इस्त्रोची स्थापना, १४ बँकांचे राष्ट्रीयकरण.

इ.स. १९७०- वर्गीस कुरियनद्वारा श्वेत क्रांतीस प्रारंभ.

इ.स. १९७१- भारताच्या मदतीने बांग्लादेशची निर्मिती.

इ.स. १९७२- भारत-पाकिस्तानमध्ये सिमला करार.

इ.स. १९७३- सुंदरलाल बहुगुणा यांनी वन संरक्षणासाठी चिपको आंदोलन प्रारंभ केले. व्याघ्र संरक्षणासाठीचे प्रोजेक्ट टायगर अभियान सुरू.

इ.स. १९७४- राजस्थानात पोखरण येथे भारताची पहिली यशस्वी अणुचाचणी.

इ.स. १९७५- भारताचा पहिला उपग्रह आर्यभट्टचे प्रक्षेपण, हॉकी विश्वचषक स्पर्धेत पाकिस्तानला नमवित भारत विश्वविजेता.

इ.स. १९७६- कायद्याद्वारे गुलामगिरी प्रथेला दंडनीय गुन्हा घोषित केले.

इ.स. १९७७- पंतप्रधान मोरारजी देसाईच्या नेतृत्वात पहिले बिगर काँग्रेस सरकार स्थापन.

इ.स. १९७८- देशातील प्रथम टेस्ट ट्यूब बेबी दुर्गाचा जन्म.

इ.स. १९७९- मदर टेरेसा यांना शांततेचा नोबेल पुरस्कार, मंडल आयोगाची स्थापना.

इ.स. १९८०- रोहिणी उपग्रहाचे यशस्वी प्रक्षेपण.

इ.स. १९८१- ट्रामोरिल हे पहिले स्वदेशी औषध भारतीय शास्त्रज्ञांनी तयार केले.

इ.स. १९८२- दूरदर्शनच्या रंगीत कार्यक्रम प्रक्षेपणास प्रारंभ.

इ.स. १९८३- भारताने प्रथमच क्रिकेट विश्वचषक जिंकला.

इ.स. १९८४- राकेश शर्मा पहिले भारतीय अंतराळवीर ठरलेत. ऑपरेशन मेघदूत राबवित भारताने सियाचीन ग्लेशियर ताब्यात घेतले.

इ.स. १९८५- पाकिस्तानला नमवित भारत प्रथमच क्रिकेट चॅम्पियन बनला.

इ.स. १९८६- आशियायी क्रिडा स्पर्धेत पी. टी. उषा यांनी ४ सुवर्णपदकांसह एकूण ११ पदके जिंकत विक्रम केला.

इ.स. १९८७- सुनिल गावस्कर कसोटी क्रिकेटमध्ये १०००० धावा करणारे जगातील प्रथम फलंदाज ठरलेत.

इ.स. १९८८- मतदानाचे किमान वय १८ वर्षे करण्यात आले. विश्वनाथ आनंद बुध्दीबळातील पहिला भारतीय ग्रँड मास्टर बनला. राष्ट्रीय ग्राहक तक्रार निवारण आयोग स्थापन.

इ.स. १९८९- केरळमधील कोट्टयम जिल्हा देशातील पहिला साक्षर जिल्हा ठरला. अग्नी क्षेपणास्त्राची यशस्वी चाचणी.

इ.स. १९९०- मंडल आयोगाच्या शिफारशीची अंमलबजावणी, कुवैतहून एक लाख पंचाहत्तर हजार भारतीयांची हवाईमार्गे सुटका.

इ.स. १९९१- भारताने आपला पहिला स्वदेशी सुपर कॉम्प्युटर परम-८००० बनविला.

इ.स. १९९२- सत्यजित रे यांना ऑस्कर जीवनगौरव पुरस्कार.

इ.स. १९९३- पंचायतराज व्यवस्था लागू करण्याच्या हेतूने घटना दुरुस्ती करीत ग्रामपंचायतींच्या स्थापनेला मान्यता प्रदान.

इ.स. १९९४- सुष्मिता सेन मिस युनिव्हर्स तर ऐश्वर्या रॉय मिस वर्ल्ड किताबाने सन्मानित.

इ.स. १९९५- जगातील सर्वात मोठ्या मध्यान्ह भोजन योजनेस प्रारंभ. दिल्ली मेट्रोची स्थापना.

इ.स. १९९६- ऑलिम्पिक क्रिडा स्पर्धेत लियांडर पेस याला टेनिसमध्ये कांस्यपदक प्राप्त.

इ.स. १९९७- द गॉड ऑफ स्मॉल थिंग्ज कादंबरीच्या लेखिका अरूंधती रॉय यांना प्रतिष्ठेचा बुकर पुरस्कार प्रदान.

इ.स. १९९८- अमर्त्य सेन यांना अर्थशास्त्रातील नोबेल पुरस्कार. भारताची दुसरी यशस्वी अणुचाचणी.

इ.स. १९९९- भारत- पाकिस्तानमध्ये दोन

महिने कारगिल युद्धाची घमासान.

इ.स. २०००- ग्रँड मास्टर विश्वनाथ आनंद बुध्दीबळ स्पर्धेचा वर्ल्ड चॅम्पियन. लारा दत्ता यांना मिस युनिव्हर्स तर प्रियंका चोप्रा मिस वर्ल्डचा किताब.

इ.स. २००१- पहिले स्वदेशी लढाऊ विमान तेजसचे पहिले उड्डाण. स्वर्णिम चतुर्भुज महामार्ग प्रकल्पास प्रारंभ.

इ.स. २००२- लढाऊ विमान सुखोई-३० भारतीय वायुदलात दाखल.

इ.स. २००३- विम्बल्डन टेनिस स्पर्धेत दुहेरी स्पर्धेचा किताब जिंकणारी सानिया मिर्झा प्रथम भारतीय खेळाडू ठरली.

इ.स. २००४- प्रौढांच्या कार्यक्रमासाठी सेन्सार् बोर्डाची मंजूरी अनिवार्य.

इ.स. २००५- भारत कुष्ठरोगमुक्त घोषित. माहितीचा अधिकार प्रदान. १०० दिवसांची रोजगार हमी देणारी मनरेगा योजना प्रारंभ.

इ.स. २००६- ४४ वर्षांनंतर भारत-चीन यांमधील व्यापारासाठी नथुला खिंड खुली.

इ.स. २००७- प्रतिभा पाटील प्रथम महिला राष्ट्रपती बनल्यात. इस्त्रोने एकाचवेळी ४ उपग्रह अवकाशात प्रक्षेपित केले.

इ.स. २००८- अभिनव बिंद्राला ऑलिंपिकच्या १० मी. एअर रायफल प्रकारात सुवर्णपदक, भारतीयास वैयक्तिक स्पर्धेतील पहिले सुवर्णपदक. मिशन चांद्रयान-१ प्रारंभ.

इ.स. २००९- पहिली स्वदेशी आण्विक पाणबुडी अरिहंतचे जलावतरण.

इ.स. २०१०- ६-१४ वयोगटातील मुलांना मोफत शिक्षणासाठी शिक्षणाचा अधिकार कायदा लागू.

इ.स. २०११- भारताने दुसऱ्यांदा क्रिकेटचा विश्वचषक जिंकला. सर्वात जास्त अंतर कापणारी (४२८६ कि.मी.) विवेक एक्सप्रेस प्रारंभ.

इ.स. २०१२- आंतरराष्ट्रीय क्रिकेट स्पर्धेत १०० शतके ठोठावणारा सचिन तेंडुलकर जगातील

प्रथम फलंदाज ठरला. महिला कबड्डी संघाने पहिला वर्ल्डकप जिंकला. अग्नी क्षेपणास्त्राची यशस्वी चाचणी.

इ.स. २०१३- मंगळयान मोहिम यशस्वी. पहिल्याच प्रयत्नात मंगळ ग्रहावर पोहोचणारा भारत प्रथम देश ठरला. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम पारित. भारतीय चित्रपटसृष्टीस १०० वर्षे पूर्ण.

इ.स. २०१४- कैलाश सत्यार्थी यांना नोबेल पारितोषिक, भारत पोलिओमुक्त घोषित.

इ.स. २०१५- बॅडमिंटनमध्ये सायना नेहवाल तर दुहेरी टेनिसमध्ये सानिया मिर्झा जागतिक क्रमवारीत अव्वलस्थानी. आकाश क्षेपणास्त्राचे यशस्वी चाचणी.

इ.स. २०१६- भारतात नोटाबंदी लागू. पाकव्याप्त काश्मिरमधील अतिरेकी तळांवर भारताचे सर्जिकल स्ट्राइक.

इ.स. २०१७- वन नेशन वन टॅक्सअंतर्गत जीएसटी प्रणाली लागू.

इ.स. २०१८- अंध क्रिकेट टीमने दुसऱ्यांदा वर्ल्डकप जिंकला. सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या ५९७ फूट उंचीच्या स्टॅच्यू ऑफ युनिटीचे अनावरण. आंध्र प्रदेशात जगातील पहिला थर्मल पॉवर प्लांट सुरू.

इ.स. २०१९- कलम ३७० हटविले, तीन तलाकविरोधात कायदा पारित.बालाकोट एअर स्ट्राइक.

इ.स. २०२०- कोरोनापासून बचावासाठी देशभर लॉकडाऊन लागू. अयोध्येत राममंदिराची पायाभरणी.

इ.स. २०२१- स्वदेशी कोरोना लस तयार.

इ.स. २०२२- द्रोपदी मुर्मू पहिल्या आदिवासी राष्ट्रपती. कोईम्बतूर ते शिर्डीदरम्यान पहिली खाजगी रेल्वे सुरू. राष्ट्रकुल क्रिडा स्पर्धेत भारत २२ सुवर्णपदके जिंकत चौथ्या स्थानी.

हिंदी विभाग

हम सब मिलकर दे सम्मान,
निज भाषा पर करें अभिमान,
हिन्दुस्तान के मस्तक की बिंदी,
जन-जन की आत्मा बने हिंदी....

- हजारी प्रसाद द्विवेदी

दुनिया हिला दूँ मैं

—श्रेया चौधरी

एस. वाय. बी. ए. (हिंदी)

दुनिया हिला दूँ मैं
खुश रहना है काम मेरा
नाम दुनिया में बनाना अंजाम मेरा
चाहे कितनी भी मुश्किलें क्यों न आएँ
कितनी भी कठिनाइयाँ क्यों न आएँ
हँसकर करूँगा सबको पार
हाँ मुझे सफलता चाहिए ॥ धृ ॥
दुनिया मैं भी हिला सकता हूँ
बस इंतजार है एक मौके का
जिसमें मैं सारी दीवारें पार कर सकता हूँ,
हाँ ज़िद है मेरी—मुझे अपनी मंजिल चाहिए
मुझे सिर्फ सफलता चाहिए
सफलता के सिवा कुछ न चाहिए ॥ १ ॥
इंतज़ार है मुझे उस घड़ी का
चारों तरफ दुनिया की मेरे चर्चे होंगे
दुनिया की जुबान पर मेरा नाम होगा
समय मेरी ताकत होगी
और मंजिल मेरे आगे होगी
हाँ मुझे सफल बनना ही है ॥ २ ॥

हिंदी व्याकरण

—आशपाक तडवी

द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

चलो खेले व्याकरण के सवाल-जवाब
जो कहलाते हैं मुहावरे ।
क्रिया से समय का होने न होने का बोध हो
तो 'काल' उसे कहलाए ।
इसमें है 'गत' समय का भूत
आज के समय में छुपा है, वर्तमान
आनेवाले समय से मिले, भविष्य
सार्थक शब्दों की कड़ी मिले तो 'वाक्य' बन
जाए।
इसमें, एक क्रिया का 'सरल' करे बोध, तो
दो क्रिया और दो वाक्य जोड़ो तो संयुक्त
अगर बन जाए, खिचडी तो 'मिश्र' कहलाए ।
शब्द के रूप में न हो कोई परिवर्तन
तो कहलाए वे अव्यय।

तो 'काम' पड़े करना तो 'क्रिया' कहलाई जाए।
संज्ञा संसार में कोई 'नाम' से न रहे अधुना।
और संज्ञा की विशेषताओं से बन जाए
विशेषण।

अनगिनत बातों का पिटारा है, यह प्यारा
व्याकरण का जितना खेल खेलो.

उतना ही है, यह न्यारा।

जिंदगी में किसी को बेकार मत समजना, क्योंकि बंद घड़ी भी दिन में दो बार सही समय बताती है।

शायरी

-चिमकर सुनिल

द्वितीय वर्ष कला

शहरों मे दूरियाँ है पर दिलों में ना आने देना
दिवाली मनाने के लिए अपनों के साथ हो तो
यारों

अपने आवारा दोस्तों को ना भूला देना।

सुबह की पहली किरण आप के गालों पे
मुस्कराहट रोज बिखरती रहे।

हजारों दिल जिसके लिए धड़कते हैं, वो
दिल कभी हमारे लिए भी धड़के ।

गलत है, तुझे निहारना जानते है हम,
पर खुदा ने तुझे इतना खुबसूरत बनाया है,
तो इसमें हम क्या करें ।

सुरज की पहली किरण हो तुम,

चाँद का नुर हो तुम

जिस जन्नत कि गुजारिश हर,

आशिक करता है, व जन्नत हो तुम।

ना मंदिर में मिला,

ना मस्जिद में मिला,

जिस वो खुदा को ढुँड़ना चाहा,

वो खुदा हमें तुझमें मिला।

युँ तो आशिक कई है तेरे,
पर हमसा कोई ना होगा,
मोहबत का फितूर है हम पर,
पर ये जुनून कभी ना होगा।

युँ तो कई दुआएँ की खुदा से
तूझे भुलाने के लिए.

कई तराने गाये तेरे नफरत के
पर हर अल्फाज में तूही नजर आई,
इसलिए सोचा क्यों ना खुदको ही मिटा दिया
जाए।

जानते हैं, गलत हैं, ऐसे तुझे निहारना,
पर ये तो तेरे खुबसुरती का ही तो कसूर है,
ये तेरी ही मोहबत है जिसका फितूर है हम
पर।

युँ तो कई लोगों की भीड़ है, हमारे आस-पास
फिर भी तनहा खड़े हैं,
ये मोहबत ही है, जिसके वजह
कई आशिक मरे पड़े हैं।

ख्याब भले ही टूटते रहे हौसले फिर भी जिंदा हो, हौसला अपना ऐसा रखो जहां मुश्किलें भी शर्मिंदा हो।

वीर जवान

—आशपाक तडवी
द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

भारत माँ की रक्षा का आँखों में लिए सपना
चले आते हैं, जवान घर-बार छोड़ सब अपना।
देश के लिए देते हैं यह वीर अपनी जान
मगर कम नहीं होने देती अपने तिरंगे की
शान।

निडरता के साथ सीमा पर लड़ते हैं।
तभी हम घर में सुकून से सो पाते हैं।
करते हैं नाकाम शत्रु का बिछा हर एक जाल
करते हैं देश की रक्षा हाथ में लिए एकता की
मशाल।

कई बार सताता है, घर से बिछड़ने का राम,
कभी-कबार परिवार की याद में हो जाती हैं
आँखें नम ।

अचानक फिर याद आता है, किया हुआ
वादा, वतन की मिट्टी से,
फिर सिर्फ बातें होती हैं, भावनाएँ भरी चिट्ठी
से।

चिट्ठी में लिखा जाता है, बेटा इस बार मैं जरूर
आऊँगा,

अपने साथ ढेर सारे खिलौने भी लाऊँगा।

तुमसे किया हुआ हर एक वादा, करूँगा मैं
पुरा,
किसे पता आगे यह सपना क्या होगा सच में
पूरा?

नहीं होता दोस्तों देश की रक्षा करना आसान,
न जाने आज तक कितनों ने किया है भारत माँ
के लिए बलिदान ।

किया इन्होंने खुद को देश के लिए अर्पण
तभी आज सुखी है देश का हर एक जन ।

■ धैर्य के साथ काम करने से सफलता मिलती है।

हिंदी प्रेम कविता

—पाटील करन भगवान
द्वितीय वर्ष कला

हम तुम्हें लिखते हैं तुम पढ़
पाओगे क्या हर जगह
तुम्हारी बातें करते हैं तुम सुन
पाओगे क्या हम कुछ कहना
चाहते हैं बिन कहे तुम समझ
पाओगे क्या तुम्हारे होना
चाहते हैं क्या तुम हमारा
बनना चाहोगे क्या?

हमसफर

—रोशन देविदास गोपाळ
द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

रुटूँगा मैं तुमसे इक दिन इस बात पे
जब रूठा था मैं तो मनाया क्यूँ नहीं
कहते थे तुम तो करते हो मुझसे प्यार
जो दिखाया मैंने नखरा तो उठाया क्यूँ नहीं
मुँह फेर कर जब खड़ा था मैं, वहाँ
बुलाकर पास सीने से अपने लगया क्यूँ नहीं
पकड़ कर तेरे हाथ पुछूँगा मैं तुमसे
हक अपना मुझ पर तुमने जताया क्यूँ नहीं
इस धागे का एक सिरा तुम्हारे पास भी तो था
उलझा था अगर मुझसे तो तुमने सुलझाया क्यूँ
नहीं

समय का महत्व

—पुनम मेंडे

तृतीय वर्ष कला (हिंदी)

समय कहता है मैं तुम्हारे साथ हूँ
समय की चाय निरन्तर चलती है
यह पल में अनेक रूप बदलता
दुख दर्द और सुख का साथी बनता
रोज अपने नए रंग रूप दिखाता
सब इसकी मर्जी से चलता
अपना हर पल पत्र महत्व बताता
ये कभी रुकता नहीं थकता नहीं
बस निरन्तर ही चलता जाता हूँ
इसके महत्व को अगर समझोगे
जीवन में अपने लक्ष हासिल करोगे
सारे काम समय पर ही होते.
चाहे हम कितने भी उत्सुक हो
होगा काम समय पर ही
इसलिए समय के महत्व को समझे
समय कहता मैं तुम्हारे साथ हूँ.

डर नहीं अब हार जाने का

—सईदा शेख

द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

न जाने क्यूँ अब डर नहीं हार जाने का,
किसी के बातों पर रोते से रहने का ।
जल जो रही हूँ उस ज्वाला के उठ जाने से,
अब मन नहीं है हार को डर जाने का। का,
खिल रही है सुबह के फूलों की तरह
समंदर के बहते पानी की तरह,
जो लोगों ने ताने देकर किया है कर्म,
उस तानों को सच के दुनिया में
लाने के लिए,
अब डर नहीं है हार को डर जाने का।
तू है उस जलते दिये के जैसी
नामुमकिन को मुमकिन के जीनेवाली
उठ जो रही है
शुरू जो किया है तेरा एक किताबों के पन्नों पर
लिखने का काम
अब डर नहीं है हार को डर जाने का।

खर्राटे

—तडवी अनय हबीब

द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

तुलसी या संसार में कर लीजे दो काम
छक के भोजन कीजिए, मुँह ढक कै आराम !
मुँह ढक कै आराम, व्दार पर यह लिख दीजे
सोय रह्यी हूँ अभी मोय दरसन मत दीजें -
जागे सो पावे नहीं, सोवे सो सुख पाय ।
जननी ऐसों पूत जन, परतें ही खर्राय ।

नजर का ऑपरेशन संभव है लेकिन नजरिया का नहीं

जमाना बदल गया है?

—पुनम मेंढे
द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

सुनो
जमाना बदल गया है
मगर तुम सुनो
रिश्तेदार कहते,
तुम खूब पढ़ो और डॉक्टर बनो
अच्छा, डॉक्टर ना सही तो इंजिनियर बनो,
पढ़ना और पढ़ाई ही रहना करते
जब तक कुछ बन नहीं जाते।
पड़ोसी कहते,
अभी आगे क्या सोचा है ?
डॉक्टर या इंजिनियर बनना है ?
मेरी सुनो तो एम.पी.एस.सीं करो
और जीवन सरकारी नौकरी करते गुजारो।
मैं मन ही मन कहता
अच्छा सुनो अब चलते बनों !
माँ-पिताजी आते और धीमी स्वर में
वो कहते जिसे सुनने को कान तरस रहे थे
“बेटा, सुनो सबकी और करो मन की।”
उन्होंने भरोसा मुझपर कर, एक ही सवाल किया,
“तुम क्या बनना चाहते हो?”

दास्ताँ-ए-जिंदगी

—भावना तळेले
प्रथम वर्ष कला

लाख कोशिश कर लो,
लड़ने की जमाने से
इनकी तो मशियत ही पूरी
होती हैं आपको झुकाने से
जित हासिल होती है यहाँ
बस एक बात समझ ने से
हिरे की तरह चमकोगे,
जिद की आग में जलने से ।

दुनिया में नहीं मिलती है
कामयाबी बस इबादत करने से।
मिलती हैं, खुशियाँ यहाँ
मेहनत की रिवायत रखने से।
अपनी खुशी किसी ओर में
ढूँढोगे तो राम मिलेगा।
क्योंकि होते हैं, ख्वाब मुक़मल यहाँ
चंद खुशियों का सौदा करने से ।

जीत की आदत अच्छी है मगर कुछ रिश्ते में हार जाना बेहतर है।

दुनिया हिला दूँ मैं

—श्रेया चौधरी
द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

दुनिया हिला दूँ मैं
खुश रहना है काम मेरा
नाम दुनिया से बनाना अंजाम मेरा
चाहे कितनी भी मुश्किलें क्यों न आएँ
कितनी भी कठिनाइयाँ क्यों न आएँ
हँसकर करूँगा सबको पार
हाँ मुझे सफलता चाहिए ॥ धृ ॥

दुनिया मैं भी हिला सकता हूँ
बस इंतजार है एक मोके का
जिसमें मैं सारी दीवारें पार कर सकता हूँ
धरती पर अपना नाम रोशन कर सकता हूँ,
हाँ जिद है मेरी – मुझे अपनी मंजिल चाहिये
मुझे सिर्फ सफलता चाहिये
सफलता के सिवा कुछ न चाहिए ॥१॥

इंतजार हैं मुझे उस घड़ी का
चारों तरफ मेरे चर्चे होंगे
दुनिया की जुबान पर मेरा नाम होगा
समय मेरी ताकत होगी
और मंजिल मेरे आगे होगी
हाँ मुझे सफल बनना ही है ॥ २ ॥

आजादी

—निलेश इंगळे
द्वितीय वर्ष कला

पंछी है केद मगर
तो उड़ने में कर मदद तू ॥
रात है काती अगर,
दिया जला कर रोशन कर तु।
बीत गए कई साल रूढ़िवादी विचारों में उलझ
कर,
सुनझा मन के भाय तु ।

औरत, आदमी का हो कोई बच्चा
सबके जीवन का कर सम्मान तू ॥
तोड़ दे दीवारें सारी
आगे बढ़ विजई राह पर।
उन वीरों ने क्या पाया
अगर तू अब भी डर में खाया।
उठ जा तु, छू ले आसमान
आजाद पे है सबका तक।

जिंदगी में दो व्यक्ति जीवन को नई दिशा दे जाते हैं एक वह जो मौका देता है दूसरा वह जो धोखा देता है।

जिंदगी

—निकिता रमेश धनगर
तृतीय वर्ष कला (हिंदी)

छोटी सी है जिन्दगी
हर बात में खुश रहो
जो चेहरा पास न हो,
उसकी आवाज में खुश रहो ...
कोई रूठा हो आपसे,
उसके अंदाज में खुश रहो...
जो लौट के नहीं आने वाले,
उसकी याद में खुश रहो ..
कल किसने देखा है
अपने में आज खुश रहो ..

खुदा और मैं ...

—सईदा शेख
द्वितीय वर्ष कला (हिंदी)

आज मैंने खुदा से पूछा
क्या फर्क है मुझमें और उसमें
क्या वह बेटा है यह उसका नसीब है
या मैं बेटा हूँ ये मेरा नसीब है
खुदा तो बस मुसकराया और बोला
जिस्म और जान दोनो को है
फिर पता नही जमाने को तुझसे शिकवा क्यों
है?
इन्सान का तो पता नही
लेकिन मुझे तो मेरी बनाई
बेटी पर खुद से ज्यादा फर्क है

बॉम्बे की सड़को पर

—अभिषेक भोई
तृतीय वर्ष कला (हिंदी)

आज रास्ते पर देखा
वह भुखा रो रहा था गिड़गिड़ा रहा था
मदद ना सही भीख तो दे दो
शायद यही कह रहा था
गुज़र रहे थे लोग पास से
मैं भी जाने की सोच ही रही थी ...
दिमाग कह रहा था चल बस छुट जाएगी
दिल घटा रहा था, आगे चल कर क्या तु उसे
भुल पाएगी
गया बखे चली गई क्या करू? इस सवाल मे
मे डुबी रही
आखरी बस थी वह मजबूरी से मे भी चली गई
क्या हुआ आहो उसका पता नहीं?
सारी सड़क छान मारी पर वह दिखा नहीं
उसके खयाल को झटक समाचार पत्र पढ़ने
लगी
एक कोने मे वार्ता थी -
बॉम्बे की सड़को पर भुखमरी के कारण
एक और लाश मीली

अगर आप अतीत को याद करते रहेंगे तो वर्तमान में जीना कठिन लगेगा और भविष्य असंभव प्रतीत होगा।

मेरी माँ

—धनश्री पाटील

द्वितीय वर्ष कला

माँ है तू सबसे प्यारी ।
है तेरी तो बात ही निराली ॥
क्या लिखू तेरे बारे में ।
शब्द ही कम पड़ जाए तेरी तारीफ में ॥
हर सुबह मुझे उठाती तू ।
घर का काम सब कराती तू ॥
माँ तू सबका खयाल रखती ।
पर खुद के बारे में क्यूँ नहीं सोचती ॥
माँ तू है तो जिंदगी है ।
तेरे बिना तो सारी जिंदगी अधूरी है ॥
माँ तू जब भी प्यारी बातें करती ।
जिंदगी में खुशियों के रंग भर देती ॥
तुझमें सारा जहाँ समाया माँ ।
भाग्यशाली हम जिन्हें तुम्हें माँ के रूप में पाया ॥
खुशनसीब है हम की हमारे पास माँ है ।
नहीं तो तीनों जहाँ के स्वामी भी माँ के बिना
भिकारी है ॥
माँ तूने हमारे लिए कितने दुख झेले ।
हर जनम में माँ के रूप में तू ही मुझे मिले ॥

गलती हो जाए मुझसे तो माफ़ कर देना ।
लेकिन कभी मुझसे नाराज मत होना ॥
जब भी हम बीमार पड़ते तो तू हमारा खयाल
रखती ।
तेरे खयाल रखने से ही आधी बीमारी दूर हो
जाती ॥
मुझे पसंद है तुझे अम्मी कहना ।
तू तो है जीवन का झरना ॥
भगवान से हमेशा हमारा सुख माँगती ।
कभी खुद के लिए प्रार्थना क्यों नहीं करती ॥
माँ तेरी हर बात सही ।
तेरे बिना जिंदगी कुछ नहीं ॥
जब भी मैं कुछ भूल जाती ।
तो तू ही मुझे याद दिलाती ॥
माँ तू है कितनी अच्छी, कितनी भोली ।
तेरी बात तो जग से निराली ॥

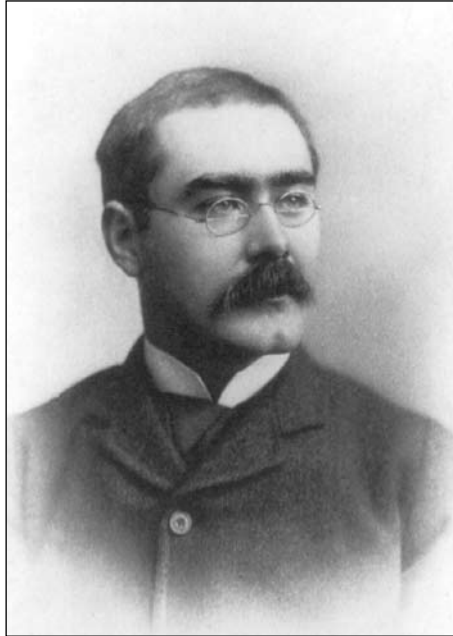

यह जरूरी नहीं कि आपकी उम्र क्या है जरूरी ये है कि आप किस उम्र की सोच रखते हो।

इंग्रजी विभाग

"If you can keep your head when
all about you are losing theirs and
blaming it on you Yours is the Earth
and everything that's in it"

- Rudyard Kipling

The Indian Farmer

- Vanita Bapu Patil
F.Y.B.A. (English)

The Indian farmer lives a hard life indeed. He toils hard each day getting up early in the morning and going to bed late at night. He takes the bullocks to the field each day. In summer he ploughs the field and then awaits the rain just as the rain sets in he begins sowing. He reaps the harvest when the crops are ready.

The farmer's wife as well as his children helps him in his work. Many a time the farmer finds himself in a debt-trap. Moreover, middleman obtains his produce during the harvest at a very low price. To improve the life of farmer, the government should make available easy-to-get and low-interest rate loans to him. Likewise, the authorities should ensure that he gets reasonable price for his produce. More importantly, the government should provide necessities like water, electricity and education facilities in the village to improve the quality of farmer's life.

India is a developing country with an agrarian economy, with 70% of population

residing in villages. According to the World Bank Data, 42% of the Indian workforce engages in agriculture. An economy that is heavily dependent on agriculture, farmers ensure that food production does not become stagnant in India and food availability for all.

India was initially dependent on the United States for food grains and would import it from abroad. Importing became costly for India as more money drained from the country and the United States increased the tariffs. India had no other option but to become self-sufficient and carry out food production at home.

During Lal Bahadur Shastri's reign as Prime Minister, the slogan- Jai Jawan Jai Kisan becomes popular. The green revolution in 1965 kick-started self-sufficiency in India and surplus increased.

Motion is always a relative thing.

My Ambition in Life

- Jyotsna Pandhari Khurpade

F.Y.B.A. (English)

People have dreams in their lives. Many aspire to be rich or become business tycoons. Some persons dream of becoming leaders, politicians and social reformers. There are others who have a strong urge for becoming poets, writers and novelists while most of us generally have a desire of becoming engineers, doctors and scientists of great repute.

There are yet others who are happy-go-lucky by nature and float through life without any definite aim or goal. I am not a very ambitious person in the generally accepted form. I do not wish to become a mill-owner or a multi-millionaire. The sole object of my life is to lead a life of simplicity and goodness devoted to the service of humanity.

The life of a professional or a politician would not suit me as most of them tend to become parasite on the society. Life without an aim is seemed to be useless. The ambition in one's life gives him or her courage to live with energy and spirit. Someone wants

to be an engineer. Someone wants to be a lawyer and someone wants to be a successful businessman.

I think that I have a quite different aim from rest of all because I am fond of acquiring more and more knowledge. I want to discover the real meaning of truth, beauty and goodness in life. I have made my aim to serve my country as a teacher. I think teaching is a holy profession. It will provide me a way to obtain more and more knowledge.

I have decided that I would take admission in B.Ed. after completing my graduation; it would provide me an opportunity for adopting teaching as a profession. I know it that success depends upon hard work. Hard work and firm determination are necessary for the achievement of an aim in life. I will try my best in order to achieve my aim in life with the blessing of Almighty.

Truth is purity, truth is all knowledge.

Social Reformers

- Bhavana Talele
F.Y.B.A. (English)

Decades come and go but what remain are the impression and great acts of the social reformers. India is privileged to have number of great souls like Dayanand Saraswati and Raja Ram Mohan Roy. They managed to bring revolutions by making radical changes in the society. Some of the reformers took up the challenges of breaking the jinx of prevailing caste-system while some fought for the introduction of girls'-education and widow remarriage. The contributions, made by these, simple yet eminent souls towards humanity are really extraordinary. Their activities and thoughts guided the nation to a new beginning.

Acharya Vinoba Bhave:

Acharya Vinoba Bhave was a freedom fighter and a spiritual teacher. He is best known as the founder of the 'Bhoodan Movement' (Gift of the Land). The reformer had an intense concern for the deprived masses. Vinoba Bhave had once said, All revolutions are spiritual at the source.

Baba Amte:

From a child born with a silver spoon in his mouth, Baba Amte later transformed

his life into a social activist. He devoted his entire life to serve the downtrodden people of the society. He left his lucrative profession to join India's struggle for independence.

Dr. B. R. Ambedkar:

Dr. B. R. Ambedkar, popularly known as Babasaheb Ambedkar, was one of the architects of the Indian Constitution. He was a well-known politician and an eminent jurist. Ambedkar's efforts to eradicate the social evils like untouchability and caste restrictions were remarkable.

Ishwar Chandra Vidyasagar:

Ishwar Chandra Vidyasagar is considered as one of the pillars of Bengal renaissance. In other words, he managed to continue the reforms movement that was started by Raja Rammohan Roy. Vidyasagar was a well-known writer, intellectual and above all a staunch follower of humanity. He brought a revolution in the education system of Bengal.

What we want progress, development, realisation.

A Good Teacher

- Hemraj Sapkale
F.Y.B.A. (English),

A good teacher is not that hard to find, but you must know where to look. The good teachers are well-prepared in advance for their education goals. They prepare their plan of action every day to ensure maximum productivity. Teachers have a lot of knowledge about everything, specifically in the subject they specialize in. A good teacher expands their knowledge continues to provide good answers to their students.

Similarly, a good teacher is like a friend that helps us in all our troubles. A good teacher creates their individual learning process which is unique and not mainstream. This makes the students learn the subject in a better manner. In other words, a good teacher ensures their students are learning efficiently and scoring good marks.

Most importantly, a good teacher is one who does not merely focus on our academic performance but our overall development. Only then can a student truly grow. Thus, good teachers will understand their student's problems and try to deal with them correctly. They make the student feel like they always have someone to talk to if they can't do it at home or with their friends.

Epigrams

- Mayur Patil
F.Y.B.A. (English),

"Mankind must put an end to war, or war will put an end to mankind."

"To err is human, to forgive, divine."

"It is better to light a candle than curse the darkness."

"There is only one thing in the world worse than being talked about, and that is not being talked about."

"Experience is the name everyone gives to their mistakes."

What Friendship Means

- Ajay Sopan Raypure
F.Y.B.A. (English),

Friendship means being there just to be there.

Friendship means listening and not asking questions.

Friendship means lending your shoulder for someone to cry on.

Friendship means being comfortable around each other in silence.

Every movement is a new chance.

My Ventilator

- Buddhabhushan Ravindra More
M.A.I (English)

You are my ventilator
Because, when you become mine
I think you, feel you
Every minute, every hour and every
time
You have closed my sorrows' shutter
And became my ventilator.

You are the best person
Like the rising moon and sun.
The most expensive person I have
earned
You have cut the negativity like a
cutter.
Because you are my ventilator.

You are my ray of hope
Our heart is joined by love rope
You made my life smooth as butter
Because you are my ventilator.

I care you, respect you.
I want only you too.
Because I love you more than you
You are my hope's ray heater
Because you are my ventilator.

You are so cute.
You are so beautiful
Every phrase become loose and loose
every
Letter to expose how you are better.
Because you are my ventilator.

You teach me, you understand me
You tell everything to me.
I will be yours only
I will not leave you lonely
You are my life's leader
I love you so much
My dear ventilator.

The first step for the pure vedantist is to abhin, fearless.

Festivals of India

- Namrata Pawar
M.A.I (English)

Festivals are larger than life celebrations of various things. They occur at regular intervals and helping in breaking the monotony of life. Furthermore, they give you the chance to celebrate the little and big things in life. Festivals are the carriers of peace and joy in the communities. All nations of the world have certain religious and cultural festivals. However, India is one of the largest countries to celebrate numerous festivals. As India is a very cultural and diverse country, so are the festivals. They divide into three general categories of national, religious and seasonal.

Types of Indian Festivals:

As we can divide the Indian festivals into national, religious and seasonal, we see how they differ from each other. In general, national festivals are celebrated in honor of reputable people and events. The religious ones follow legends of faiths and their beliefs. The seasonal ones are celebrated with each season that we experience that varies from region to region.

National Festivals:

The National festivals include Republic Day, Independence Day, Gandhi Jayanti and more. These festivals are celebrated all over India. All the citizens of the country celebrate them irrespective of the religion, caste, creed, and sex. Everyone celebrates them with great patriotism. These festivals are gazetted holidays all over the country and are enjoyed with great enthusiasm.

Moreover, they help in setting aside the differences of the countrymen and unite each other like never before. The capital of India, New Delhi is the seat of national festivals. For instance, it witnesses the grand parade of the Republic Day. The flag hoisting takes place in New Delhi, which is broadcasted on national television for the whole country to see.

Religious Festivals:

The religious festivals are one of the most famous festivals not only throughout India but over the world. Some of the most prominent religious festivals are Diwali, Eid-Ul-Fitr, Christmas, Guru Nanak Jayanti, Holi and many more. Diwali and Holi are the most prominent festivals of the Hindu religion. They are very colorful and full of lights.

Next up, Eid-Ul-Fitr is an Islamic festival which celebrates the end of Ramadan. It is about delectable dishes and family gatherings. Christmas celebrates the birthday of Jesus Christ. Furthermore, it is about Christmas trees and Santa Claus. Guru Nanak Jayanti celebrates the birthday of Guru Nanak Dev.

Seasonal Festivals:

Finally, the particular regions of the country celebrate seasonal festivals. For instance, Bihu is a festival of Assam. Likewise, Tamil Nadu celebrates Pongal. In addition, there is Basant Panchami which people celebrate through North India and West Bengal as well.

Each is great in his own place.

Importance of Festivals:

Festivals are very important. They make us forget our cultural and religious differences. They unite people and they come together for the sole purpose of celebration and happiness. Other than that, festivals also help us embrace our culture and religion. They are very helpful in breaking the monotony of life.

Moreover, people look forward to festivals all-round the year. Festivals spark joy and give people something to look forward to. In addition, people also repair their homes and paint them that look like brand new. It beautifies the look of the locality.

In short, festivals fill our lives with colors and enthusiasm. They bring us closer every year and eliminate any feelings of communal hatred. Further, they strengthen the bonds of the community and remove the malice from people's hearts. Therefore, festivals are quite important and must be celebrated with passion.

■

Steps to Tackle Corruption

- Jitendra Lande

M.A.I (English)

We should sensitize the entire population and bring together all the people who want to fight corruption. We should calculate the total money lost due to corrupt practices and let everybody know about it.

It is high time that we keep track of the funds collected by the political parties. The income and assets of the politicians should be made public.

The Jan Lokpal bill was a game-changer in the fight against corruption. But as with other measures, it was tweaked to suit the corrupt people.

The general public is so used to the malpractices that we now endure injustice and corrupt practices.

Businesses and people with a long term view don't like to have fights with bureaucracy. Moreover, the punishment for corruption is not severe, and the conviction rates are low too.

We should know that corruption is anti-national, anti-ecological, and anti-poor. We citizens should strive for a corruption-free society. Rooting out corruption can be a difficult task, but all citizens can come together and fight the menace.

■

Chastity is the first virtue in man or woman.

Climate Change

- Nisha Wanole
M.A.I (English)

Climate change refers to the change in the environmental conditions of the earth. This happens due to many internal and external factors. The climatic change has become a global concern over the last few decades. Besides, these climatic changes affect life on the earth in various ways. These climatic changes are having various impacts on the ecosystem and ecology. Due to these changes, a number of species of plants and animals have gone extinct.

When Did it Start?

The climate started changing a long time ago due to human activities but we came to know about it in the last century. During the last century, we started noticing the climatic change and its effect on human life. We started researching on climate change and came to know that the earth temperature is rising due to a phenomenon called the greenhouse effect. The warming up of earth surface causes many ozone depletion, affect our agriculture, water supply, transportation, and several other problems.

Reason Of Climate Change:

Although there are hundreds of reason for the climatic change we are only going to discuss the natural and manmade (human) reasons.

Natural Reasons:

These include volcanic eruption, solar radiation, tectonic plate movement, orbital variations. Due to these activities, the geographical condition of an area become

quite harmful for life to survive. Also, these activities raise the temperature of the earth to a great extent causing an imbalance in nature.

Human Reasons:

Man due to his need and greed has done many activities that not only harm the environment but himself too. Many plant and animal species go extinct due to human activity. Human activities that harm the climate include deforestation, using fossil fuel, industrial waste, a different type of pollution and many more. All these things damage the climate and ecosystem very badly. And many species of animals and birds got extinct or on a verge of extinction due to hunting.

Effects Of Climatic Change:

These climatic changes have a negative impact on the environment. The ocean level is rising, glaciers are melting, CO₂ in the air is increasing, forest and wildlife are declining, and water life is also getting disturbed due to climatic changes. Apart from that, it is calculated that if this change keeps on going then many species of plants and animals will get extinct. And there will be a heavy loss to the environment.

What will be Future?

If we do not do anything and things continue to go on like right now then a day in future will come when humans will become extinct from the surface of the earth. But instead of neglecting these problems we start

The children of truth live for ever.

acting on then we can save the earth and our future. Although humans mistake has caused great damage to the climate and ecosystem. But, it is not late to start again and try to undo what we have done until now to damage the environment. And if every human start contributing to the environment then we can be sure of our existence in the future.

Love

- Saurabh Prakash Surwade
S.Y.B.A. (English)

Love is like the wild rose-briar,
Friendship like the holly-tree
The holly is dark when the rose-briar
blooms
But which will bloom most
Constantly?
The wild rose-briar is sweet in spring,
Its summer blossoms scent
The air;
Yet wait till winter comes
again
And who will call the wild-
briar fair?
Then scorn the silly rose-
wreath now
And deck thee with the
holly's sheen,
that when December blights
thy brow
he still may leave thy garland
green.

Trees

- Akanksha Jagannath Mehankar
T.Y.B.A. (English)

Soft comes to the hush of eventide
And songbirds hide
In limbs of budded trees
To bid farewell to set the sun
With lullabies, they've sung
Each night for centuries.
A lark is winging swiftly home-
Back dot alone-
Beneath auroral clouds.
All nature makes a homeward rush
As twilight's rosy blush
The eyes of night arose.

Motivational Thoughts

- Akash Ratoye
S.Y.B.A. (English)

1. "Dreaming, after all,
is a form of planning."
2. "If you can dream it,
You can achieve it."
3. "Your time is limited,
So don't waste it
Living someone else's life."
4. "A smile can change the world and
make it more bright"
5. "Help people even when you
Know they can't help back"
6. "When we achieve it's a great joy
But when we fail it's a great lesson."

The Indian mind is first religious, then anything else.

Freedom Fighters

- Charushila Bhangale
M.A.II (English)

Freedom fighters were people who sacrificed their lives selflessly for the freedom of their country. Every country has its fair share of freedom fighters. People look up to them in terms of patriotism and love for one's country. They are considered the epitome of patriotic people. Freedom fighters made sacrifices which one cannot even imagine of doing for their loved ones, leave alone the country. The amount of pain, hardships, and opposite they have endured cannot be put into words. The generations after them will always be indebted to them for their selfless sacrifices and hard work.

Importance of Freedom Fighters:

One cannot emphasize enough on the importance of freedom fighters. After all, they are the ones because of whom we celebrate Independence Day. No matter how small a role they played, they are very much significant today as they were in those times. Moreover, they revolted against the colonizers so as to stand up for the country and its people.

Furthermore, most of the freedom fighters even went to war to safeguard the freedom of their people. It did not matter that they had no training; they did it for the pure intention of making their country free. Most of the freedom fighters sacrificed their lives in the war for independence.

Most importantly, freedom fighters inspired and motivated others to fight injustice. They are the pillars behind the

freedom movement. They made people aware of their rights and their power. It is all because of the freedom fighters that we prospered into a free country free from any kind of colonizers or injustice.

My Favourite Freedom Fighters:

India has seen a lot of freedom fighters fight for their motherland. While I respect each and every one of them equally, I have a few personal favorites who inspired me to work for my country. Firstly, I completely adore the father of the nation, Mahatma Gandhi. I like him because he chose the path of non-violence and won freedom without any weapons, only the truth and peace.

Secondly, Rani Lakshmi Bai was a great freedom fighter. I have learned so many things from this empowering woman. She fought for the country despite so many hardships. A mother never gave up her country because of her child, instead took him to the battlefield to fight against injustice. Moreover, she was so inspiring in numerous ways.

Next, Netaji Subhash Chandra Bose comes in my list. He led the Indian National Army to show the power of India to the British. His famous line remains to be 'give me your blood and I will give you freedom.'

Finally, Pandit Jawaharlal Nehru was also one of the greatest leaders. Despite being from a rich family, he gave up the easy life and fought for India's freedom. He was imprisoned a number of times but that did not stop him from fighting against injustice. He

My idea is growth, expansion, development on national lines.

was a great inspiration to many.

In short, freedom fighters are what made our country what it is today. However, we see nowadays people are fighting for everything they stood against. We must come together to not let communal hatred come between and live up to the Indian dream of these freedom fighters. Only then will we honor their sacrifices and memory.

Smile

-Ku. Shubhangi Dutte
S.Y. Bsc.

Smile is the Colour of life
Smile is the happiness of life
with smile no. one lives
How pleasure Smile gives !
Your Smile makes happy to someone
Smile Smile life is waste
Help of Smile everyone looks best.
So live life with cheerfully
Always remember it Carefully.

Jokes

- Harshal Thosare
F.Y.B.c. (English),

1) The Perfect Son

A: I have the perfect son.
B: Does he smoke?
A: No, he doesn't.
B: Does he drink whiskey?
A: No, he doesn't.
B: Does he ever come home late?
A: No, he doesn't.
B: I guess you really do have the perfect son. How old is he?
A: He will be six months old next Wednesday.

2) Girl: You would be a good dancer except for two things.
Boy: What are the two things?
Girl: Your feet.

3) Teacher: Nick, what is the past participle of the verb to ring?
Nick: What do you think it is, Sir?
Teacher: I don't think, I KNOW!
Nick: I don't think I know either, Sir!

4) A: Hey, man! Please call me a taxi.
B: Yes, sir. You are a taxi.

Service to humanity is the highest form of worship.

Scope after B.Sc. Chemistry

- Ku. Kalyani Hire
M.Sc. II (Organic Chemistry)

Scope after B.Sc. Chemistry From launching space shuttles to discovering new medicinal pills, Chemistry is an essential science that influences all aspects of daily life. An undergraduate degree in Chemistry helps you develop professional and technical skills in core Chemistry subjects. Completing your bachelors in Chemistry can provide you with exciting employment opportunities across multiple fields in both the private and public sectors. In this article, we discuss the BSc Chemistry scope, explore the core subjects in this degree, list relevant career opportunities and explain how you can start your career after a BSc Chemistry degree. BSc Chemistry scope and career opportunities Chemistry is a core science subject, and the BSc Chemistry scope is high. You can have several employment opportunities in research and development, teaching, product development, quality assurance, analytical science and information science. Some of the most popular career options after BSc Chemistry include:

- academic researcher, agricultural chemist, analytical chemist, biochemist, biotechnologist, chemical engineering assistant, chemical product officer, Chemistry tutor, teacher or professor, clinical research specialist, cytologist, food and flavour chemist, forensic assistant, industrial research scientist, lab assistant, pharmacy assistant, production chemist, proof-reader for Chemistry textbooks, quality controller, radiologist, safety health specialist,

- scientific data entry specialist, science writer, toxicologist, water quality chemist

BSc Chemistry students can also opt for government jobs in laboratories, research institutes and the military. They can also seek employment in the private sector in the following industries and companies:

- pharmaceutical manufacturers, chemical plants, biotech companies, forensic laboratories, plastic industries, healthcare centres, medical research institutes, agrochemical companies, oil, gas and power sectors

Alternatively, students interested in academia can opt for Chemistry professor jobs in schools and colleges after obtaining a postgraduate degree and the necessary qualifications to teach. Eligibility criteria for bachelor's in Chemistry BSc Chemistry is a three-year full-time programme offered at various colleges and universities. To pursue a bachelor's degree in Chemistry, students generally have to meet the following eligibility criteria:

- senior secondary (10+2) examination pass from a recognised school board
- Chemistry as one of the subjects in 10+2
- some institutes may require students to have secured at least 55% in all major subjects in 10+2
- passed all subjects in 10+2 examinations

BSc Chemistry core subjects Chemistry is the study of the composition, features and properties of matter. A bachelor's degree in Chemistry comprises both core and elective subjects. The core subjects are common for all students and are an essential

What we think we tend to become.

part of the degree programme. Candidates can choose electives as per their preferences in their second and final years of study. Here are the five major core subjects in BSc Chemistry:

- **Organic Chemistry:** This branch involves the study of properties, reactions, structure and preparation of organic compounds or compounds that contain carbon atoms. Organic Chemistry plays a crucial role in manufacturing agricultural and forest products, rubber, coal, petroleum, plastics and perfumes.
- **Inorganic Chemistry:** This focuses on studying inorganic compounds, or compounds that do not contain any carbon atoms, like metal ores, sulphur, limestone, salt and other minerals. It involves analysing the structure, properties and reaction of inorganic chemical elements.
- **Physical Chemistry:** This is the study of reactions and properties of matter on an atomic level, focusing on how chemical reactions occur. It is a microscopic and particulate study of various chemical phenomena across physics subjects.
- **Analytical Chemistry:** This branch studies the chemical and physical properties of compounds and mixtures using quantitative and qualitative analyses. This subject prepares students for identifying, separating and quantifying chemical compounds.
- **BioChemistry:** This is the study of chemical processes and the effects of chemical substances on living organisms like plants, animals and humans. The bachelor's degree programme is a combination of classroom lectures and practical laboratory work. Besides the core subjects listed above, students may also learn several other allied topics, including nanotechnology, chemo-informatics, polymer Chemistry and

theoretical Chemistry as per the degree specialisation. Swapnil Patil (M.Sc. II)

Organic Chemistry Career opportunities after BSc Chemistry Here are three job opportunities for students after BSc Chemistry along with average salaries:

1. **Chemist**
Primary duties: Chemists analyse, refine and test chemical compounds in a laboratory. They improve the quality and efficiency of products while ensuring consumer safety. Pharmaceutical companies, biotech firms and other customer-facing businesses may hire chemists to help synthesise products.
2. **Pharmacy assistant**
Primary duties: The role of a pharmacy assistant is to dispense the correct prescriptions and other medical products to patients. They work in pharmacies at hospitals or practise under the guidance of a licensed pharmacist. Pharmacy assistants may also keep records, maintain inventory and interact with pharmaceutical representatives.
3. **Lab assistant**
Primary duties: Laboratory assistants or technicians also assist other senior technicians in handling laboratory equipment and performing various experiments. Their job duties include processing samples, analysing results and classifying findings. Diagnostic firms, hospitals and medical centres usually employ lab assistants.

How to begin a career after BSc Chemistry Here is a general guideline to build your career after you complete your bachelor's in Chemistry:

1. Choose a specialisation in your field of interest. Most undergraduate degrees in Chemistry require students to choose their preferred specialisation in the final year of study. The subject you choose can play a crucial role in determining your career path. You can also

Principles are universal, not persons.

build expertise in a specific area by choosing it as an elective in your undergraduate programme. Some of the popular specialisations include:

- BioChemistry,
- GeoChemistry,
- Chemical engineering,
- Chemical Physics,
- Environmental Science,
- Forensics,
- Pharmacology,
- Toxicology,
- Agricultural Chemistry,
- Food Technology,
- Molecular Modelling and Drug Design,
- Computer Applications in Chemistry

2. Earn additional certifications A postgraduate diploma or certification in your chosen field of interest can increase employment opportunities. Several universities offer certifications and diploma courses as part of their undergraduate programme. Here are some of the popular certifications in Chemistry available for BSc Chemistry graduates:

- executive diploma in Pharmaceutical Chemistry
- advanced diploma in chemical laboratory technology
- extended diploma in industrial, analytical Chemistry
- diploma in industrial chemical quality control
- certificate in molecular spectroscopy
- certification in gastronomy

3. Complete an internship An internship is a valuable learning experience that can help in career development. It provides students with professional experience of working in companies. During your bachelor's, check with professors and senior students if there are any internships available in your chosen specialisation where you can learn practical skills. Some universities and colleges also arrange internship opportunities for students in their final years to work as laboratory assistants and technicians. During the internship, try to build your professional network to apply for the right jobs after completing your degree.

4. Join an entry-level position in your preferred field After graduating, you can take up an entry-level position in your preferred field. Many colleges offer on-campus placements where students can connect with recruiters and apply for several entry-level positions. Besides on-campus placements, students can also explore online job portals to search for open positions. If you want to work at a specific company, check their website to find out if any employment opportunities are currently available.

5. Pursue masters in Chemistry Postgraduate courses in Chemistry can provide you with better career opportunities as it equips you with more advanced theoretical knowledge and teaches you industry-specific skills. Pursuing further studies after BSc Chemistry also helps you specialise in your preferred discipline of study. Additionally, postgraduate programmes also offer post-doctoral work, research and teaching opportunities for eligible candidates. Some of the popular advanced courses after BSc Chemistry include:

- MSc in applied Chemistry: In this course, students study the application of chemical elements in industries. Graduates can explore a wide range of job opportunities in industrial sectors, pharma companies, government and private research labs and hospitals.
- MSc in inorganic Chemistry: Inorganic Chemistry is the study of inorganic metals and metallic compounds. Career prospects usually include jobs in battery manufacturing companies, metallurgy firms and research labs.
- MSc in organic Chemistry: Completing your master's in organic Chemistry can provide you with job opportunities in companies manufacturing cosmetics, dyes, medicines, polymers, food

If the world is created for us, we are also created for the world.

and chemicals. There are also government jobs available in the oceanography department, meteorological survey, and geological survey and oil refineries. • MSc in bioChemistry: BioChemistry is the study of the biological Chemistry of living organisms. Students learn the skills and techniques that equip them to work on experiments in modern biological labs during the course. • MSc in forensic science: This course teaches students the fundamentals of forensic Chemistry and forensic biology to assist forensic investigations. It also involves the analysis of various pieces of evidence found at a crime scene for legal proceedings. • MSc in environmental science: This master's programme equips students to tackle various environmental issues like waste management, soil erosion, water depletion and pollution. On completion of the course, students can get jobs in private firms, pollution control boards and other government departments.

Nature

- Diksha Uday Kulkarni
T.Y.B.A. (English)

Is covered with dancing cloud.
The earth is so calm
With her thirsty heart.
Raindrops are falling
To quench her thirst.
Everyone sings gleefully
As the day is rainy.
I also sing happily
Because of my sweetheart.
She quenches my thirst,
Like raindrops quench her mother's
Thirsty heart.

A Mother's Love

- Renuka Prakash Jadhav
S.Y.B.A. (English)

A Mother's love is something
that no one can explain,
It is made of deep devotion
and of sacrifice and plain,
It is endless and unselfish
and enduring come what may,
For nothing can destroy it
or take that love away,
It is patient and forgiving
when all others are forsaking,
And it never fails or falters.

You cannot believe in god until you believe in yourself.

❀ विद्यार्थी विकास विभाग क्षणचित्रे ❀

रॅगिंग प्रतिबंध समुपदेशन कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना कबचौ उमवि जळगाव विद्यार्थी विकास संचालक मा. सुनील कुलकर्णी

दहा दिवसीय व्याख्यान मालेत आपले विचार मांडताना व मार्गदर्शन करताना मा. मुक्ता दाभोळकर

युवती सभा अंतर्गत विद्यार्थिनी व्यक्तिमत्व विकास शिबिराचे उद्घाटन करताना मा.अॅड.सौ. रोहीणीताई खडसे-खेवलकर

युवती सभा अंतर्गत स्वयंसिद्धा अभियान लाठी-काठी व कराटे प्रशिक्षणाचे उद्घाटन करताना डॉ. सी. एस. चौधरी

युवारंग युवक महोत्सव-२०२१ मध्ये विविध कला प्रकारात सहभागी झालेले स्पर्धक विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

❁ क्षणचित्रे ❁

लाठी प्रशिक्षण घेत असतांना
महाविद्यालयातील विद्यार्थीनी

लेझीम प्रशिक्षण घेत असतांना
महाविद्यालयातील विद्यार्थी

युवारंग युवक महोत्सव-२०२१ मध्ये काव्य वाचन या कला प्रकारात
तृतीय पारितोषिक स्वीकारताना शुभम पाटील

❁ क्रिडा विश्व ❁

राष्ट्रीय क्रिडादिन साजरा करतांना प्राध्यापक व विद्यार्थी

अखिल भारतीय पातळीवर विविध क्रिडा प्रकारात सहभागी विद्यार्थी

❀ क्रिडा नैपुण्य ❀

कु. स्नेहल राजु चव्हाण
(फ्लोअर बॉल स्पर्धा) F.Y.B.Sc.

अखिल भारतीय पातळीवरील स्पर्धेसाठी
क.ब.चौ.उ.म.वि. जळगाव
संघात निवड झालेले विद्यार्थी

कु. मिनाक्षी दिलीप घुले
(योग व बॉल बॅडमिंटन) T.Y.B.A.

सुभाष सुनिल डापके
(क्रॉस कंट्री) F.Y.B.Sc.

पंकज सुभाष खिरोळकर
(बॉल बॅडमिंटन) T.Y.B.A.

महाविद्यालयातील उज्वल यशाचे मानकरी

Chimkar Mayuri Vikas
T.Y.B.A. (Political Science)

Bombatkar Nikeeta Ukharda
T.Y.B.Com.

Sonone Ankita Kisan
T.Y.B.Sc. (Chemistry)

Patil Vijaya Pramod
M.Sc.-II (Chemistry)

Patil Jyotsna Sunil
M.Sc.-II (Computer Science)

Zambare Nisha Kisan
M.Com.-II

❁ NSS Activities ❁

NSS - Gramwahan Katta Inauguration
At. Hartale on Dated 07/10/2021

Corona Vaccination Camp
on Dated 29/10/2021

Voter Campaign
on Dated 25/11/2021

World Aids Day
on Dated 01/12/2021

Indian Constitution Day
on Dated 26/11/2021

Yoga Training
on Dated 05/12/2021

❁ NSS Activities ❁

Tree Plantation
on Dated 19/12/2021

Clean India Mission
on Dated 02/01/2022

Awareness Rally On Save Girl
& Teach Girl on Dated 06/01/2022

तंबाखूमुक्त भारत अभियानांतर्गत शपथ घेताना
महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य व
प्राध्यापकवृंद व विद्यार्थी

❁ क्षणचित्रे ❁

राष्ट्रीय सेवा योजना हवाळी शिबिराचे उद्घाटन करतांना
(माजी सैनिक श्री. मनोहर काळे)

राष्ट्रीय सेवा योजना हवाळी शिबिरामध्ये शिबिरार्थींना मार्गदर्शन करतांना
(मा.सौ.अॅड. रोहीणीताई खडसे-खेवलकर)

❁ विशेष प्राविण्य ❁

रसायनशास्त्र विभाग, प्रा.डॉ. संजीव बळीराम साळवे,
पीएच.डी. पदवी प्राप्त दि. ३०/०३/२०२२

इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग, प्रा.डॉ. ताहिरा आशिक हुसेन मीर,
पीएच.डी. पदवी प्राप्त दि. १७/०७/२०२२

અહવાલ વિભાગ

अहवाल २०२१-२०२२

मराठी विभाग

विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व वाचनाची गोडी निर्माण व्हावी या माध्यमातून मराठी विभागाने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

- १) मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त १४ ते २८ जानेवारी दरम्यान राज्यस्तरीय प्रश्नमंजुषा कार्यक्रमाचे आयोजन व ऑनलाईन प्रमाणपत्र वाटप यात १८३ सदस्यांनी सहभाग नोंदविला.
- २) २१ जानेवारी २०२२ या दिवशी ग्रंथांचे महत्त्व व ग्रंथांची माहिती करून देण्यासाठी मराठी विभागाने ग्रंथांचे पूजन व ग्रंथदिंडीचे आयोजन करण्यात आले होते.
- ३) २७ फेब्रुवारी २०२२ रोजी मराठी भाषा गौरव दिवस म्हणून कुसुमाग्रजांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले.
- ४) हरताळा येथे वाचन कट्टा अंतर्गत मराठी विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने कथाकथन हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला २४/२/२०२२.
- ५) कवितेची निर्मिती प्रक्रिया व कविशी संवाद या विषयावर सौ. शितल शांताराम पाटील जळगाव यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

हिंदी विभाग

- १) १४ सितंबर २०२१ को हिंदी दिवस मनाया गया।
- २) १८ जुलाई २०२१ को हिंदी भाषा में रोजगार के अवसर इस विषय पर वेबीनार का आयोजन किया गया प्रमुख वक्ता के रूप में डॉक्टर सुनील कुलकर्णी थे।

The Department of English

- 1) Celebrated 'Teachers Day' on 5th Sep, 2021 in the Department of English.
- 2) Conducted an 'Introductory Lecture on the Importance of English' on 1 Oct 2021, Friday.
- 3) Arranged a workshop for the students of FYBA on English Grammar and Composition 'on 25 Nov, Thursday.
- 4) Organized a workshop for the students of FYB.Com on 'Group Discussion' on 1st Dec.2021, Wednesday.
- 5) Arranged a guest lecture of Dr.P.S. Premsagar on History of Russian Revolution on 4th Jan 2022, Tuesday.
- 6) Dr.A.P.Patil delivered a lecture at Reading Corner in NSS Camp organized in Hartala on 21 Feb 2022, Monday.
- 7) Arranged a Mock Practice of Viva-Voce for M.A. I II on 25 Feb, 2022 Friday.
- 8) The students of T.Y.B.A. Presented Seminar on 24 March, 2022.
- 9) The students of M.A.I II Presented Seminar on 1st April Friday, 2022.

इतिहास विभाग

- १) दिनांक २ मार्च २०२२ बुधवार रोजी राष्ट्रीय विज्ञान दिनाचे औचित्य साधून प्रा. डॉ. बालाजी तोटावार (रसायनशास्त्र विभाग) यांचे प्राचीन भारतीय विज्ञान व तंत्रज्ञान या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. सदर प्रसंगी ४७ विद्यार्थी व प्राध्यापक वृंद उपस्थित होते.

- २) दिनांक ४ मार्च २०२२ रोजी इतिहास विभागामार्फत अजिंठा लेणी, जिल्हा- औरंगाबाद येथे शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रस्तुत शैक्षणिक सहलीत १४ विद्यार्थी व प्राध्यापक यांनी सहभाग घेतला.
- ३) श्रीमती जी.जी.खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर जिल्हा- जळगाव आणि एस. पी. डी. एम. महाविद्यालय शिरपूर जिल्हा- धुळे यांच्यातील आपसी सामंजस्य करारा अंतर्गत दिनांक ८ मार्च २०२२ रोजी जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून डॉ. मनीषा वर्मा (इतिहास विभाग, एस. पी. डी. एम. महाविद्यालय, शिरपूर) यांचे जागतिकीकरण आणि महिला संस्कृती या विषयावर आभासी पद्धतीने ऑनलाईन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. याप्रसंगी ६० विद्यार्थी व प्राध्यापक सहभागी होते.

राज्यशास्त्र विभाग

- १) दिनांक २३ एप्रिल २०२२ रोजी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त राज्यशास्त्र विभागांतर्गत डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे पत्रकारितेतील योगदान या विषयावर प्रा.डॉ.बालाजी तोटावर (रसायनशास्त्र विभाग) यांचे व्याख्यान संपन्न झाले.
- २) दिनांक २४ एप्रिल २०२२ रोजी राज्यशास्त्र विभागांतर्गत 'महिला स्थिती : काल, आज आणि उद्या' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानास मराठी विभागप्रमुख सौ.छाया डी. खर्चे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

अर्थशास्त्र विभाग

- १) महाविद्यालयाच्या सुरुवातीपासून अर्थशास्त्र

विभाग इतर विभागासोबत कार्यरत आहे. पदवी स्तरावर कार्यरत असलेल्या विभागाची वाटचाल पदवीत्तर स्तरापर्यंत सुरु आहे. अभ्यास क्रमानुसार वेगवेगळे उपक्रम विभागांतर्गत सातत्याने घेण्याचा प्रयत्न केला जातो. स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन, औद्योगिक प्रकल्पांना भेटी, स्वयंरोजगाराच्या मुलाखती तसेच शैक्षणिक गुणवत्ता वाढीसाठी शैक्षणिक सहलींचे आयोजन तज्ञ व्याख्यात्यांचे विभागांतर्गत मार्गदर्शन केले जाते. विद्यार्थी फक्त परीक्षार्थी न राहता त्याला आपल्या सभोवतालच्या वातावरणाशी व इतर प्रगत देशांच्या अर्थव्यवस्थांची माहिती मिळावी म्हणून अभ्यासक्रमाला अनुसरून वेगवेगळ्या प्रकारच्या स्वाध्याय मालिका तसेच चाचणी परीक्षा वेगवेगळ्या प्रकारचे प्रकल्प करून घेतले जातात. फक्त विद्यार्थी परीक्षा पास होणे हाच उद्देश नसून त्यासोबत विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक सुजानाता, नितीमुल्यांची जोपासना या महाविद्यालयाच्या ध्येयाप्रमाणे वर्षभरात प्रसंगानुसार विविध कार्यक्रमांचे आयोजन विभागामार्फत केले जाते. विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिक दृष्टीकोन रुजविण्याचा प्रयत्न फक्त पुस्तकी ज्ञान न मिळविता विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिक व व्यावहारिक दृष्टीकोन निर्माण करण्यासाठी विभाग सतत कार्यरत असतो. त्यासाठी प्रशासन मा. प्राचार्य, उपप्राचार्य सहकारी या सर्वांचे सहकार्य लाभत आहे.

मानसशास्त्र विभाग

मानसशास्त्र विभागात समुपदेशन देखील केले जाते. यात विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, सामाजिक, कौटुंबिक, वैयक्तिक अशा वेगवेगळ्या समस्यांवर समुपदेशन हे केले जाते. तसेच वेगवेगळ्या प्रकारचे

उपक्रम राबवले जातात.

- १) 'मानसिक आरोग्य आणि तणाव मुक्ती' या विषयावर आर्ट ऑफ लिव्हिंगचे स्वामी गोरांजी यांचे व्याख्यान दिनांक ९ ऑक्टोबर २०२१ रोजी कार्यक्रम घेण्यात आला.
- २) 'आरोग्य आणि जीवनशैली' या विषयावर प्राध्यापक डॉक्टर छाया ठिंगळे यांचे व्याख्यान दिनांक २२/०२/२१ रोजी मार्गदर्शन करण्यात आले.
- ३) 'ऑनलाइन व ऑफलाईन संक्रमण काळातील ताण व्यवस्थापन' या विषयावर प्रा. डॉ. अपर्णा अष्टपुत्रे यांचे व्याख्यान दिनांक २०/०४/२०२२ रोजी कार्यक्रम घेण्यात आला.

वाणिज्य विभाग

- १) दिनांक २३/१०/२०२१ रोजी 'वाणिज्य शिक्षणातील बदलती प्रवृत्ती' या विषयावर प्रा. खडसे सर यांचे व्याख्यान
- २) दिनांक २४/१२/२०२१ रोजी वाणिज्य विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'भारतीय ग्राहक दिनाचे' औचित्य साधून प्रा.विवेक श्रावगे यांचे व्याख्यान
- ३) दिनांक २६/०२/२०२२ राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष हिवाळी शिबिरात प्रा. खडसे सरांचे 'वित्तीय साक्षरता' या विषयावर व्याख्यान
- ४) दिनांक ०८/०३/२०२२ रोजी जागतिक महिला दिनानिमित्त डॉक्टर छाया ठिंगळे यांचे 'विद्यार्थ्यांची सकारात्मक मानसिकता एक आव्हान' या विषयावर व्याख्यान.
- ५) दिनांक १९/०४/२०२२ रोजी वाणिज्य व अर्थशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने प्रा. माळी सर (संत मुक्ताई कॉलेज मुक्ताईनगर) यांचे 'रशिया-युक्रेन युद्धाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवर

झालेले परिणाम' या विषयावर व्याख्यान.

- ६) दिनांक ०९/०४/२०२२ रोजी 'मुक्ताई फायबर अँड कॉटन लिमिटेड' येथे औद्योगिक भेटीचे आयोजन.
- ७) दिनांक ०८/०५/२०२२ रोजी चांगदेव व मेहूण येथे सांस्कृतिक सहलीचे आयोजन.
- ८) दिनांक १३/०५/२०२२ रोजी मानेगाव येथे तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना निरोप समारंभ व वनभोजन.

Department of Chemistry

In the year 2021-22 Chemistry department organized various programmes for students, the list of programme is as follows-

- 1) M. Sc. II student participated in on line Poster Presentation Competition Organized by Smt. G. G. Khadse College, Muktainagar on 12 April 2022. Miss. Kalyani Hire, got 1st Prize and Mr. Swapnil Patil, got 2nd Prize.
- 2) Miss. Kalyani Hire and Mr. Swapnil Patil, M.Sc. II student participated and got prize in on line Poster Presentation, Research Methodology and Poster Presentation Competition Organized by PSGVP Mandal's College of Pharmacy, Shahada on 25/01/2022.
- 3) Miss. Kalyani Hire, M.Sc. II student participated in Shivjaynti Mahavakrutva Competition Organized by Antarnad Pratisthan, Bhusawal, on the occasion of Shivjaynti on 06/03/2022.
- 4) Organized Competitive Examination in Chemistry for Chemistry UG students (90) on 02/03/2022.
- 5) Organized one day industrial visit for T. Y. B. Sc. Chemistry student (57) at Muktai Sugar Industries, Ghodasgaon

(Muktainagar) on 07/04/2022.

- 6) Organized one day workshop on Disaster Management (Fire Safety) for all Chemistry students (60) on 03/04/2022.
- 7) In the academic year 2021-22 Visiting lectures were organized by department of Chemistry for M. Sc. I and M. Sc. II students. Dr. S. D. Yeole, P. O. Nahata college, Bhusawal has delivered lecture on Quantum Chemistry (Sem.-I) and Molecular Spectroscopy (Sem.-II) and Prof. C. H. Sarode, P. O. Nahata college, Bhusawal has delivered lecture on Stereo Chemistry (Sem.-III) and Retro-synthesis (Sem.-IV).
- 8) Organized past student (Mr. Anup Thakur) lecture for M. Sc. Students.
- 9) Miss. Kalyani Hire, M.Sc. II student participated in 12th Matadar Janjagruti Programme on 25-01-2022.
- 10) Mr. Prakash Vilas Zambare, ex-student of Chemistry has qualified GATE-2022 exam.in year 2021-22.
- 11) In academic year 2021-22 Ku. Samiksha Kharche got 1st rank in B.Sc. 2020-21 and Mr. GauravSutar got 1 st rank in M.Sc. 2020-21.
- 12) Mr.Tejas Mali, M. Sc. II student participated in spot painting at the KBCNMU University level Yuvarang-2021 of Youth Festival Competition held on 19-23 April 2022.
- 13) Miss. Kalyani Hire, M. Sc. II student participated in debate and elocution at the KBCNMU University level Yuvarang-2021 of Youth Festival Competition held on 19-23 April 2022.

Dept. of Biotechnology

- 1) Organized Blood Group Detection

Camp Dated 23.03.2022 at Hartala, Tal. Muktainagar.

- 2) Organized How to Operate Fire Extinguisher - Fire Safety Training dated on 14.01.22

Department of Computer Science

Events Organized in Computer Department

1. **Name of Event: Alumni Speaks (Date: 12 March 2022)**

Subject: Opportunities in IT Industries
Students: T.Y.BSc and M.Sc. Computer
(Total 45 students)

2. **Name of Event: Invited talk**

Subject: Swayam: - Lerner Friendly Platform
Students: -II students in college

Department of Electronics

In order to make students capable to face outside world, it is important to work on academic as well as soft skills of students. Department organizes a couple of lectures during beginning of each year to emphasize on communication skills, powerful habits etc.

The department encourages S.Y students to participate in seminars by arranging seminars on topics of their syllabus. Interested students participate and this benefits their presentation skills and improves their confidence and reduces stage fear.

A couple of students like Mr. Narendra Sutar and Mr. Sumedh Tayde prepared Printed Circuit Boards (PCBs) for first year practical under guidance of faculties of the department.

Department of Geography

- 1) State level Webinar Sub - Ozone for life on the occasion of Ozone day Date - 25 Sept. 2021 Resource person - Dr. Ravikiran Kore (HOD. Geography, Night college, Ichalkaranji, Kolhapur) Target Group - F.Y./S.Y./T.Y.B.A. and B.Sc. students with college staff. Participated - 40
- 2) National Level Webinar Sub - Sustainable tourism challenges and opportunities Date - 30 Sept. 2021 Resource person - Dr. Ritu Jain (HOD. Geography, National P. G. College, Lucknow, Uttar Pradesh) Target Group - F.Y./S.Y./T.Y.B.A and B.Sc. students with college staff. Participated - 50
- 3) Essay Competition On the occasion of Geography Day Date- 14 January 2022 Sub - a) CORONA mahamarine kay shikavile b) Social media shap ki varidan Target Group - Open to all Participated - 120
- 4) Quiz Competition On the occasion of Geography Day Date - 16 January 2022 Sub - Kaun Banega Humbolt Target Group - F.Y./S.Y./T.Y.B.A and B.Sc. students with college staff. Participated - 100
- 5) National Webinar Date - 10 Feb 2022 Sub - 'Let be Entrepreneur' Resource person - Shri. Manish Ladhe Founder of L-KOOD Pvt. Ltd, Ahamadabad, Gujarat Target Group - F.Y./S.Y./T.Y.B.A and B.Sc. students with college staff. Participated - 80

Physics Department

1. Physics Department & Science Forum organized on line webinar/Lecture on Dr C V Raman and his Contribution

to Science. The talk was delivered by Dr K G Kolhe of Sardar Patel College Ainpur, Acting Principal Dr H A Mahajan was chairman of Program. Dr K G Kolhe very nicely explained about life of Dr C V Raman and experiments performed by him in his Childhood. He also explained "Raman Scattering" and "Raman Spectroscopy" in simple and lucid language.

Department of Zoology

- 1) Organized Guest Lecture Program on Birds and their Conservation Dated 07.03.22 by Mr. Anil Mahajan, On the Occasion of World Wild Life Day.
- 2) Organized Blood Group Detection Camp Dated 23.03.2022 at Hartala, Tal. Muktainagar.
- 3) Arranged Film show on World Earth Day Dated 22.04.22.
- 4) Bird Watching Activity arranged near Kham kheda Pool, Dated 13.05.2022 In Collaboration with Chaatak Nature Conservation Society Varangaon by Mr. Anil Mahajan, (President).

Botany Department

- 1) Aloe vera gel Making Workshop Date: 16-12-21. Aloe vera gel making workshop was organized by Botany department to create interest and earn money through natural homemade gel, without harmful chemicals with no harm to skin and budget.
- 2) Cake making Workshop Date: 01-12-21. Dept. of Botany organized Cake making workshop to help to generate economy for their self development. This will provide employment opportunities for

Students.

- 3) Career Counseling Activity Date: 05-04-22 Dept. of Botany organized Career Counselling program to create awareness among the students about NET, SET Exam.
- 4) Eco-friendly Holi Date: 15-03-22 Dept. of Botany organized Eco-friendly Holi by using the Natural Colors which were prepared by the Students of the Dept.
- 5) Essay writing Competition Date: 07-02-22 Our students wrote about What is corona virus? Where do corona viruses come from? How do we get COVID-19, How does the new corona virus (SARS-CoV-2) spread from person to person? What treatments do people receive if they have COVID-19? What is the post effect of Covid19? Besides these they focused on - Is the corona virus peril or and opportunity.
- 6) Study Tour at Hartala Date: 23-02-22 Dept. of Botany organized study tour for T.Y.B.Sc. Students which are helpful to them study different plants and their morphological characters.
- 7) Celebration of World Water Day Date: 22-03-22 Dept. of Botany organized World Water Day Celebration for F.Y.B.Sc. Students. On the occasion of world water day students take pledge for conservation of water, and to save every drop of water, to educate about the importance of water and to raise awareness about the water crisis.

प्राध्यापक प्रबोधिनी २०२१-२२

- १) प्राध्यापक प्रबोधिनी दि. ०९/०३/२०२२ रोजी 'जागतिक वारसा स्थळ : अजिंठा लेणी' या विषयावर डॉ. पी. एस. प्रेमसागर, श्रीमती जी.

जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर कार्यक्रमासाठी ३९ प्राध्यापकवृंद उपस्थित होते.

- २) प्राध्यापक प्रबोधिनी मार्फत दि. २१/०४/२०२२ रोजी Listening to Understand या विषयावर डॉ. विवेक वी. काटदरे, चेअर प्रोफेसर, क. ब. चौ. उ. म. वि., जळगाव यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर कार्यक्रमासाठी २८ प्राध्यापकवृंद उपस्थित होते.

ग्रंथालय समिती अहवाल

प्रा. एन. जी. सरोदे

ग्रंथपाल

सन २०२१-२२ या वार्षिक वर्षात ग्रंथालयाचा अहवाल सादर करतांना आम्हास खूप आनंद होत आहे. दि. ३१ मार्च २०२२ पर्यंत महाविद्यालयातील ग्रंथालयात एकुण ग्रंथसंपदा ३४२६६ ऐवढी आहे. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकास व्हावा म्हणुन त्यांना संदर्भ, क्रमिक स्पर्धात्मक, एम.पी.एस.सी. यु.पी. एस.सी., स्टाफ सिलेक्शन, रेल्वे रिक्रूटमेंट, बँक रिक्रूटमेंट ई. परीक्षेसाठी लागणारी सर्व पुस्तके खरेदी करून विद्यार्थ्यांना पुरविली जातात. तसेच शिक्षक व विद्यार्थी यांना नेट/सेट व स्पर्धात्मक तसेच अभ्यासासाठी लागणारी संदर्भ पुस्तके महाविद्यालयात खरेदी करून पुरविली जातात या २१-२२ शैक्षणिक वर्षात १२४३३१/- रुपयांची एकुण ६१३ पुस्तके खरेदी करण्यात आली.

ग्रंथालयात विद्यार्थ्यांसाठी/विद्यार्थ्यांनीसाठी स्वतंत्र वाचन कक्ष आहे. ग्रंथालयात नियतकालिकांची संख्या ५४ आहे तसेच १५ न्यूज पेपर लावलेली आहेत. यात इंग्रजी, हिन्दी, मराठी भाषेची आहेत ग्रंथालय सकाळी ८ ते ४ वाजेपर्यंत उघडे असते. ग्रंथालय

महात्मा गांधी, गौतम बुद्ध, पंडीत जवाहरलाल नेहरू, सरदार वल्लभभाई पटेल, संशोधन केंद्र आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अध्ययन केंद्र आहे.

ग्रंथालयास माननीय अध्यक्ष सो. मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटी, सेक्रेटरी मुक्ताईनगर विद्यमान संचालक मंडळ प्राचार्य व इतर मान्यवरांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन व सहकार्य लाभत असते. त्या सहकार्य व मार्गदर्शन बद्दल ग्रंथालय समिती त्यांचे आभारी आहे.

ग्रंथालयास ग्रंथ सप्रेम भेट देणाऱ्या देणगीदारांची यादी २०२१-२२

अ.क्र. ग्रंथदात्याचे नाव (एकूण ग्रंथ) किंमत

- १ प्रा. एस. एम. देशमुख, जे. ई. स्कुल, मुक्ताईनगर (०६) ४४५ रु.
- २ प्रा. डॉ. सी. ए. नेहेते, श्रीमती जी. जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर (०५) १५३५ रु.
- ३ मा. प्राचार्य व्ही. आर. पाटील, श्रीमती जी. जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर (२६) ४६५२ रु.
- ४ डॉ. मुक्ता महाजन, क.ब.चौ. उ.म.वि., जळगाव (१४) ६१८७ रु.
- ५ डॉ. मुक्ता महाजन, क.ब.चौ. उ.म.वि., जळगाव M.Phil Thesis, Ph. D. Thesis
- ६ श्री. जयवंत बोदडे सर, मुक्ताईनगर (०२)
- ७ डॉ. विमल अनिल बाफना, पुणे, (१)
- ८ श्री. आर. पी. जैन, मुक्ताईनगर (०२)
- ९ प्र. प्राचार्य डॉ. एच. ए. महाजन सर, श्रीमती जी. जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर (३३) १३६८४ रु.
- १० मा. श्री. मनोहर गणपतराव वराडे साहेब, मुंबई (२६२) ३६,४९०.०० एकूण (४२५) ६४,१६८.७५

विद्यार्थी विकास विभाग

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीबरोबरच त्यांच्या व्यक्तिगत सुप्त कलागुणांचा विकास व्हावा आणि त्यातून भारतीय नागरिकांची सुजाण पिढी निर्माण व्हावी म्हणून विद्यार्थ्यांमधून लेखक, कलावंत व चांगले नागरिक तयार व्हावेत तसेच विद्यार्थ्यांना श्रमाचे महत्त्व कळावे आणि आपण कमाऊ शकतो हा आत्मविश्वास प्राप्त व्हावा या उद्देशाने महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास विभागाची स्थापना करण्यात आली. या अंतर्गत शैक्षणिक वर्ष २०२१-२०२२ या वर्षात विविध योजना तसेच कार्यक्रमांचं आयोजन करण्यात आले.

- » सप्टेंबर २०२१ (विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी) महाविद्यालयातील सर्व प्रथम वर्षातील विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी प्रती वर्षाप्रमाणे घेऊन सदर अहवाल विद्यापीठास सादर केलेला आहे.
- » वार्षिक योजना (कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा व शिका योजना) कमवा व शिका योजना अंतर्गत २४ विद्यार्थ्यांची निवड केली होती प्रत्यक्ष २१ विद्यार्थ्यांनी काम केले विद्यार्थ्यांना सदर कामापोटी मानधन रु. १३१७६०/- देण्यात आले
- » वार्षिक योजना (आर्थिक दुर्बल सहाय्य योजना) सदर योजनेत एकूण ३० विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली. विद्यार्थ्यांना एकूण रु. १४७५००/- चे आर्थिक सहाय्य करण्यात आले.
- » ०८ फेब्रुवारी २०२२ (रॅगिंग प्रतिबंध समुपदेशन कार्यशाळा) महाविद्यालयातील बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते.
- » १७ फेब्रुवारी २०२२ (विद्यार्थिनी व्यक्तिमत्त्व विकास कार्यशाळा) महाविद्यालयातील एकूण ११० विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.

- » ०७ मार्च २०२२ ते १४ मार्च २०२२ (युवती सभा अंतर्गत स्वयंसिद्धा अभियान) अभियानामध्ये जवळजवळ ९० विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.
- » १९ ते २३ एप्रिल २०२२ (युवारंग युवक महोत्सव) विविध कला प्रकारात एकूण २७ विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला
- » दि.०७/०३/२०२२ ते दि.१६/०३/२०२२ (व्याख्यान माला - १० व्याख्याने) महाविद्यालयातील बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते.
-
- राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग**
- » दिनांक २४ सप्टेंबर २०२१- राष्ट्रीय सेवा योजना स्थापना दिन संपन्न
- » दिनांक २ ऑक्टोबर २०२१- महात्मा गांधी जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक ५ ऑक्टोबर २०२१- एड्स जनजागृती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक ७ ऑक्टोबर २०२१- कवयित्री बहिणाबाई ग्राम वाचन कट्टा उद्घाटन कार्यक्रम दत्तक गांव हरताळा याठिकाणी संपन्न
- » दिनांक ११ ऑक्टोबर २०२१- आपली वसुंधरा अभियान कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १४ ऑक्टोबर २०२१- वाचन प्रेरणा दिन व माजी राष्ट्रपती ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांची जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २९ ऑक्टोबर २०२१- कोरोना लसीकरण शिबिर संपन्न
- » दिनांक ३० ऑक्टोबर २०२१- राष्ट्रीय एकता दिन- सरदार वल्लभाई पटेल यांची जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १८ नोव्हेंबर २०२१- कोरोना लसीकरण शिबिर संपन्न
- » दिनांक २५ नोव्हेंबर २०२१- मतदार जनजागृती अभियान कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २६ नोव्हेंबर २०२१- भारतीय संविधान दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक ११ डिसेंबर २०२१- जागतिक एड्स दिनानिमित्त एच आय व्ही चाचणी शिबिर संपन्न
- » दिनांक ५ डिसेंबर २०२१- योगा प्रशिक्षण शिबिर संपन्न
- » दिनांक १० डिसेंबर २०२१- आंतरराष्ट्रीय मानव दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १९ डिसेंबर २०२१- स्वच्छ भारत मिशन आणि वृक्षारोपण कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २४ डिसेंबर २०२१- राष्ट्रीय ग्राहक दिन व साने गुरुजी जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २६ डिसेंबर २०२१- स्वयंसिद्धा प्रशिक्षण शिबिर कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २७ डिसेंबर २०२१- राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेत ४८ विद्यार्थ्यांचा सहभाग
- » दिनांक ०२ जानेवारी २०२२- स्वच्छ भारत मिशन कार्यक्रम महाविद्यालयात संपन्न
- » दिनांक ३ जानेवारी २०२२- सावित्रीबाई फुले जयंती- राष्ट्रीय बालिका दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक ०६ जानेवारी २०२२- बेटी बचाव बेटी पढाव जनजागृती रॅली व व्याख्यान कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १२ जानेवारी २०२२ - राजमाता जिजाई व स्वामी विवेकानंद जयंती - राष्ट्रीय युवा दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २५ जानेवारी २०२२- राष्ट्रीय मतदार दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २५ जानेवारी २०२२- देशभक्तीपर गीत गायन कार्यक्रम ऑनलाइन संपन्न
- » दिनांक १३ फेब्रुवारी २०२२- विशेष शिबिर पूर्वतयारी व आधुनिक शेती प्रशिक्षण कार्यक्रम

संपन्न

- » दिनांक १६ फेब्रुवारी २०२२- संत रविदास जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १९ फेब्रुवारी २०२२-छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक २१ फेब्रुवारी ते २७ फेब्रुवारी २०२२- विशेष शिबिर दत्तक गाव हरताळे याठिकाणी संपन्न
- » दिनांक ८ मार्च २०२२- आंतरराष्ट्रीय महिला दिन कार्यक्रम संपन्न
- » दिनांक १२ मार्च २०२२- स्वयंसिद्धा प्रशिक्षण शिबीर संपन्न
- » दिनांक २३ मार्च २०२२-राष्ट्रीय शहीद दिन कार्यक्रम संपन्न

युवती सभा अहवाल २०२१-२२

- १) दिनांक १७/०२/२०२२ रोजी युवतींचा व्यक्तिमत्व विकास कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.
- २) दिनांक ०७/०३/२०२२ ते १४/०३/२०२२ या दरम्यान स्वयंसिद्धा अभियान अंतर्गत युवतींना लाठी काठी प्रशिक्षण देण्यात आले.
- ३) दिनांक १०/०३/२०२२ समाज सुधारक सावित्रीबाई फुले पुण्यतिथी निमित्त युवती सभेद्वारे त्यांना विनम्र अभिवादन करून क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे जीवन व कार्य या विषयी मार्गदर्शन करण्यात आले.
- ४) दिनांक २९/०६/२०२२ रोजी डॉ. रंजना गोरे यांनी युवतींना आहार, योगासने-प्राणायाम यांचा सौंदर्यावर होणारा परिणाम या विषयी युवतींना मार्गदर्शन केले.

SCIENCE FORUM 2021-22

1. Science Forum & Physics Department organized on line webinar/Lecture on Dr C V Raman and his Contribution to Science..The talk was delivered by Dr K G Kolhe of Sardar Patel College Ainpur, Acting Principal Dr H A Mahajan was Chairman of Program. Dr K G Kolhe very nicely explained about life of Dr C V Raman and experiments performed by him in his Childhood. He also explained “Raman Scattering” and “Raman Spectroscopy” in simple and lucid language.
2. Science Forum organized on line Poster Presentation on Tuesday 12 April 2022. Acting Principal Dr H A Mahajan was chairman. IQAC Coordinator and Vice Principal Dr A P Patil was Chief guest of Program. About 14 students participated in the online poster presentation competition. The first prize of the competition was awarded to Ku Kalyani Hire of MSc Chemistry.The second and Third prize goes to Pranav Taral TYBSc Comp and Swapnil Patil MSc Chemistry.

क्रीडा अहवाल २०२१-२२

प्रा.डॉ.प्रतिभा ढाके

महाविद्यालयाचे आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेत पुढील संघ (मुले व मुली) सहभागी झालेत योग, बॉलबॅडमिंटन, मैदानी स्पर्धा, फ्लोअर बॉल, क्रॉसकंट्री.

**अखिल भारतीय पातळीवरील क.ब.चौ.
उ.म.वि.जळगाव संघात निवड झालेले
खेळाडू**

- अ.न.खेळाडूचे नाव, वर्ग, (क्रीडा प्रकार) दिनांक,
स्पर्धेचे ठिकाण
- १ घुले मीनाक्षी दिलीप, टी.वाय.बी.ए. (योग),
२५-२८/१२/२०२१, के.आय.आय.टी.
भुवनेश्वर (ओरिसा)
 - २ घुले मीनाक्षी दिलीप, टी.वाय.बी.ए., (बॉल
बॅडमिंटन) १८-२१/०२/२०२२, एस.आर.एम.
इन्स्टिट्यूट, कट्टणकुलथूर, तामिळनाडू
 - ३ डापके शुभम सुनिल, एफ.वाय.बी.एस्सी. (क्रॉस
कंट्री) ९-१०/०३/२०२२, मंगलोर विद्यापीठ,
मंगलोर
 - ४ खिरोळकर पंकज सुभाष, टी.वाय.बी.ए.
(बॉलबॅडमिंटन) १०-१४/०३/२०२२, बी.
एस.अब्दुल रहेमान क्रीसेन्ट इन्स्टिट्यूट ऑफ
सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी चेन्नई
 - ५ चव्हाण स्नेहल राजू, एफ.वाय.बी.एस्सी,
(फ्लोअर बॉल) ९-११/०३/२०२२, आय.
टी.एम.विद्यापीठ, ग्वाल्हेर

**जळगाव विभाग संघात निवड झालेले
खेळाडू**

- अ.न.खेळाडूचे नाव, स्पर्धेचे ठिकाण, दिनांक, (क्रीडा
प्रकार)
- १ घुले मीनाक्षी दिलीप, ध.ना.महाविद्यालय,
फैजपूर, १४/१२/२०२१ (योग)
 - २ डापके शुभम सुनिल, क.ब.चौ. उ.म.वि.
जळगाव, १८/१२/२०२१ (मैदानी स्पर्धा)
 - ३ डापके शुभम सुनिल, क.वि.वा.महाविद्यालय,
यावल, ०७/०१/२०२२ (क्रॉसकंट्री)
 - ४ बेलदार हर्षाली शेषराव, क.वि.वा. महाविद्यालय,
यावल, ०७/०१/२०२२ (क्रॉसकंट्री)

- ५ पाटील आम्रपाली संजय, क.वि.वा. महाविद्यालय,
यावल, ०७/०१/२०२२ (क्रॉसकंट्री)
- ६ चव्हाण स्नेहल राजू, मु.जे.महाविद्यालय,
जळगाव, २७/०२/२०२२ (फ्लोअर बॉल)
- ७ घुले मीनाक्षी दिलीप, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- ८ मेढे पूनम सुभाष, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- ९ बोरसे प्रेरणा श्रीकृष्ण, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- १० खिरोळकर पंकज सुभाष, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- ११ बोदडे सिध्दांत प्रेमदास, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- १२ बोदडे राहुल विनोद, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)
- १३ माळी जान्हवी ज्ञानेश्वर, गोदावरी आय.एम.आर.
जळगाव, २८/०२/२०२२ (बॉलबॅडमिंटन)

**आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेत यशस्वी
झालेले संघ**

- अ.न.क्रीडा प्रकार, स्पर्धेचे ठिकाण, दिनांक, सांघिक
यश
- १ योग, डी.एन.कॉलेज फैजपूर, १३/१२/२०२१,
मुले- उपविजयी, मुली- उपविजयी
 - २ क्रॉसकंट्री, क.वि.वा. महाविद्यालय,
यावल, ०२/०१/२०२२, मुले- विजयी,
मुली- उपविजयी
 - ३ बॉलबॅडमिंटन, गोदावरी आय.एम.आर.कॉलेज,
जळगाव, २७/०२/२०२२, मुले- विजयी,
मुली- विजयी
- महाविद्यालयाचा इनडोअर हॉल विविध
स्पर्धांसाठी व नागरिकांना, विद्यार्थ्यांना सरावासाठी
उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. क्रीडा समिती

सदस्यांनी मा. प्राचार्य यांच्या मार्गदर्शना खाली आपली कामगिरी यशस्वीरीत्या पार पाडली.

मा. व्यवस्थापन मंडळ मा. प्राचार्य यांचे मार्गदर्शन व प्राध्यापकवृंद शिक्षकेतर कर्मचारी आजी माजी विद्यार्थी यांचे हि बहुमोल सहकार्य जिमखाना विभागास मिळाले.

Personal Activities

Prof.S.M.Jawale

(Economics Dept)

- 1) Actively participated in one day online International Conference on Modern techniques and practices in Commerce and management organised by Department of Commerce and Management on 4th September 2021 at P.O. Nahata college, Bhusawal.
- 2) Actively participated in the one day National level online workshop on status of women in India- past present and future organised by IQAC department of History Sarvjanik Arts and Commerce College Visarwadi on 13 October 2021
- 3) Participated in one day university level workshop on Restructuring syllabi of FYBA Economics date 28 /02/22 At GD Bendale Mahila Mahavidyalay Jalgaon.
- 4) Actively participated in one day university level workshop Restructuring syllabus of F.Y. B.Com. Business Economics and Banking semester first and semester second organised by department of Economics Business Economics and Banking and Finance at P.K.Kotecha Mahila Mahavidyalay Bhusawal on 8 th may 2022.
- 5) 'जळगाव जिल्ह्यातील लघु व मध्यम उद्योगातील कामगारांच्या रोजगाराचे स्वरूप व समस्या' या

विषयावर Peer Reviewed interdisciplinary National Research Journal (ISSN 2229-7510) Edition May to October 2021 मध्ये पेपर पब्लिश झाला

Dr. P. S. Premsagar :

Dept. of History

- » Published Full papers in Edited Book entitled Isavi Sanachya Sataravya Shatakat Khandeshat Aalele Europiy Pravasi va Pravasmarg, Khandesh Vaibhav: Kal, Aaj aani Udaya, Prashant Publications, Jalgaon, Feb. 2022, ISBN No. 978-93-90862-26-9, page no. 188-196.
- » Research paper presented in the International Level Conference on the topic Vikramaditya of Ujjayini in the Eyes of Some Ancient Period Foreign Travelers to India (Theme: Vikram Samvat Pravartak Samrat Vikramaditya Yugin Bruhattar Bharat) organized by Vikram University, Ujjain (M.P.), Date-19-21 June 2022.
- » Appointed as a District Coordinator of Icons and Sculptures Research Foundation, Aurangabad, by letter dated 20/03/2022.
- » Worked for confidential work for M.P.S.C. on Date: 23-27 Aug. 2021, and 3 Feb. 2022.
- » Worked as a Paper Setter for U.G. Exam. of M.J. College, Jalgaon by letter dated 07/04/2022.
- » Worked as Research Advisory Committee Member at M.J. College, Jalgaon, Date: 21/09/2021, and 30/07/2022.
- » Actively participated in online National Level Webinar on "Sustainable

- Tourism Challenges and Opportunities', organized by Dept. of Geography, Smt. G. G. Khadse College, Nuktainagar, Date-30/09/2021.
- » Worked as CAS Scrutiny Committee Member (History subject expert) at D. D. N. Bhole College, Bhusawal, Date- 21/12/2021.
- » Actively participated in University Level Syllabus Restructuring E-Workshop for F.Y.B.A. History subject, organized by D.M.E.S. Arts and Science College, Amalner in association with B.O.S. in History, K.B.C. N.M.U. Jalgaon, Venue- D.M.E.S. Arts and Science College, Amalner, Date- 20/01/2022.
- » Actively participated in Marathi Vishwakosh Nond Lekhan Workshop organized by Maharashtra Rajya Vishwakosh Nirmiti Mandal, Maharashtra Shasan and S.S.M.M. College, Pachora, Venue- S.S.M.M. College, Pachora, Date 11/03/2022.
- » Worked as Research Advisory Committee Member at Arts and Science College, Bhalod, Date: 15/03/2022.
- » Worked as Research Advisory Committee Member at SSMM College, Pachora, Date: 16/03/2022.
- » Actively participated in online National Level Webinar on "Indian Freedom Movement", organized by Dept. of History, L.N.M.T. Patil Arts College, Marwad, Tal. Amalner, Date-19/03/2022.
- » Delivered a lecture at Student Welfare Dept. of college on Life and Work of Karmaveer Bhaurao Patil, Date 22/09/2021
- » Delivered a lecture on World Heritage Site: Ajanta Caves at Pradhyapak Prabodhini of college, Date 09/03/2022.
- » Delivered a lecture on Indian Constitution and 75 Years of Indian Independence at N.S.S. Dept. of College, Date 13/04/2022.
- » Organized and guided for one day departmental tour at Ajanta Caves, Date 04/03/2022.
-
- प्रा. डी. आर. कोळी**
इतिहास विभाग
- १) २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षात उत्कल हिस्टॉरिकल रिसर्च जर्नल या यूजीसी केअर लिस्ट जर्नलमध्ये 'बडोदा संस्थानातील शैक्षणिक विकासात दिवाण राजा सर तंजावर माधवराव यांचे योगदान इ.स १८७५ ते इ.स. १८८२)' हा शोध निबंध प्रकाशित.
- २) महाविद्यालयातील अंतर्गत मूल्यमापन समिती, फीडबॅक समिती, एन.एस.एस. सल्लागार समिती, शिक्षणपूरक समिती इत्यादी समितीत सदस्य म्हणून यशस्वीरित्या कार्य केले.
- ३) कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय कुन्हा-काकोडा येथे दिनांक १२ जुलै २०२२ ते २३ जुलै २०२२ यादरम्यान कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगावच्या विद्यापीठस्तरीय परीक्षेकरिता वरिष्ठ बहिस्थ पर्यवेक्षक म्हणून यशस्वीरित्या कार्य केले.
-
- Mrs. S.A. Deshmukh**
Department of Botany
- No. Name of webinar (Date)**
- 1) Participated in online guest lecture series on Advances in PlantScience organized by Department of Botany, Modern

- College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune - 16, Maharashtra, India under DBT star college scheme and Modern Eco-club on 1 to 3 September 2021. (1 to 3 September 2021).
- 2) Participated in National Webinar on New Education Policy 2020: Highlights and Major Challenges on 5th Sept, 2021. Jointly Organized by Late Ku. Durga K. Banmeru Science College, Lonar. Dist. Buldana. Legendary Lectures Academus Technologies Private Limited, Jalgaon (05-09-2021)
 - 3) Participated in National e conference on Biodiversity Conservation: Strategies for Better Tomorrow Organized by Department of Zoology and IQAC Dada Patil Mahavidyalaya Karjat, Dist. Ahamadnagar. (08-09 September 2021)
 - 4) Actively participated in the one day online Conference on Career Opportunities in Science held on 25th September 2021 organized by Department of Zoology, Arts, Science and Commerce College, Rahata. (25 September 2021)
 - 5) Participated in the One Day International Webinar on Plant Biodiversity: Past Present organized by Department of Botany, Bhagwantrao Arts Science College, Etapalli Dist. Gadchiroli. (30th September 2021).
 - 6) Participated in online National Seminar entitled, Advances in Plant Science organized by the Department of Botany and IQAC, Dada Patil Mahavidyalaya, Karjat Dist- Ahmednagar (13-10-2021)
 - 7) Participated in International Symposium on E Waste management in Educational Institute (14-10-2021)
 - 8) Participated in online National Webinar on Food Processing, Business and Career Opportunities in Food Technology organized by Dr. Panjabrao Deshmukh Krishi Vidyapeeth Akola, College of Food Technology, Yavatmal. (16-10-2021)
 - 9) One Day Online Workshop On E Herbarium and RET Species of Western Ghat. (MS) India Organized By IQAC and Department of Botany Nutan Arts Commerce and Science College, Rajapur. Tal-Sangamner, Dist- Ahmednagar, State- Maharashtra. (08-12-2021)
 - 10) Participated in the IP-MAXIMA 2021 workshop organized by Innovative Technology Enabling Center (InTEC), CSIR-Institute of Minerals and Materials Technology, Bhubaneswar (7-8, January 2022).
 - 11) Actively participated in the one day National webinar on Career -venues in Botany organized by Department of Botany, Sharadchandra Pawar Mahavidyalaya, Lonand (13-01-2022).
 - 12) Actively participated in the one day National Conference on Innovations in Basic Sciences for Sustainable Development (NCIBSSD-2022) under the MoU between the Department of Zoology of the Kalikadevi Arts, Commerce and Science College, Shirur (Ka.), Dist. Beed, Dada Patil Rajale Arts, Science, and Commerce College, Adinathnagar, Tal. Pathardi, Dist. Ahmednagar and Late Ramesh Warpudkar Art, Commerce Science College, Sonpeth, Dist. Parbhani (M.S.), (28-01-2022)
 - 13) Actively participated in the one day webinar on Bonsai : an art of plant conservation organized by Sahyadri Sankalp Society, Srushtidnyan and Athalye- Sapre- Pitre College Devrukh, Maharashtra. (20-02-22)

- 14) Actively participated in One Day National Online Workshop on Climate Change: Impacts and Mitigation Organized by Arts, Science Commerce College Mokhada,- 401 604 District-Palghar (Maharashtra) India (4-03-2022).
- 15) Actively participated in One day. National Conference on 'Recent Trends in Environment and Biological Sciences (RTEBS-2022)' organized by Smt.P.K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal (22-03-2022)
- 16) Actively participated in One Day International Conference (Online) on Biodiversity, Conservation and Role of Molecular Phylogenetics in Plant Systematics-2022 (BCMP-2022) Organized by Rayat Shikshan Sanstha's Arts, Science Commerce College Mokhada,- 401 604 District- Palghar (Maharashtra) India (22-04-2022)
- 17) Actively participated in the one day webinar on Spirulina as Gift of Nature and Spirulina Farming organized by Sahyadri Sankalp Society, Srushtidnyan and Athalye- Sapre- Pitre College Devrukh, Maharashtra (24-04-22)
- 18) Actively participated in the one day webinar on Problem of Electronic Waste: Effect and Mitigation organized by Sahyadri Sankalp Society, Srushtidnyan and Athalye- Sapre- Pitre College Devrukh, Maharashtra.. 22-05-22
- 19) Actively participated in the one day online State Level Seminar on Emerging Trends in Research, Development and Methodology (ETRDM-2022) organized by IQAC of Smt. P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal. (17-05-22)
- 20) Actively participated in the one day webinar on Sacred Groves: Importance, Current status and Conservation organized by Sahyadri Sankalp Society, Srushtidnyan and Athalye- Sapre- Pitre College Devrukh, Maharashtra. (26-06-22)
- 21) Actively completed the Diploma course in Medicinal Plants organized by the Department of Botany, Shri. Shivaji Science College, Amaravati. (18-04-22 to 26-05-22)
- 22) Actively participated in the one day webinar on Bryophyte Diversity found in Mharashtra: Part-1 organized by Sahyadri Sankalp Society, Srushtidnyan and Athalye- Sapre- Pitre College Devrukh, Maharashtra. (17-07-22)

■

Mr. Nitin P. Huse
Department of Botany

List of online Conferences, seminars and workshops:

1. Actively participated in National Webinar on “Biological Research, Techniques and Opportunities” held on 30th August 2021 organized by Department of Zoology and IQAC, Vivekanand Arts, Sardar Dalipsingh Commerce and Science College, Aurangabad.
2. Actively participated in National Webinar on “Tissue Culture to Modern Day Plant Molecular Biology” held on 5th September, 2021 organized by Department of Botany, KLE Society's Science and Commerce College, Kalamboli, Navi Mumbai.
3. Actively participated in Guest Lecture Series on Certificate Course in “Plant Propagation and Nursery Management” organized by Department of Botany, Shri Shivaji Science and Arts College, Chikhli. During 15 Sept to 24 Sept 2021.

4. Actively participated in the one day online Conference on “Career Opportunities in Science” held on 25th September 2021 organised by Department of Zoology, Arts, Science and Commerce College, Rahata.
5. Actively participated in the one day International e-conference on “Emerging trends in Life Sciences (ETLS)” held on 30th September, 2021 organized by Department of Botany, Zoology and IQAC, Dada Patil Mahavidyalaya, Karjat, District Ahmednagar.
6. Actively participated in online National Seminar entitled, “Advances in Plant Science” held on 13th October 2021 organized by the Department of Botany and IQAC, Dada Patil Mahavidyalaya, Karjat Dist- Ahmednagar.
7. Actively participated in National Webinar On “Food Processing, Business and Career Opportunities in Food Technology” held on 16th October, 2021 organised by Dr. Panjabrao Deshmukh Krishi Vidyapith, Akola College of Food Technology, Waghapur Road, Akola.
8. Actively participated in One Day National Online Workshop on “Climate Change: Impacts and Mitigation” held on 4th March 2022 organized by Arts, Science & Commerce College Mokhada,- 401 604 District- Palghar (Maharashtra) India.
9. Actively participated in International Conference (Online) on “Biodiversity, Conservation and Role of Molecular Phylogenetics in Plant Systematics-2022” held on 22nd April 2022 organized by Arts, Science & Commerce College Mokhada,- 401 604 District- Palghar (Maharashtra) India.

Dr. Rajendra D. Yeole

Department of Botany

- 1) Actively participated in the One Day Syllabi Restructuring Workshop of F.Y.B.Sc. Botany Sem.I and II (CBCS Pattern) held on 2nd March 2022, organised by Department of Botany, Rani Laxmibai Mahavidyalaya, Parola.

Dr. A. V. Wakode

Department of Botany

- 1) Participated in the online National Webinar on "Recent Trends and Future Prospects in Taxonomy and Biodiversity" dated "27th December 2021" organised by Department of Botany, KKHA Arts, SMGL Commerce SPHJ Science College, Chandwad, Dist: Nashik 423101.
- 2) Successfully completed online One week Faculty Development Program on Psychological Skills for Effective Teaching and Learning organised by Teaching learning Centre Ramanujan College University of Delhi from 06-12 Jan. 2022.
- 3) Participated in one day Syllabi Restructuring Workshop of F. Y. B.Sc. Botany Sem. I and II (CBCS Pattern) organised by Rani Laxmibai Mahavidyalaya Parola held on 02/03/2022.
- 4) Participated in one day National online workshop on Climate Change: Impacts and Mitigation organised by Arts, Science and Commerce College Mokhada Dist. Palghar dated on 04/03/2022.
- 5) Participated in one day online State level Seminar on Emerging Trends

in Research, Development and Methodology (ETRDM-2022) organised by Internal Quality Assurance Cell, P. K. Kotecha Mahila Mahavidyalaya, Bhusawal on 17/05/ 2022.

Dr. Ranjana S. Zinjore
Department of Computer Science

- 1) **Name:** One Day International Multidisciplinary E-Seminar on Trends in Research

Subject: Presented a research paper entitled Analysis of online meeting software in higher

Education : A review Institutes in North Maharashtra Region

Organized by: Internal Quality Assurance Cell (IQAC) Research Committee of Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi, Rotary Club of Ichalkaranji Central and Jyotikiran Publication, Pune on Thursday, 30th June, 2022.

Publication: International Journal of Advance and Applied Research (ISSN-2347-7075), Multidisciplinary Peer-Reviewed Indexed Research Journal (Online)

- 2) **Name:** One Week Faculty Development Program on E-Content Development

Subject: Resource Person (conducted 2 days session)

Organized by: KCES's Institute of Management Research Jalgaon

Mr. U. N. Ingle
Department of Electronics

» **Attended and actively participated** in one day syllabus restructuring workshop for F. Y. B. Sc. (CBCS pattern) in Electronics subject held at Nutan Maratha College, Jalgaon scheduled on 29th April 2022.

Dr. Tahira A. H. Mir

» **Published Research Paper** on Influence of Sulphur Incorporation on the Structural, Optical and Electrical Properties of Chemically Deposited ZnSe Thin Films in JOURNAL OF NANO-ANDELECTRONIC PHYSICS Vol. 14 No. 2, 02014 (5pp) (2022)

» **Presented paper** on Effect of tin incorporation on structural, Optical, and electrical properties of zinc selenide thin films deposited by chemical bath deposition method in International Conference on Advanced Materials in Innovative Technology held online on 11th January 2022 organized by Department of Physics of Arts, Science and Management Science College, Beed.

» **Attended and actively participated** in one day syllabus restructuring workshop for F. Y. B. Sc. (CBCS pattern) in Electronics subject held at Nutan Maratha College, Jalgaon scheduled on 29th April 2022.

» Worked as a Member of **Yuvati Sabha** and organized various activities like **Swayam Siddha** and Lecture series for **women empowerment**.

F.Y./S.Y./T.Y.B.A. and B.Sc. students with college staff. Participated - 80

Dr. Ravindra R. Kinge

Physics Department

1. 2021 Sept 01: Active participation in National E- conference on Recent trends in Chemical and Physical Sciences (NCR TCPS-21) organized by S.V.S's Dadasaheb Rawal College, Dondaicha. Dist- Dhule.
2. 2021 Sept 10 : Active participation in Inter-National E- conference on Advances in Material Sciences, Applied Sciences and Engineering organized by Dep. Of Physics, Uttamrao Patil Arts and Science College, Dahivel, Dhule, M. S.
3. 2021 Sept 11: Active participation in Inter-National E- conference on Graphene and Related 2D Materials, Processes & Applications (GR2DMPA-2021) organized by Dept. of Physics, Arts, Commerce Science College, Maregaon Prof. Rajendra Singh Institute of Physical Sciences for Studies and Research, VBSPU, Jaunpur.
4. 2021 Sept 16-17: Active participation in National E- conference on 9th National Conference on Condensed Matter Physics and Applications (CMPA-2021) (Online) organized by Manipal Institute of Technology, Manipal Academy of Higher Education, Manipal.
5. 2021 Sept 20-25 : Active participation in National E- conference on One Week Short Term Training Program (AICTE Sponsored) Next Generation Wireless Technologies: 5G and beyond organized by Indo Global College Of Engineering Abhipur, New Chandigarh.
6. 2021 Sept 30 : Active participation in National E- conference on SSE-Expert Talk on Next Generation High Energy Radiation Shielding Materials organized by Department of Micro and Nano electronics, Institute of Science and Humanities, SSE, SIMATS, Thandalam, Tamil Nadu.
7. 2021 Oct 01: Active participation in National E- conference on Design Thinking And Product Innovation organized by Department of Electrical Electronics Engineering, Arifa Institute Of Technology Esanoor, Keezhaiyur Post, Thirukkuvalai Taluk, Nagapattinam.
8. 2021 Oct 07: Active participation in National E- conference on SSE-Expert Talk on Surface Enhanced Raman Scattering (SERS) for Biomolecule Detection organized by Department of Micro and Nano electronics, Institute of Science and Humanities, SSE, SIMATS, Thandalam, Tamil Nadu.
9. 2021 Oct 11 -18: Active participation in National E- conference on Online One Week Faculty Development Program on Innovations in Applied Research for Science and Technology organized by Department of Basic Science And Humanities, KDKCE Nagpur in association with Indian Association for Radiation Protection (IARP), Luminescence Society of India (LSI) Society for Technologically Advanced Material of India (STAMI).
10. 2021 Oct 13: Active participation in National E- conference on One day National e-Conference on New Perspectives and opportunities in Physics (NCNPOP-2021) organized by Department of Physics, Vasantrao Naik Art's, Commerce and Science College, Shahada.
11. 2021 Oct 18: Active participation in National E- conference on Gravitational

- waves LIGO INDIA organized by Department of Physics, Vinayakrao Patil Mahavidyalaya, Vaijapur
12. 2021 Nov 29-30 : Active participation in International E-Conference on Sustainable and Futuristic Materials (SFM-2021) organized by Int. Research Centre and Kalsalingam Academy of Research and Education Krishnakoil.
 13. 2022 Feb 08 : Active participation in Seminar on National Higher Education Qualifications Framework on organized by Sardar Vallabhbhai Patel Arts Science College, Ainpur.
 14. 2022 Feb 16: Active participation in International Webinar on Empowering the Diversity in Science (GWB -2022) organized by Kamla Nehru College Nagpur.
 15. 2022 Feb 16 : Active participation in State level Webinar on The Perfect Universe organized by Nanasaheb Y. N.Chavan Arts, Science and Commerce College Chalisgaon, Dist.-Jalgaon
 16. 2022 Feb 17 : Active participation in One Day National Level Webinar on Career Opportunities after B.Sc. M.Sc. Physics organized by Department of Physics IQAC, Shri Sadguru Gangageer Maharaj Science, Gautam Arts Sanjivani Commerce College, Kopargaon, Dist. Ahmednagar,
 17. 2022 March 03 : Active participation in One Day Online International Webinar on How to Write Scientific Article organized by S.S.P.M's Rani Laxmibai Mahavidyalaya Parola, Dist. Jalgaon,
 18. 2022 March 10-12 : Active participation in Three Day National Workshop on Design and Implementation of solar Rooftop Systems organized by Gujarat Council of Science and Technology and Parul University Vadodara.
 19. 2022 March 25-26 : Active participation in Online Training Program/Workshop on Scientific Communications organized by CSIR-National Physical Laboratory, New Delhi.
 20. 2022 March 27 : Active participation in One Day Online National E-Conference On Recent Scenario In Humanities After Covid-19 organized by Shri Vitthalrao Shankarrao Naik Arts, Commerce Science College Raver, Dist. Jalgaon Maharashtra.
 21. 2022 March 22-28 : Active participation in International Short Term Training Programme-I on Recent Advances in Environmental Toxicology and Wildlife Conservation organized by Rishi Raj Government Autonomous College Alwar Rajasthan.
 22. 2022 April 11 : Active participation in University Syllabus Restructuring workshop for FYBSc Physics organized by YN Chavan Arts, Science, Commerce College, Chalisgaon.
 23. 2022 April 20-26 : Active participation in International Short Term Training Programme-II on Impact And Panacea Of Environmental Pollution: The Past, Present And Future organized by Rishi Raj Government Autonomous College Alwar Rajasthan.
 24. 2022 June 05-06 : Active participation in International Seminar on Emerging Trends and Practices in Environmental Conservation organized by Rishi Raj Government Autonomous College Alwar Rajasthan.

Research Papers

1. Theoretical investigation of phase

- transition of Lithium hydride (LiH),
Verma, Shubhangi Soni, Aayushi Jain, Ravindra R Kinge and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020214 (2021).
2. Synthesis, structural and optical properties of Cr-Doped Nickel Oxide (NiO),
Suraj Parwani, Ravindra R. Kinge, K. K. Choudhary, Netram Kaurav and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020214 (2021).
 3. Pressure dependent structural phase transition in iron silicide.
Sheetal Malviya, Ravindra R. Kinge, Netram Kaurav and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020214 (2021).
 4. Analysis of size dependent electrical resistivity of Bi₂Te₃ nanoparticles.
Vinod Rathore, R. C. Dixit, Ravindra R. Kinge and K. K. Choudhary, AIP Conference Proceedings 2369, 020225 (2021);
 5. High-pressure structural phase-transition in BaSe_{1-x}S_x compounds.
Arvind Jain, Poornima Karil, Ravindra R. Kinge and Netram Kaurav, AIP Conference Proceedings 2369, 020021 (2021);
-
- 2) Netram Kaurav: Synthesis, structural and optical properties of Cr-Doped nickel oxide (NiO),
Suraj Parwani, Ravindra R. Kinge, K. K. Choudhary, Netram Kaurav and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020224 (2021);
<https://doi.org/10.1063/5.0061301>
 - 3) Netram Kaurav: Pressure dependent structural phase transition in iron silicide,
Sheetal Malviya, Ravindra R. Kinge, Netram Kaurav and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020133 (2021);
<https://doi.org/10.1063/5.0061310>
 - 4) Netram Kaurav: Analysis of size dependent electrical resistivity of Bi₂Te₃ nanoparticles,
Vinod Rathore, R. C. Dixit, Ravindra R. Kinge and K. K. Choudhary, AIP Conference Proceedings 2369, 020225 (2021);
<https://doi.org/10.1063/5.0062273>
 - 5) Netram Kaurav: High-pressure structural phase-transition in BaSe_{1-x}S_x compounds
Arvind Jain, Poornima Karil, Ravindra R. Kinge and Netram Kaurav, AIP Conference Proceedings 2369, 020021 (2021);
<https://doi.org/10.1063/5.0062748>
-

Research

- 1) Netram Kaurav: Theoretical investigation of phase transition of Lithium hydride (LiH),
Taruna Verma, Shubhangi Soni, Aayushi Jain, Ravindra R Kinge and R. C. Dixit, AIP Conference Proceedings 2369, 020214 (2021);

Teachers Activity 2021-2022. Dr. Tukaram Kautik Patil

Active Participation in Two Days Inter National Conference Current Research in Applied and Fundamental Sciences at School

of Science, Sandip University Nashik With Micro Biology Society India From 12-13 July 2021.

- 1) Active Participation in One Day International Conference Life Style and Stress Management at PES's Arts, Comm. and Sci. College Pimpalner With KBCNMU Jalgaon From 22 July 2021
- 2) Active Participation in One Day State level Workshop Workshop On CAS For College Teachers at Arts, Comm. and Sci. College Alibag With Uni Of Mumbai From 31 July 2021
- 3) Active Participation in One week Faculty Development Programme On Recent Trends and Challenges in Research at Ramanujan College, University of Delhi From 10-18 May 2021.
- 4) Active Participation in One week Faculty Development Programme On Online Tools For Research And Analysis at Ramanujan College, University of Delhi From 08-14 June 2021.
- 5) Active Participation in Five Days Faculty Development Programme On Leadership and Excellence in Higher Education at AICTE New Delhi From 23-27 August 2021.
- 6) Active Participation in Two week Refresher Course In PHYSICS at Ramanujan College, University of Delhi From 10-24 April 2022.

Dr. R. T. Chaudhari
Zoology Department

- 1) Participated in one day International Conference (Online) on Biodiversity, Conservation and Role of Molecular Phylogenetics in Plant Systematics-2022

Organized by Arts, Science, Commerce College Mokhada- 401604 District-Palghar (Maharashtra) India on Friday, 22nd April 2022.

- 2) Participated in E-Learning Webinar on Roll of Technology in revolutionising construction Industry held on Monday 28 Feb 2022 Organized by Shreeyash college of Engineering and Technology Aurangabad, Maharashtra.
- 3) Actively participated in one day Workshop on F.Y.B.Sc: (Semester I and II) Syllabus Restructuring, held at Department of Zoology, Shri. Vitthalrao Shankarrao Naik Arts, Commerce and Science College, Raver on 25th February 2022; on behalf of Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon, Maharashtra, India.
- 4) Actively participated In International (Online) Conference on Environment Development and Sustainability on March 29-30, 2022 organized by Department of Botany and IQAC, Athalye-Sapre-Pitre College (Autonomous), Devrukh in collaboration with Srushtidnyan and Sahyadri Sankalp Society.

Dr. Surekha. D. Chate

Research papers presented in Conference:

- 1) Presented paper in Three days International e-Conference- on Impact consequences of Environmental Degradation on Animal Health and Human Wellbeing, organized by Abhayapuri College with Dept. of Zoology, Guwahati University Aaranyak, Assam On 2 to 4 September 2021.
- 2) Presented paper in National e-

Conference- on Emerging trends in life science, Organized by Dept. of Zoology, Sant Ramdas Arts, Commerce Science College, Ghansawangi, Jalna On 18-12-2021.

Research paper List:

- 1) Nest and Habitats of Ant Observation in Aurangabad. Maharashtra, India Journal of Biological Science, ISSN 1727-3048, Impact Factor: 0.191, (P.P. 1-8).
- 2) Taxonomy and Habitats of Lepisiota Frauenfeldi (Mayr.1855) in Jalgaon, Maharashtra, India. Journal of Emerging Technologies Innovative Research, Vol.8, Issue-12 (Impact Factor: 7.95) (pp. 132-136).
- 3) Correlation between soil properties and ant population in Agricultural habitat at Aurangabad, Maharashtra, India. Journal of Applied Ecology and Environmental research. Vol.20, Issue-2 (Impact Factor: 0.232) (pp. 1103-1111).

Patent:

- 1) Germany Patent no. 20 2022 100 544 Novel Oral Strip or Thin Film Form of Diclofenac Sodium and Process for Manufacturing the Same. 16.02.2022.
- 1) Participated in Yuvarang as Team Manager organized by PSGVPM College, of Pharmacy S.I. Patel Arts, G.B. Patel Science S.T.K.V.S. Commerce College, Shahada during 19-23 April, 2022.
- 2) Worked as a Member of Yuvati Sabha and organized various activities like Swayam Siddha and Lecture series for women empowerment.

Dr. Santosh Kachru Thorat

- 1) Participated in F.Y.B.Sc. (SEM-III) Syllabus restructuring workshop, held at Department of Zoology, Shri. Vitthalrao Shankarrao Naik Arts, Commerce and Science college, 25th FEB 2022; on the behalf of KBC, NMU, Jalgaon, Maharashtra, India.
- 2) Paper presented in International Multidisciplinary Conference on Emerging Trends in Humanities, Commerce, Management, Science and Technology (IMCET-2021) organized by Rayat Shikshan Sanstha's, Balwant College, Vita. (23-24 December 2021)
- 3) Delivered a Guest lecture at N. S. S. Camp on topic Blood (23/03/2022).
- 4) Delivered lecture on topic Mosquito on the occasion of World Malaria Day (25/04/2022) in Zoology Department.
- 5) Organized Guest Lecture on Birds and their Conservation Dated 07.03.22 by Mr. Anil Mahajan, On the Occasion of World Wild Life Day.
- 6) Organized Blood Group Detection Camp Dated 23.03.2022 at Hartala, Tal. Muktainagar.
- 7) Arranged Film show on World Earth Day Dated 22.04.22.
- 8) Bird Watching Activity arranged near Khamkheda Pool, Dated 13.05.2022 In Collaboration with Chaatak Nature Conservation Society Varangaon by Mr. Anil Mahajan, (President).

Patent:

- 1) Patent sanctioned by German -uthority entitled Novel Oral Strip or Thin Film Form of Diclofenac Sodium and Process for Manufacturing the same.

Conference Attended and Paper presented in Conference:

- 1) Attended and presented paper in International Multidisciplinary Conference on Emerging Trends in Humanities, Commerce, Management, Science and Technology (IMCET-2021) organized by Rayat Shikshan Sanstha's, Balwant College, Vita. (23-24 December 2021).

Published Papers:

- 1) Thorat S. K. and Gugale P. R. (2022). Impact of ganglionic extract and synthetic hormone injections for metabolizing the lipid content of bivalve *Indonai caeruleus* (Prashad, 1918). (Published in Bulletin of Environment, Pharmacology and Life Sciences, International Journal). ISSN-2277-1808.
- 2) Thorat S. K., Gugale P. R., and Sutar A. U. (2022). Seasonal variation in Oxygen: Nitrogen ratio of *Lammellidens marginalis* from Bhima river at Siddhatek. (Published in Bulletin of Environment, Pharmacology and Life Sciences, International Journal). ISSN-2277-1808.

Amol Dhake

Chemistry Department :

Publication :

- 1) Coupling Reactions of Aryldiazonium Salt. Part-XI: Review on Coupling of Aryldiazonium Salts of Aminobenzothiazoles with Aromatic and Heterocyclic Components A. N. Dhake, C. J. Patil, G. R. Chaudhari, Int. J. Pharma. Sci. Rev. Res. 70 (2), 75-99, 2021.
- 2) Coupling Reactions of Aryldiazonium

Salt. Part-XII: Review on Coupling of Aryldiazonium Salt of Aminobenzothiazoles With Aromatic or Heteroaromatic Mofits

Dr. G. R. Chaudhari, Amol N. Dhake, Dr. C. J. Patil, Heterocyclic Letter, 12 (2), 415-443, 2022.

Conference/ Workshop :

- 1) Participated in the National Workshop on Practicing NET/SET Examination in Chemical Science organized by School of Chemical Sciences and Association of Chemistry Teachers (ACT), Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon in online mode from 19th July to 25th July 2021.
- 2) Participated in "Virtual International Conference On Multifunctional Advanced Materials (VICMAMA2021)" organized by Department of Chemistry, JVM's Degree College in collaboration with Association of Chemistry Teachers (ACT) on 9th and 10th August, 2021.
- 3) Participated in International Virtual Conference on Career and Research Opportunities in Chemistry organized by Arts, Science and Commerce College Ozar (MIG), Nashik, Maharashtra, India, on 1st October 2021.
- 4) Participated in the National Web Conference on Novel Trends in Chemical Sciences (NTCS-2021) organised by Department of Chemistry during 20-21 October, 2021.
- 5) Presented Poster entitled Chemoselective condensation of acetyl acetone with variedly substituted diazonium salt at National Conference on Recent Trends in Green Chemistry and Nano Technology-2022 (RTGCNT - 2022) organized by University Institute

of Chemical Technology, KBC North Maharashtra University, Jalgaon (M.S.) on March 08, 2022.

प्रा.छाया खर्चे मराठी विभाग

- १) महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ महाराष्ट्र शासन आणि मराठी विभाग आयोजित पाचोरा येथे 'मराठी विश्वकोश लेखन' कार्यशाळेत दिनांक ११ मार्च २०२२ रोजी सहभाग नोंदवला.
- २) संत मुक्ताबाई कला, वाणिज्य महाविद्यालय, मुक्ताईनगर येथे दिनांक ०८/०३/२०२२ रोजी युती सभा अंतर्गत विद्यार्थिनी विकास कार्यक्रमात 'बेटी बचाव बेटी पढाव' या विषयावर मार्गदर्शन केले.
- ३) हरताळा येथे वाचन कट्टा अंतर्गत मराठी विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'कथाकथन' या विषयावर बोधात्मक कथाकथन सादर केले.
- ४) दिनांक २४ एप्रिल २०२२ रोजी राज्यशास्त्र विभागांतर्गत आयोजित 'महिला स्थिती काल, आज आणि उद्या' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

प्रा. डॉ.छाया ठिंगळे

- १) 'मानसिक आरोग्य व जीवनशैली' या विषयावर दिनांक २२/०२/२०२२ रोजी व्याख्यान.
- २) मुक्ताईनगर पोलीस स्टेशन येथे महिला दक्षता समिती बैठक संपन्न झाली. १२/०८/२०२१ या बैठकीत सहभाग.

- ३) साक्षरता दिनानिमित्त दिनांक ०८/०९/२०२१ रोजी 'चला शिक्षण घेऊ या' या विषयावर लोकशाही या वर्तमानपत्रात लेख प्रकाशित.
- ४) राष्ट्रीय सेवा योजना दिनानिमित्त चला राष्ट्रीय सेवा योजनेत भाग घेऊ या २४/०९/२०२१ रोजी लेख प्रकाशित.
- ५) 'मानसिक स्वास्थ्य आणि ऑफलाइन परीक्षा' या विषयावर अक्षरा मल्टीडिस्प्लेरी या मासिकात शोधनिबंध प्रकाशित. (जुलै २०२२)
- ६) 'नैराश्य एक सामाजिक समस्या' या विषयावर इंटरनॅशनल इंटर डिसिप्लिनरी रिसर्च जर्नल यात शोधनिबंध प्रकाशित. (जुलै २०२२)
- ७) अविष्कार फाउंडेशन सोलापूर यांच्याकडून 'ग्लोबल टीचर अवार्ड' २८/०३/२०२२ रोजी मिळाला.
- ८) ज्या विद्यार्थ्यांचे आई-वडील कोरोना आणि मृत्यू झालेल्या आहे. त्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाइनद्वारे वर्ष २०२१-२०२२ या वर्षात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
- ९) कवियत्री बहिणाबाई चौधरी व एस. एस. व्ही. पी. एस. कॉलेज धुळे यांच्या अंतर्गत दिनांक २३/०३/२०२२ प्रथम वर्ष कला अभ्यासक्रम पुनर्चना कार्यशाळेला सहभाग.

Mr. Dhiraj S. Kolhe (Biotech Dept.)

Published Papers:

1. Studies on Heteroaromatic Ketimines: Part-II. Synthesis and Characterization and Biological Studies of Copper complex of the Biomolecule,

प्राध्यापक व प्राध्यापकेतर वृंद
श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय,
 मुक्ताईनगर, ता. मुक्ताईनगर, जि. जळगाव

रसायनशास्त्र विभाग

प्राचार्य डॉ. एच. ए. महाजन	M.Sc., Ph.D.
प्रा. डॉ. सी. ए. नेहेते	M.Sc., B.Ed., Ph.D.
प्रा. डॉ. एस. बी. साळवे	M.Sc., Ph.D.
प्रा. डॉ. सी. जे. पाटील	M.Sc., Ph.D.
प्रा. ए. एन. ढाके	M.Sc., SET
प्रा. एल. एल. भंगाळे	M.Sc., SET
प्रा. डॉ. एस. पी. भले	M.Sc., Ph.D., NET
प्रा. डॉ. बी. बी. तोटावार	M.Sc., Ph.D.
प्रा. कु. सी. ए. भोळे	M.Sc.

पदार्थ विज्ञान विभाग

प्रा. डॉ. आर. आर. किनगे	M.Sc., Ph.D.
श्री. एस. व्ही. पाटील	M.Sc.
प्रा. डॉ. टी. के. पाटील	M.Sc., Ph.D.

प्राणीशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. आर. टी. चौधरी	M.Sc., Ph.D.
प्रा. डॉ. एस. डी. चाटे	M.Sc., Ph.D.
प्रा. डॉ. एस. के. थोरात	M.Sc., Ph.D.

गणित विभाग

श्री. एस. एम. पाटील	M.Sc., B.Ed.
---------------------	--------------

वनस्पतीशास्त्र विभाग

प्रा. सौ. एस. ए. देशमुख	M.Sc.
प्रा. डॉ. आर. डी. येवले	M.Sc., Ph.D.
प्रा. डॉ. ए. व्ही. वाकोडे	M.Sc., Ph.D., NET
प्रा. एन. पी. हुसे	M.Sc., NET

भूगोल विभाग

प्रा. श्री. पी. पी. लढे	M.Sc.
प्रा. श्री. एस. एन. पाटील	M.Sc.
प्रा. व्ही. बी. डांगे	M.Sc., SET
प्रा. डॉ. ए. सी. बढे	M.A., Ph.D.
प्रा. आर. बी. खेडकर	M.Sc., SET

संगणकशास्त्र विभाग

मा. सौ. व्ही. व्ही. चौधरी	M.Sc., SET
प्रा. सौ. एस. व्ही. राणे	M.Sc., M.Phil.
प्रा. डॉ. आर. एस. झिंझोरे	M.A., Ph.D, SET
प्रा. श्री. ए. एस. पाटील	M.A., SET, NET
प्रा. श्री. व्ही. पी. महाजन	M.Sc. MCA, M.Phil.
प्रा. दिपाली काटे	M.Sc.

इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग

प्रा. डॉ. मीर ताहीरा	
आशिक हुसेन	M.Sc., SET, Ph.D.
प्रा. यु. एन. इंगळे	M.Sc., M.Phil.

बायोटेक्नालॉजी विभाग

प्रा. धिरज एस. कोल्हे	M.Sc.
-----------------------	-------

मराठी विभाग

प्रा. सौ. सी. डी. खर्चे	M.A., B.Ed.
प्रा. डॉ. डी. एन. बावस्कर	M.A., M.Phil, NET, SET., Ph.D

हिंदी विभाग

प्रा. डॉ. महंमद इस्माईल	
महंमद हुसेन	M.A., NET, Ph.D.
प्रा. डॉ. के. एन. गायकवाड	M.A., M.Phil.,
	NET, SET, Ph.D., B.J.

इंग्रजी विभाग

प्रा. डॉ. ए. पी. पाटील	M.A., M.Phil., Ph.D.
प्रा. डॉ. गणेश शालीग्राम चव्हाण	M.A., M.Phil., Ph.D.
प्रा. श्री. विजयेंद्र पाटील	M.A., B.Ed.
प्रा. श्री. प्रदीप बोदडे	M.A., B.Ed., SET
प्रा. श्री. सुरज चौधरी	M.A.

राज्यशास्त्र विभाग

प्रा. श्री. गणेश सदाशिव चव्हाण	M.A.
प्रा. श्री. एस. एस. गवळी	M.A.

इतिहास विभाग

प्रा. डॉ. पी. एस. प्रेमसागर	M.A., Ph.D.
प्रा. श्री. डी. आर. कोळी	M.A., NET.

अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. श्री. पी. पी. चौधरी	M.A., B.P.Ed.
प्रा. सौ. सविता एम. जावळे	M.A., B.P.Ed.

मानसशास्त्र व पर्यावरण शास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. कु. सी. व्ही. ठिंगळे	M.A., M.Phil., Ph.D.
--------------------------------	----------------------

वाणिज्य विभाग

प्रा. श्री. एस. एल. खडसे	M.A., M.Com.,
	B.Ed., SET
प्रा. व्ही. एस. श्रावगे	M.Com., SET
प्रा. व्ही. पी. घडेकर	M.Com.
प्रा. एस. ए. पहरकर	M.Com.

ग्रंथालय विभाग

प्रा. श्री. एन. जी. सरोदे	M.Com., M.Lib.
---------------------------	----------------

शारीरिक शिक्षण विभाग

प्रा. डॉ. पी. बी. ढाके	M.Com., M.P.Ed.,
	Ph.D., SET

शिक्षकेतर कर्मचारी वर्ग

श्री. पी. आर. झोपे	कार्यालय अधीक्षक
श्री. शशिकांत दे. पाटील	वरिष्ठ लिपीक
श्री. सागर ना. चौधरी	प्रयोगशाळा सहाय्यक
श्री. विजय निळकंठ जंगले	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. चंद्रकांत वा. नेमाडे	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. भानुदास मारोती बढे	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. विनायक ए. राणे	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. अशोक नि. पाटील	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. संजय वसंत करोसिया	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. राजू सोनू जुमळे	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. कैलास पाटील	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. महेश महाजन	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. प्रकाश बोरसे	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. मंगेश कोळी	प्रयोगशाळा परिचर
श्री. प्रमोद रघुनाथ तायडे	शिपाई
श्री. गणेश मधुकर शिमेरे	शिपाई
श्री. आत्माराम सुकदेव मराठे	चौकीदार
श्री. राहुल महाजन	चौकीदार
श्री. समाधान सुरवाडे	चौकीदार

मुक्ताईनगर तालुका एज्युकेशन सोसायटी,
संचलित

श्रीमती गोदावरीबाई गणपतराव खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर

मुद्रक : प्रशांत पब्लिकेशन्स, ३, प्रताप नगर, जळगाव ४२५००१. दूरध्वनी : ०२५७-२२३५५२०